

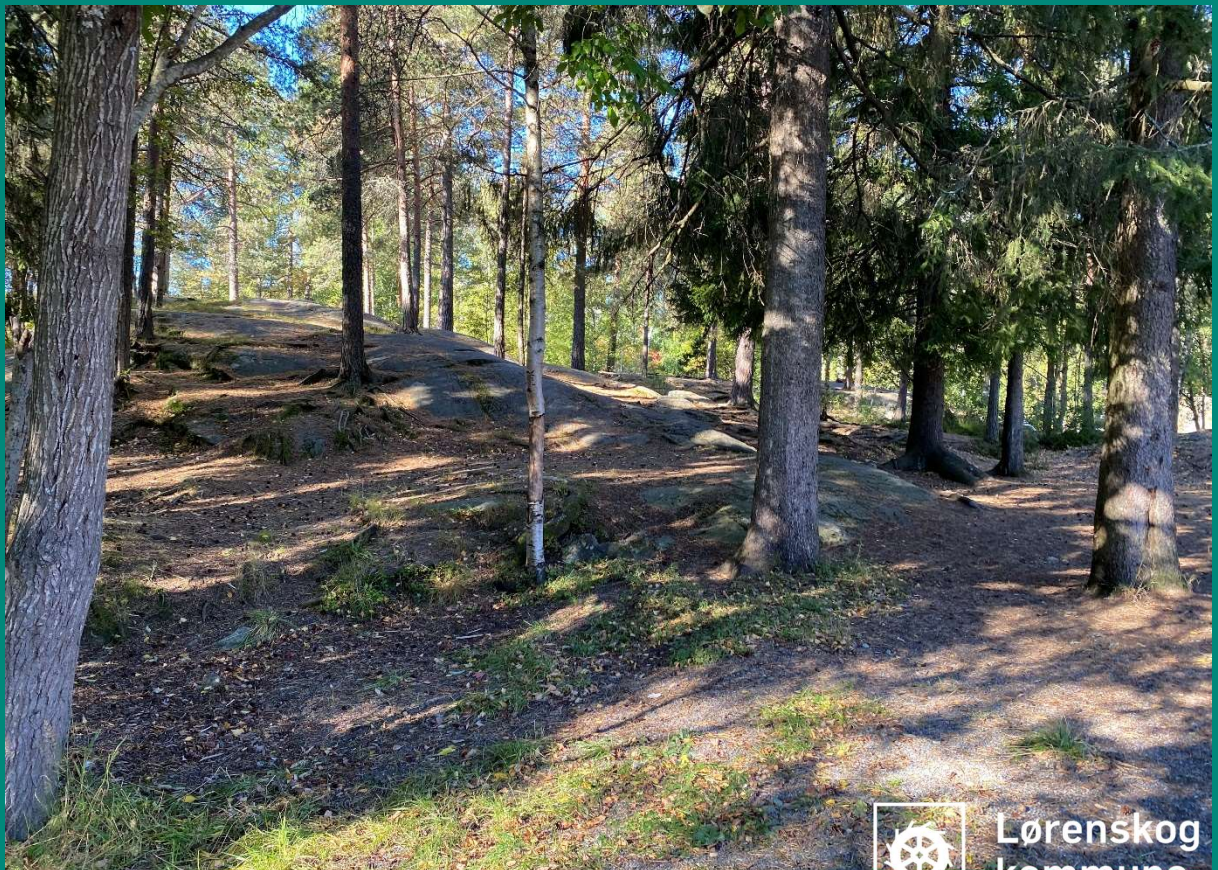
Konsekvensutredning – fagtema kulturmiljø

Områdeplan for Åsen og Løkenåsen skoler

Utarbeidet av: Anette Hansen

Asplan Viak AS

Dato: 20.06.2024

Lørenskog
kommune

Innhold

FORORD	3
Tiltaksbeskrivelse	4
Nasjonale mål og retningslinjer for fagtemaet kulturmiljø, metodikk og datagrunnlag	4
Detaljreguleringsplan Lørenskog gjenvinningsstasjon, arkeologisk registrering	20
Temaomtale	26
Resultater og verdier	31
Påvirkning- og konsekvensvurdering.....	45
Samlet vurdering	78
Kilder.....	81

FORORD

Asplan Viak har vært engasjert av Lørenskog kommunes eiendomsavdeling for å utarbeide områdeplan med konsekvensutredning for Åsen og Løkenåsen skoler. Områdereguleringer er kommunens planredskap, men kommunen kan overlate til andre å utarbeide planen når dette skjer i samarbeid med kommunens planavdeling.

Temanotatet er utarbeidet av kulturminneforvalter Anette Hansen, kvalitetssikring av Jannicken Thronsen.

Planarbeidet er basert på planprogram for «Områdeplan for Åsen og Løkenåsen skoler» godkjent av Lørenskog kommune 15.05.2023.

Temanotatet er utarbeidet som et selvstendig dokument i samsvar med planprogrammet. Sammen med øvrige utredninger har den første utgaven av dette notatet og underlagsdokumentene dannet grunnlaget for planforslaget, mens denne siste utgaven også inneholder en konsekvensvurdering av planforslagets innvirkning på temaet. Resultatene fra denne og andre temanotater er sammenstilt i planbeskrivelsens kapittel om konsekvenser av planforslaget.

Utredningen er i samsvar med forskrift om konsekvensutredninger §17 begrenset til å omfatte forhold som er relevante for utforming og vurderingen av planforslaget.

Tiltaksbeskrivelse

Samferdselsanlegg

Utredning av mulige adkomster til planområdet er spesielt vektlagt i planprogrammet og har vært førende for reguleringsarbeidet. Det har derfor vært viktig å starte med å se på løsninger for universell utforming av gangadkomster, serviceadkomst, anleggs-vei, kjøreadkomst og tilknytning til gang-/sykkelveinettet. Adkomst til planområdet er i dag via Nordlifaret, med en ekstra gang-/sykkeladkomst fra Nordliveien ved Sørli til Løkenåsen skole, og gangadkomst fra Skåreråsen til Åsen skole. Adkomstene er bratte opp mot Åsen skole, og terrenget medfører at tilrettelegging av en universelt utformet adkomst til Åsen skole, samt mellom skolen og Skårerhallen, er relativt utfordrende å få til.

Oppsummert inneholder plan- og utredningsforslagene følgende samferdselsanlegg:

1. Universelt utformet gangadkomst fra drop-off sone til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
2. Universelt utformet gangadkomst mellom Åsen skole og Skårerhallen
3. Universelt utformet gangadkomst langs Nordlifaret mellom Løkenåsveien og drop-off sone
4. Universelt utformet turvei nordover fra Åsen skole til Nordliveien
5. Ekstra drop-off sone ved Nordliveien
6. Kjøreadkomst, UU-adkomst og serviceadkomst til Åsen skole fra nord
7. Serviceadkomst til Åsen skole
8. Serviceadkomst til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
9. Parkering for bevegelseshemmede Åsen skole
10. Parkering for Åsen skole på Nordlimyra
11. Parkeringsanlegg under bakken, ulike varianter for begge skoler og idrettshaller
12. Anleggsvei til Åsen skole via Nordlimyra fra nord
13. Anleggsvei til Åsen skole fra Nordlifaret via Løkenåsen fra øst

Byggeområder

Åsen barneskole skal utvides fra to til fire parallelle klassetrinn og Løkenåsen ungdomsskole skal utvides fra fire til seks paralleller. I tillegg skal det legges til rette for arealer til spesialklasse på Løkenåsen, innføringsklasse på Åsen, felles parkerings-areal og ny flerbrukshall innenfor planområdet.

Etter ønske fra kommunen og kommunestyrets vedtak er også konsekvensene av ytterligere utvidelser av skolene vurdert.

Snødeponi

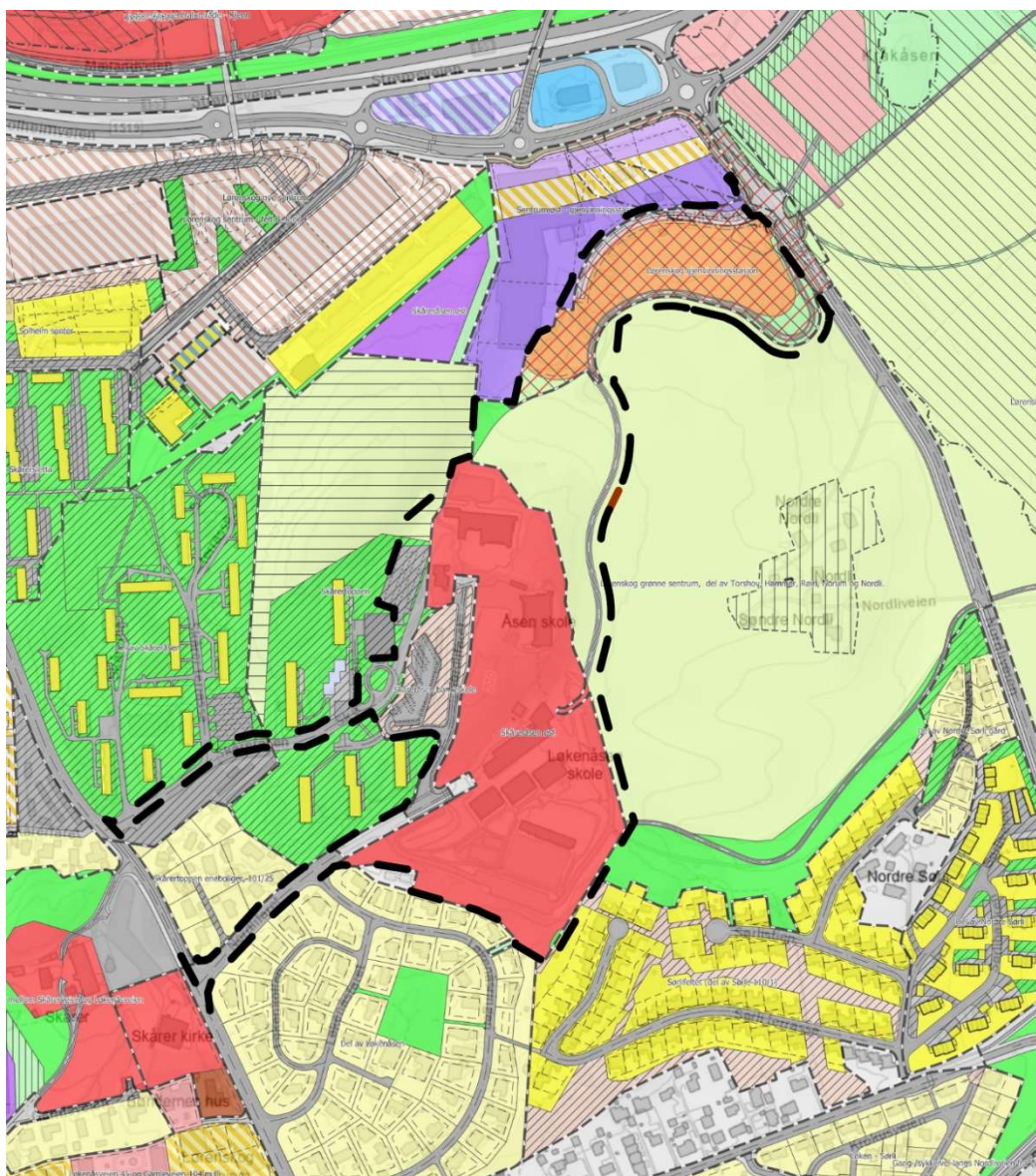
Det skal legges til rette for etablering av et snødeponi for mottak av snø fra Lørenskog sentrum. Kommunen ønsker at dette skal legges nord for Åsen skole inn mot næringsområdet på det tidligere avfallsdeponiet.

Utredningsalternativene

0-alternativet

For å kunne vurdere konsekvensene av et tiltak må man ha et sammenligningsgrunnlag. Dette er vanligvis en vurdering av følgene av å ikke realisere planen.

0-alternativet inkluderer gjennomføring av tilgrensende reguleringsplaner, inkludert bygging av tidligere regulert gang-/sykkelvei forbi renovasjonstomten. Terrenget tilsier at det er lite sannsynlig at denne gang-/sykkelveien er universelt utformet ned mot Nordliveien. Det er avklart at det ikke blir bygget nytt mottak for avfall på arealet regulert til dette (oransje), men det er mulig at eksisterende resirkuleringsanlegg utvider sin virksomhet på dette arealet.

Utsnitt av gjeldende reguleringsplaner innenfor planområdet. Foreslått plangrense (alt. 1 og 2) vist med tykk stiplet strek. (Kartverket, Asplan Viak)

Alternativ 1a – utbyggingsalternativ med adkomst fra Løkenåsveien

Samferdselsanlegg:

- Universelt utformet gangadkomst fra drop-off sone til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Universelt utformet gangadkomst mellom Åsen skole og Skårerhallen
- Universelt utformet gangadkomst langs Nordlifaret mellom Løkenåsveien og drop-off sone
- Serviceadkomst til Åsen skole
- Serviceadkomst til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Parkering for bevegelseshemmede Åsen skole
- Felles parkeringsanlegg under bakken for begge skoler og idrettshaller
- Anleggsvei til Åsen skole fra Nordlifaret via Løkenåsen fra øst

Bebyggelse:

Planforslaget inneholder til sammen 22 150 m² BRA over bakken. I tillegg skal det inn parkering for 117 biler og 865 sykler.

Barneskolen (Åsen) planlegges med en underetasje og inntil 3 etasjer over terreng.

Antatt høyde fra gjennomsnittlig terreng ca. 15 m.

Antatt BYA = 4000 m²

Antall elever: 812 + 30 (innføringsklasse)

Anslåtte årsverk: 92

Utsnitt av 3D skisse for ny Åsen skole. Bygget i forgrunnen forutsettes revet og erstattet av ballbane.

Ungdomsskolen (Løkenåsen) består i dag av fire bygg med en, to og tre etasjer. Det planlegges videre for bygg med en underetasje og inntil 3 etasjer over terreng.

Utvidelsen til 6 paralleller skjer ved påbygg på eksisterende bygg 2 - 4, det er en bygning for hvert trinn. Basen for spesialklassen er i dag i underetasjen i bygg 4, denne flyttes til et nytt bygg.

Antatt høyde fra gjennomsnittlig terreng ca. 15 m for hovedbygget og ca. 10 m for basene, 13 m for base med underetasje.

Antatt BYA = 7500 m²

Antall elever: 540 + 30 (innføringsklasse) + 18 (spesialklasse)

Anslåtte årsverk: 84 + 12 (spesialklasse)

Utsnitt av 3D skisse for påbygg og nybygg Løkenåsen skole.

Flerbrukshallen planlegges med en grunnflate på ca. 2000 m². Det vil være parkering i underetasjen.

Antatt høyde fra gjennomsnittlig planert terreng ca. 13 m.

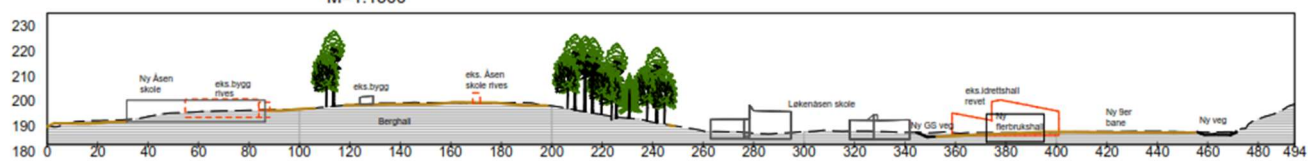
Utsnitt av 3D modell viser ny flerbrukshall med hvit farge, nybygg spesialbase med oransje og påbygg med rødbrun farge

Arealer – antatt BRA etter full utbygging, BRA i kursiv er under bakken:

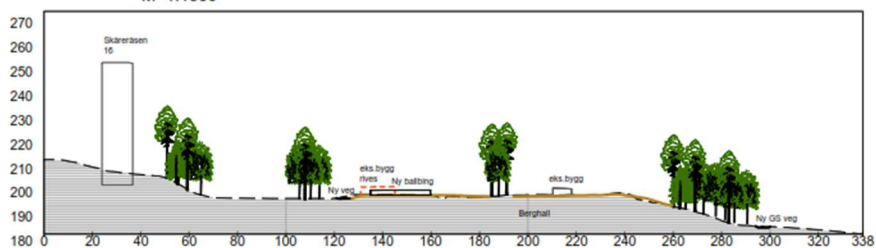
	Nåværende	Fjernes	Ny	Etter utvidelse
Åsen	4470	-4470	9500	9500
Løkenåsen	6000		1500	7500
Spesialklasser			1150	1150
Tigershallen*	4500	-4500		0
Ny flerbrukshall*			4000	4000
Skårerhallen*	<i>2500</i>			<i>2500</i>
Parkeringsanlegg			<i>2050</i>	<i>2050</i>
Totalt	17470	-8970	18200	26700

*Beregnet med teoretisk plan i høye rom

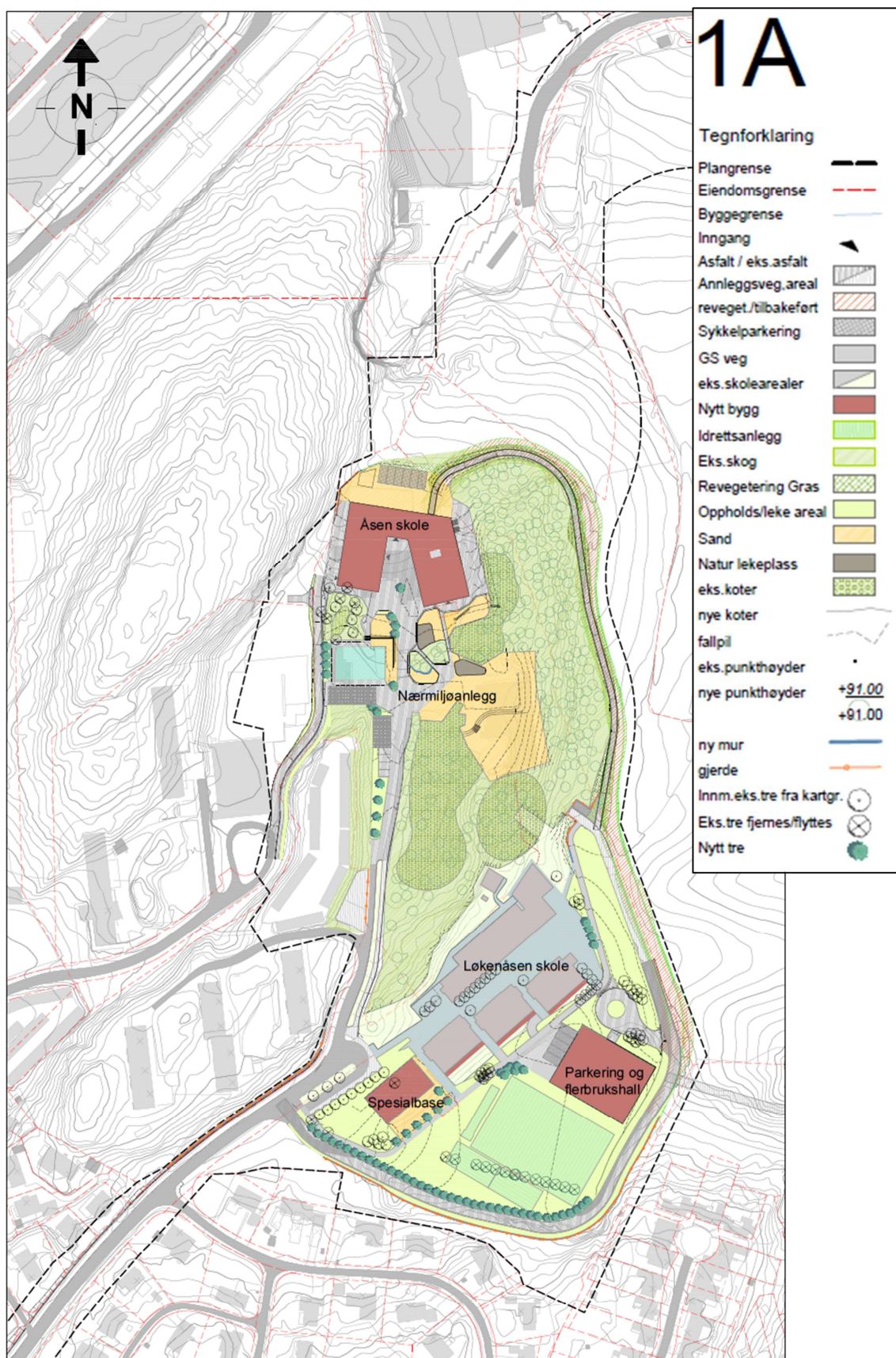
B-B'_Snitt fra Åsen skole til Løkenåsen skole
M=1:1500

C-C'_Snitt fra høyblokk
M=1:1500

Terrengsnitt

Illustrasjonsplan - foreløpig. Midlertidig anleggsvei vist med grønn strek, nye eller endrede veier med sort strek.

Alternativ 1b – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien

Bebyggelse, adkomstene fra syd og vest er som i planalternativ 1. I tillegg legges det inn en gangadkomst fra nord med muligheter for midlertidig parkering og permanent drop-off sone fra Nordliveien. Gang-/sykkelvei fra nord er plassert omtrent som regulert i dag. Gangadkomsten foreslås regulert som en turvei da det ikke er mulig få tilfredsstillende stigningsforhold for en universelt utformet gang-/sykkelvei, men det er mulig å få til en universelt utformet turvei.

Samferdselsanlegg:

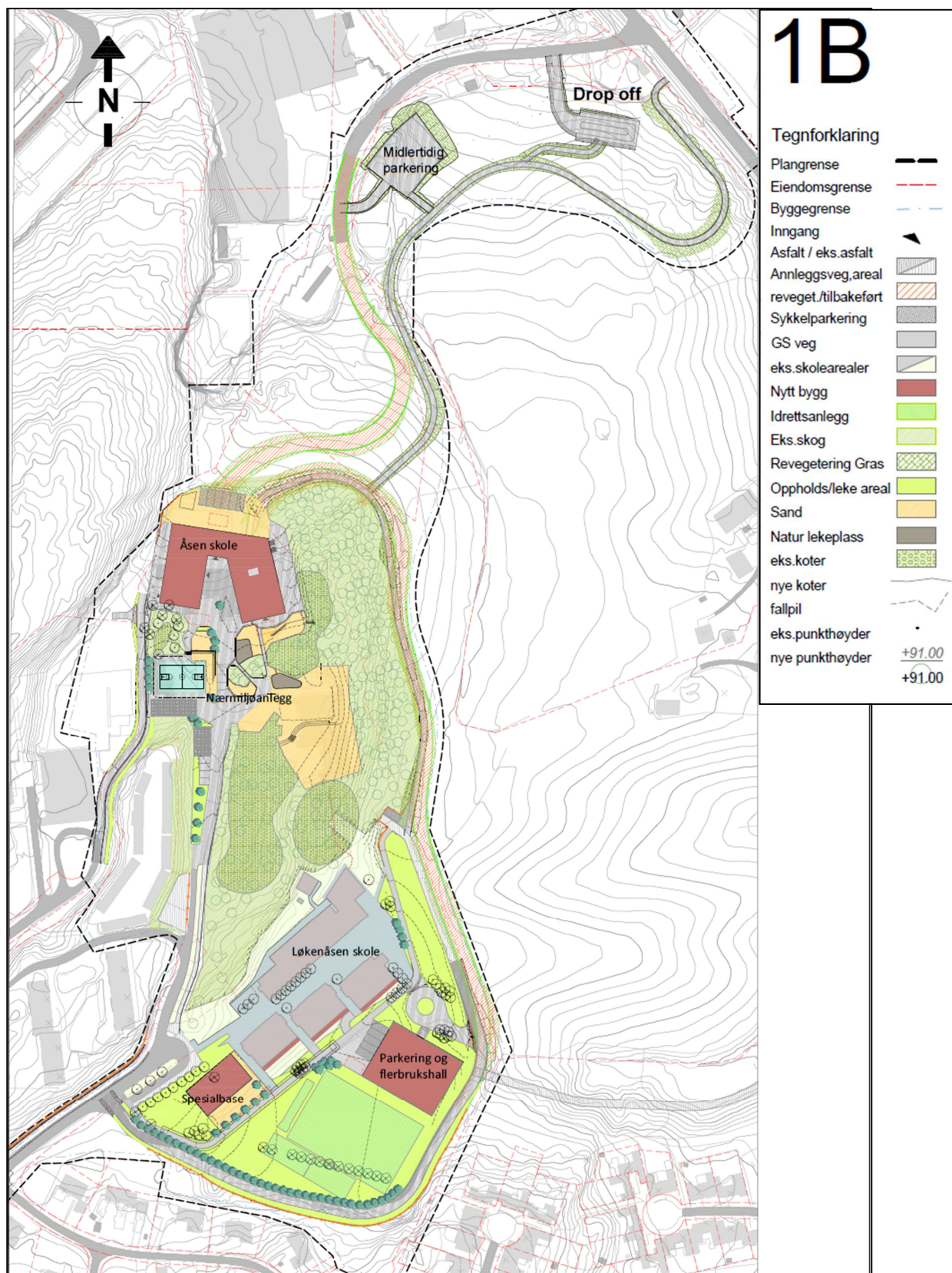
- Universelt utformet gangadkomst fra drop-off sone til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Universelt utformet gangadkomst mellom Åsen skole og Skårerhallen
- Universelt utformet gangadkomst langs Nordlifaret mellom Løkenåsveien og drop-off sone
- Universelt utformet turvei nordover fra Åsen skole til Nordliveien
- Ekstra Drop-off sone ved Nordliveien
- Serviceadkomst til Åsen skole
- Serviceadkomst til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Parkering for bevegelseshemmede Åsen skole
- Parkering for Åsen skole på Nordlimyra
- Felles parkeringsanlegg under bakken for begge skoler og idrettshaller
- Anleggsvei til Åsen skole via Nordlimyra fra nord

Bebyggelse

Bebyggelsen er som i planalternativ 1a: Planforslaget inneholder til sammen 22 150 m² BRA over bakken. I tillegg skal det inn parkering for 54 biler på Nordlimyra, 6 HC plasser på Åsen skole, 57 plasser på Løkenåsen og til sammen 865 sykler.

Alternativ som er forkastet

Plassering av gang-/sykkelvei fra nord er også vurdert med en plassering langs kjøreveien inn forbi næringseiendommen (RagnSells), men av sikkerhetsmessige årsaker knyttet nærheten til produksjonsanlegget så er dette forkastet. En slik gang-/sykkelvei kan ikke bli universelt utformet om den skal følge dagens vei. Endret linjeføring på eksisterende vei er ikke mulig dersom man vil unngå skjæringer inn i deponimassene.

Illustrasjonsplan - foreløpig. Midlertidig anleggsvei vist med grønn strek, nye eller endrede veier med sort strek.

Alternativ 1c – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien og snødeponi

Bebyggelse og adkomst fra vest er som i planalternativ 1b, men med den juridiske endringen at Skåreråsen nå er tatt inn i reguleringsplanen. Adkomst fra nord er endret i forhold til de andre alternativene ved at drop-off sonen i nord er fjernet og turveien lagt om slik at hoveddelen dagens regulerte areal til renovasjonsstasjon reguleres tilbake til jordbruksareal. Turveien går i dette alternativet inn på et fortau foran innkjøringen til NRVA sitt slammottak. I tillegg legges det inn et snødeponi mellom Åsen skole og næringsområdet i nord.

Samferdselsanlegg:

- Universelt utformet gangadkomst fra drop-off sone til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Universelt utformet gangadkomst mellom Åsen skole og Skårerhallen
- Universelt utformet gangadkomst langs Nordlifaret mellom Løkenåsveien og drop-off sone
- Universelt utformet turvei og fortau nordover fra Åsen skole til Nordliveien
- Serviceadkomst til Åsen skole
- Serviceadkomst til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Parkering for bevegelseshemmede Åsen skole
- Midlertidig parkering for Åsen skole på Nordlimyra
- Felles parkeringsanlegg under bakken for begge skoler og idrettshaller
- Anleggsvei til Åsen skole via Nordlimyra fra nord

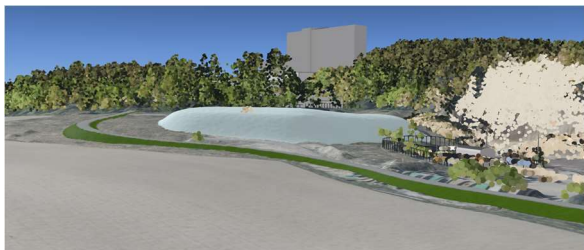
Bebyggelse

Bebyggelsen er som i planalternativ 1a: Planforslaget inneholder til sammen 22 150 m² BRA over bakken. I tillegg skal det inn midlertidig parkering for Åsen skole på Nordlimyra, 6 HC plasser på Åsen skole, 57 plasser på Løkenåsen og til sammen 865 sykler.

Snødeponi

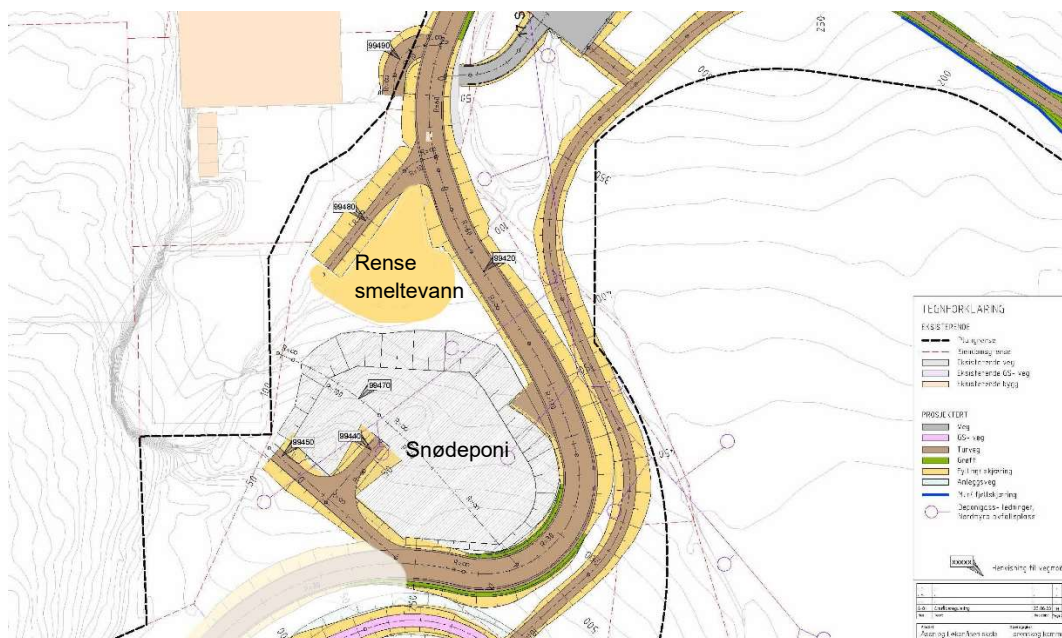
Snødeponiet omfatter areal til lagring av snø, adkomst og renseløsning for smeltevann. Adkomst er via kommunal vei langs næringsarealet og ut i Nordliveien. Den midlertidige anleggsveien kan gjenbrukes til intern transport inne på snødeponiet.

Snødeponiet er utredet for inntil 15 000 m³ snø. Grunnet eksisterende avfallsdeponi må snødeponiet med tilhørende renseløsning, grøfter og ledningsnett etableres med et tettesjikt mot underliggende masser for å unngå innsig i forurenset grunn.

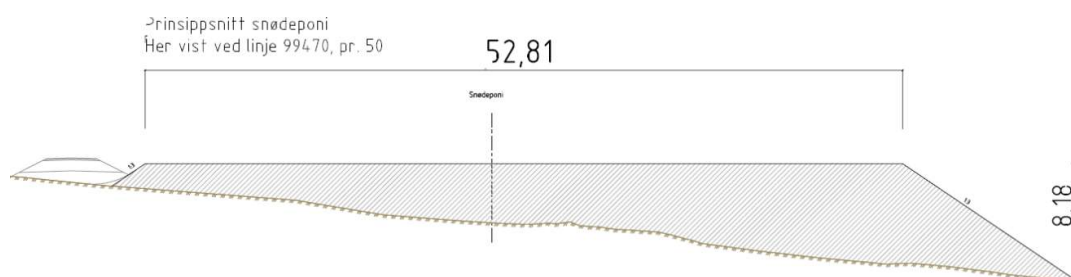

Utsnitt av 3D modell viser snødeponi og ny trase for turvei langs jordet.

Renseløsning er foreslått lagt i området tidligere benyttet til kommunalt resirkuleringsanlegg, med bortledning av rensert smeltevann i tette rør til stikkrenne under Nordliveien. Stikkrenna har sitt utløp i tilførselsgrøft til Fjellhamarelva. Alternativt kan smeltevannet føres direkte til Losbyelva, men dette vil kreve en trykksatt ledning/pumping. Endelig løsning må avklares i en senere detaljregulering.

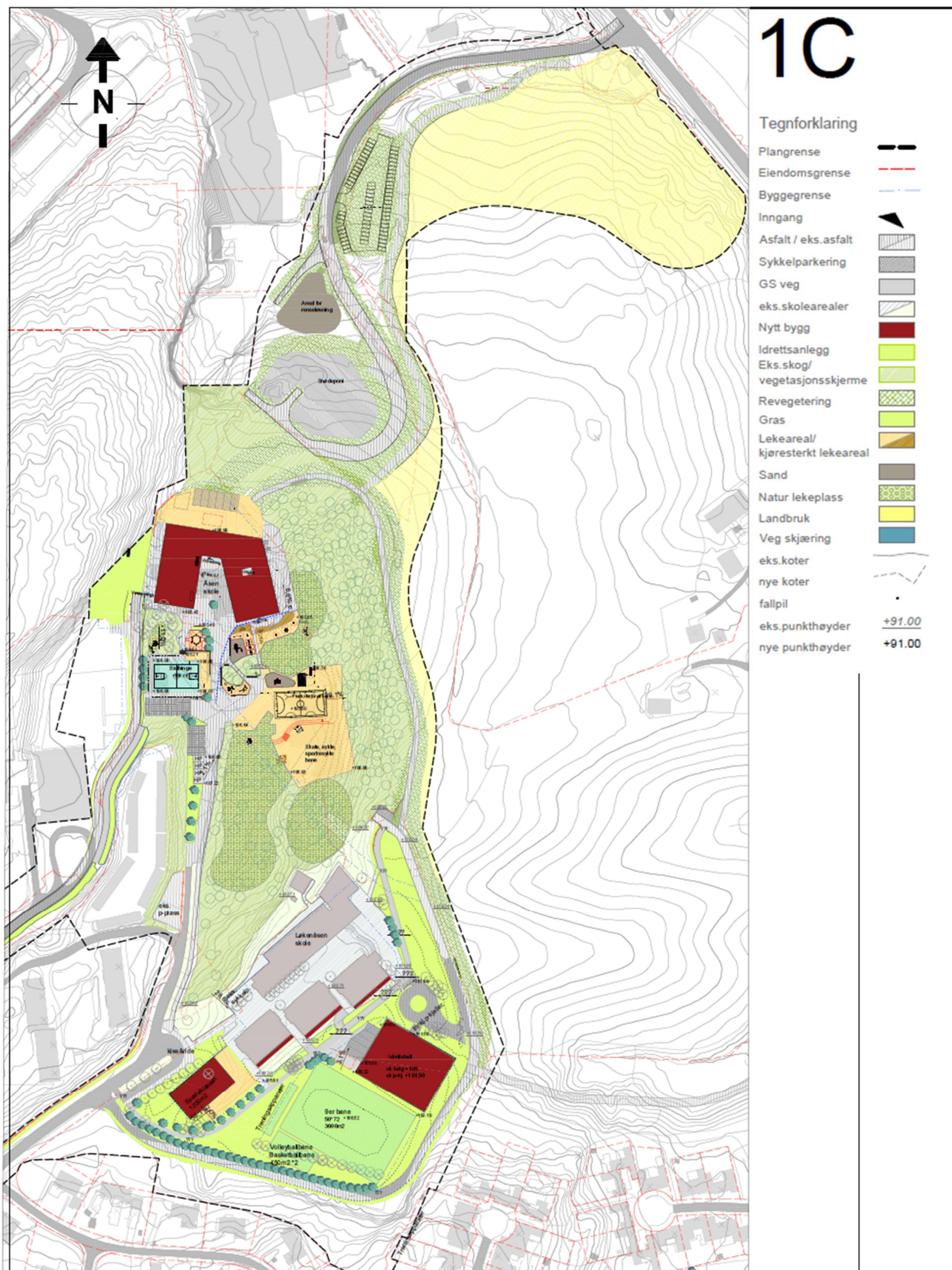
Skisse av plassering av snødeponi, viser mulig adkomst for å legge ut snø og for adkomst til renseløsning.

Prinsippsnitt av snødeponi, skravert område er snø, adkomst vist til venstre.

Utsnitt av 3D modell viser ny bebyggelse og snødeponi sett fra øst.

Illustrasjonsplan viser at turveien er flyttet og et større areal omreguleres fra renovasjonsanlegg til jordbruk. Drop-off sone i nord er ikke med i dette alternativet.

Alternativ 2 – stor utvidelse Åsen skole i høyden

Kommunestyret vedtok i sak 030/22 at forprosjektet skal inkludere minst ett alternativ som muliggjør at en framtidig utvidelse av Åsen skole skal kunne skje i høyden gjennom ekstra etasje(r). Grunnflaten på byggene som vurderes er i utgangspunktet den samme som i planalternativene. Begge skolene dimensjoneres for 6 paralleller.

Dagens bebyggelse ligger i skrånende terreng, med en, to og tre etasjer over terreng. Det er ønskelig at barneskoler ikke har flere etasjer enn dette, men det utredes et alternativ med opptil 5 etasjer over terreng for å etterkomme kommunestyrets vedtak.

En utvidelse i høyden vil medføre mer trafikk og press på utearealer. Alternativet innebærer derfor også en permanent kjøreadkomst fra nord for å bidra til redusert trafikk i Nordlifaret. Serviceadkomst til skolen og parkering under Åsen skole får adkomst fra denne siden. UU-parkering vil være i p-kjeller under bygget slik at det ikke vil være behov for bilkjøring fra Nordlifaret til Åsen skole.

Alternativet innebærer ikke ytterligere utvidelse av Løkenåsen skole.

Samferdselsanlegg:

- Universelt utformet gangadkomst fra drop-off sone til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Universelt utformet gangadkomst mellom Åsen skole og Skårerhallen
- Universelt utformet gangadkomst langs Nordlifaret mellom Løkenåsveien og drop-off sone
- Universelt utformet turvei nordover fra Åsen skole til Nordliveien
- Kjøreadkomst, UU-adkomst og serviceadkomst til Åsen skole fra nord
- Serviceadkomst til Løkenåsen skole, Skårerhallen og ny flerbrukshall
- Et parkeringsanlegg under bakken for Åsen skole, inkludert UU parkering
- Et parkeringsanlegg under bakken for Løkenåsen skole og idrettshaller
- Anleggsvei til Åsen skole via Nordlimyra fra nord

Utredningsforslaget inneholder til sammen 26 650 m² BRA over bakken. I tillegg skal det inn parkering for 144 biler og 1068 sykler.

Bebyggelse

Barneskolen (Åsen) planlegges med en underetasje og inntil 5 etasjer over terreng.

Antatt høyde fra gjennomsnittlig terreng ca. 20 m.

Antatt BYA = 4000 m²

Antall elever: 1218 + 30 (innføringsklasse)

Anslåtte årsverk: 138

Utsnitt av 3D skisse for ny Åsen skole med to ekstra etasjer. Fotavtrykket er noe annerledes enn på alternativ 1a og 1 b for å få en effektiv organisering av arealene både før og etter at de to øverste etasjene er bygget.

Ungdomsskolen (Løkenåsen) og flerbrukshallen vil ha samme volum som i alternativ 1. Her vil det etter at parkeringen for Åsen skole er flyttet til egen p-kjeller være ekstra parkeringskapasitet på Løkenåsen, denne kan med fordel benyttes til sykkelparkering for å frigjøre uteoppholdsareal til elevene.

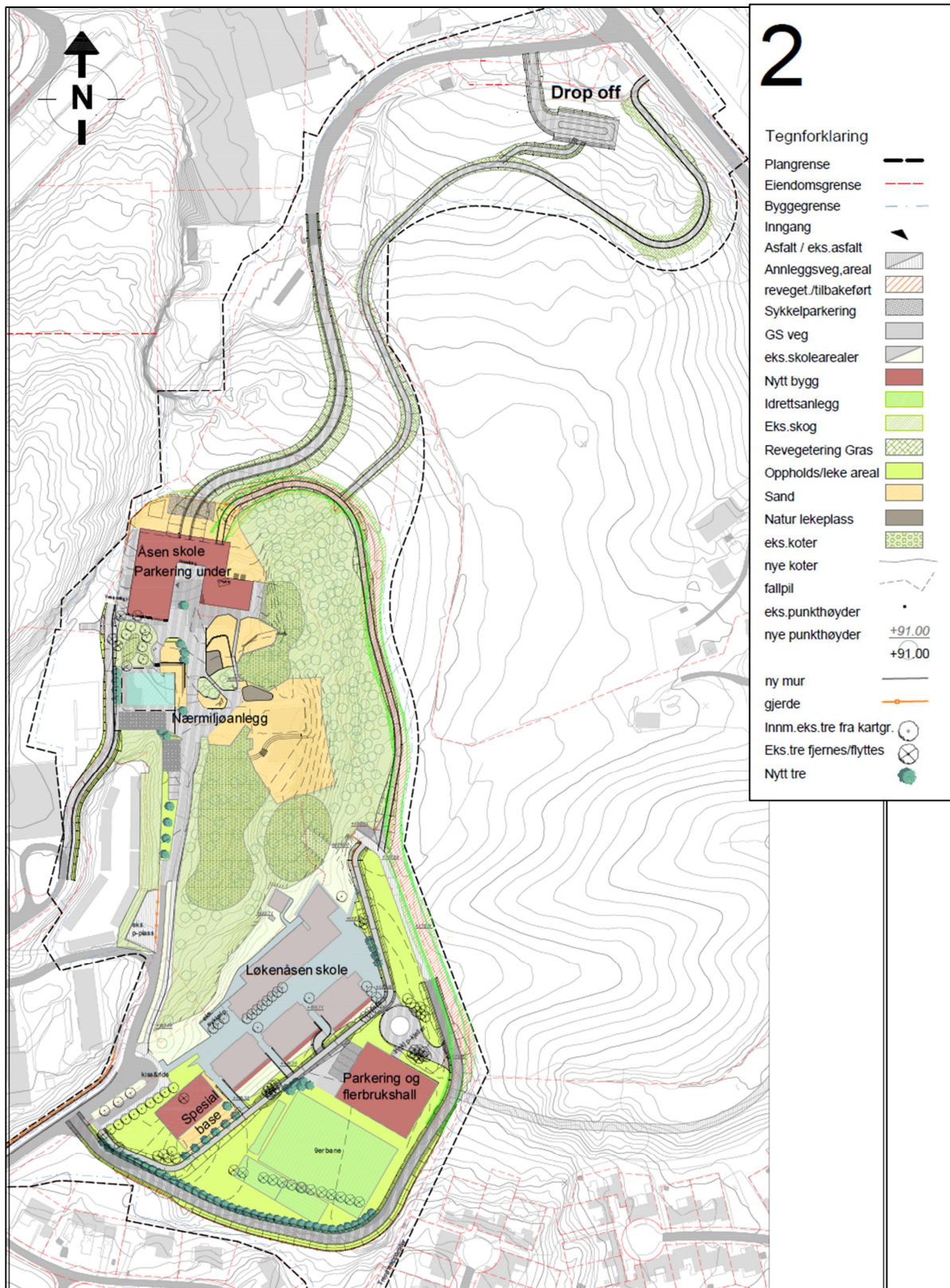

Utsnitt av 3D skisse av begge skolene hvor ny Åsen skole har to ekstra etasjer

Arealer – antatt BRA etter full utbygging, BRA i kursiv er under bakken:

	Nåværende	Fjernes	Ny	Etter utvidelse
Åsen	4470	-4470	14000	14000
<i>Parkering i kjeller Åsen</i>			2000	2000
Løkenåsen	6000		1500	7500
Spesial klasser			1150	1150
Tigershallen*	4500	-4500		0
Ny flerbrukshall*			4000	4000
<i>Skårerhallen*</i>	2500			2500
<i>Parkeringsanl. Løkenåsen</i>			2050	2050
Totalt	17470	-8970	24700	33200

*Beregnet med teoretisk plan i høye rom

Illustrasjonsskisse. Ny kjørevei fra nord kommer inn på kjellernivå på Åsen skole.

Nasjonale mål og retningslinjer for fagtemaet kulturmiljø, metodikk og datagrunnlag

Retningslinjer

Nasjonale

St.meld. nr. 16 (2004-2005) "Leve med kulturminner" og St.meld. 35 «Framtid med fotfeste» (2012-2013), er per 17.04.2020 erstattet med ny **stortingsmelding St.meld.nr. 16 (2019-2020) Nye mål i kulturminnepolitikken**. Meldingen presenterer tre nye nasjonale mål i kulturmiljøpolitikken, med vekt på engasjement, bærekraft og mangfold. Med det innfører regjeringen begrepet "kulturmiljø" som samlebetegnelse. Begrepet understreker betydningen av helhet og sammenheng, samtidig gjøres tilknytningen til den øvrige klima- og miljøpolitikken tydeligere. Meldingen beskriver status, utfordringer, muligheter og tiltak i kulturmiljøpolitikken. Blant annet vil regjeringen utarbeide en ny kulturmiljølov, og strukturere og samordne bevaringsarbeidet slik at de tre nasjonale målene nås.

Regjeringens kulturminnepolitikk er ytterligere konkretisert og utdypet i St.meld. nr. 23 (2001–2002) «Bedre miljø og tettsteder».

Askeladden er Riksantikvarens nasjonale kulturminnebase som omfatter arkeologiske kulturminner som er automatisk fredet, eller som krever videre undersøkelser før fredningsstatus kan fastsettes (uavklart vernestatus), og nyere tids kulturminner som er fredet eller midlertidig fredet. Kulturminner fra «nyere tid» (etter reformasjonen i 1537) omfatter bygninger eller anlegg som er fredet, eller midlertidig fredet samt ikke fredet. Listeførte kirker er også inkludert.

Kulturrehistoriske landskap av nasjonal interesse (KULA) skal styrke arbeidet med landskap av nasjonal interesse, og være et kunnskapsgrunnlag og forvaltningsverktøy for kommunene og andre myndigheter som påvirker og styrer utviklingen av landskap. Plan- og influensområdet er ikke omfattet av KULA.

Riksantikvarens NB! -register. NB! -registeret er en database over byer og tettsteder i Norge med kulturmiljøer som har nasjonal interesse. De historiske byene og tettstedene opplever et omfattende utviklingspress som følge av den sterke urbaniseringen som preger dagens samfunns-utvikling. NB! -registeret angir områder hvor det må vises særlige hensyn i forbindelse med videre forvaltning og utvikling. Det innebærer ikke formelt vern at et kulturmiljø er med i NB! -registeret, men det gir et grunnlag for angivelse av nye hensynssoner etter plan- og bygningsloven. Områdene kan også gi grunnlag for innsigelse ved nye arealplaner. Planområdet ligger ikke innenfor et slikt område.

Regionale planer

Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus, vedtatt av Fylkestinget i november 2019

Hovedmålet til den regionale planen er å:

- > Ta vare på og bruke kulturminner som en positiv ressurs i Akershus, og derigjennom bidra til økt kulturforståelse, identitet og tilhørighet, trivsel og verdiskaping.
- > Hovedmålet har følgende delmål:
- > Bevare et utvalg av kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap som gjenspeiler mangfoldet og særpreget ved kulturhistorien i Akershus.
- > Innhente, skape og formidle kunnskap om kulturarven og gjennom dette øke forståelsen for dens betydning i samfunnet.
- > Forvalte kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap som en integrert del av en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Fylkesdelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus 2007-2018

Hovedmålet for den fremtidige kulturminnepolitikken i Akershus er:

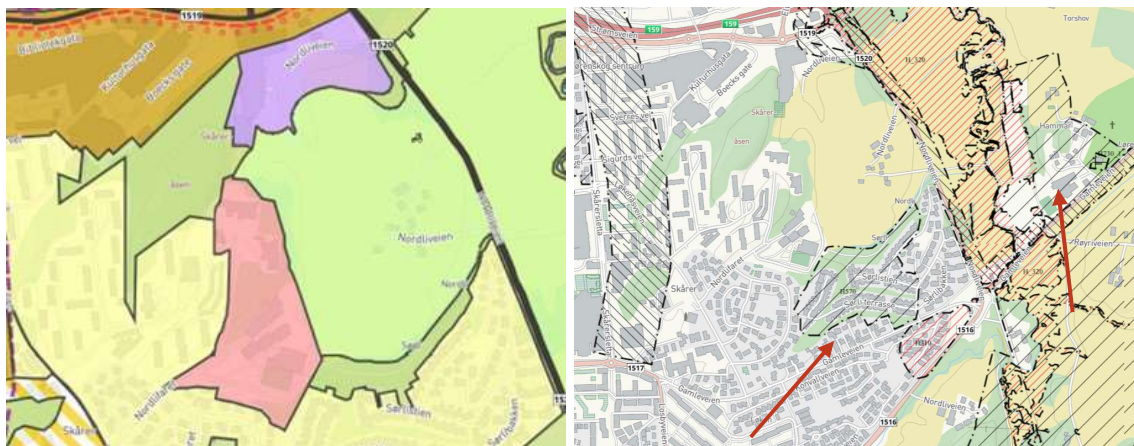
Ta vare på og bruke kulturminner og kulturmiljøer som en positiv ressurs i Akershus, og derigjennom bidra til økt kulturforståelse, identitet og tilhørighet, trivsel og verdiskaping.

Planen lister flere miljøer- og minner som er viktige Akershus. I Lørenskog er Lørenskog kirke med omgivelser, Olavkilden og Losbydalen trukket frem som viktige kulturminner.

Lokale planer

Lørenskog kommune, kommuneplanens arealdel/ Kommunedelplan, vedtatt 06.03.2023 Skoleområdet er i kommuneplanens arealdel avsatt til «Offentlig eller privat tjenesteyting». Vestre del av adkomstveien Nordlifaret er avsatt til «Boligbebyggelse».

I influensområdet er det avsatt to områder til bevaring av kulturmiljø (H570). Dette er Sørlifeltet og Lørenskog kirke med omgivelser.

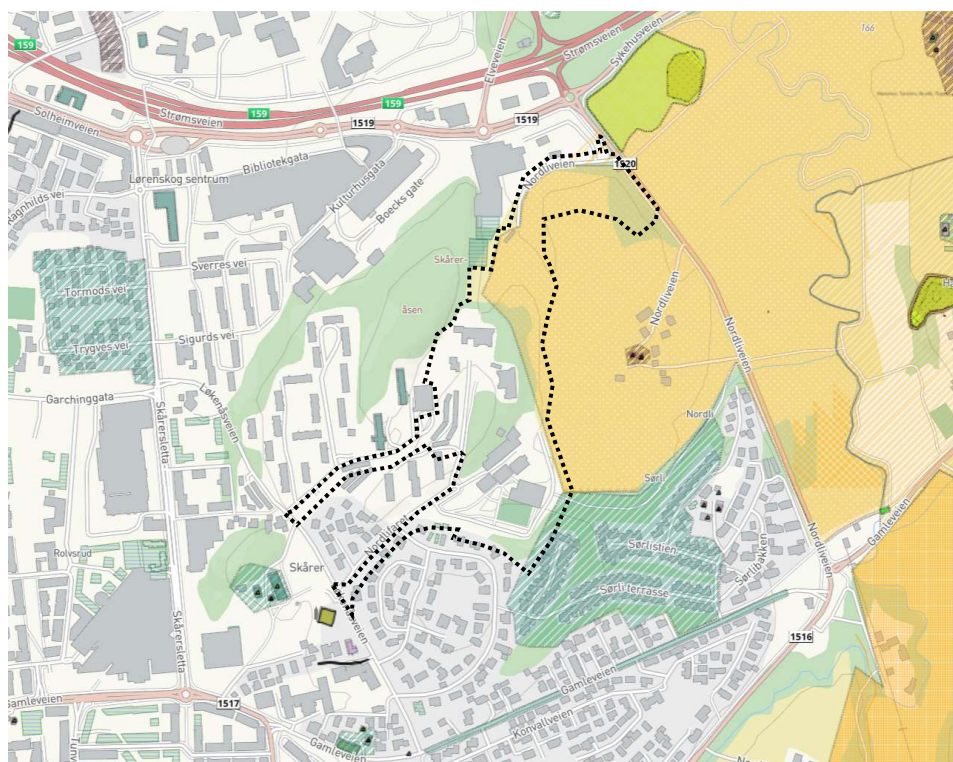

Figur 1 Utsnitt fra gjeldende kommuneplan til venstre. Områder angitt med hensynssone bevaring, H570, til høyre. Kilde: Kommunekart.no.

Lørenskog kommune, kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap 2022–2030

Kulturminneplanen ble vedtatt av kommunestyret i møte 15. desember 2021, sak 144/21. Planen erstatter den tidligere kulturminneplanen fra 2006. Planen består av tre deler: Del 1 som er selve planen, del 2 som gir oversikt over kommunens delområder med registreringer og del 3 som er en ren vedleggsdel.

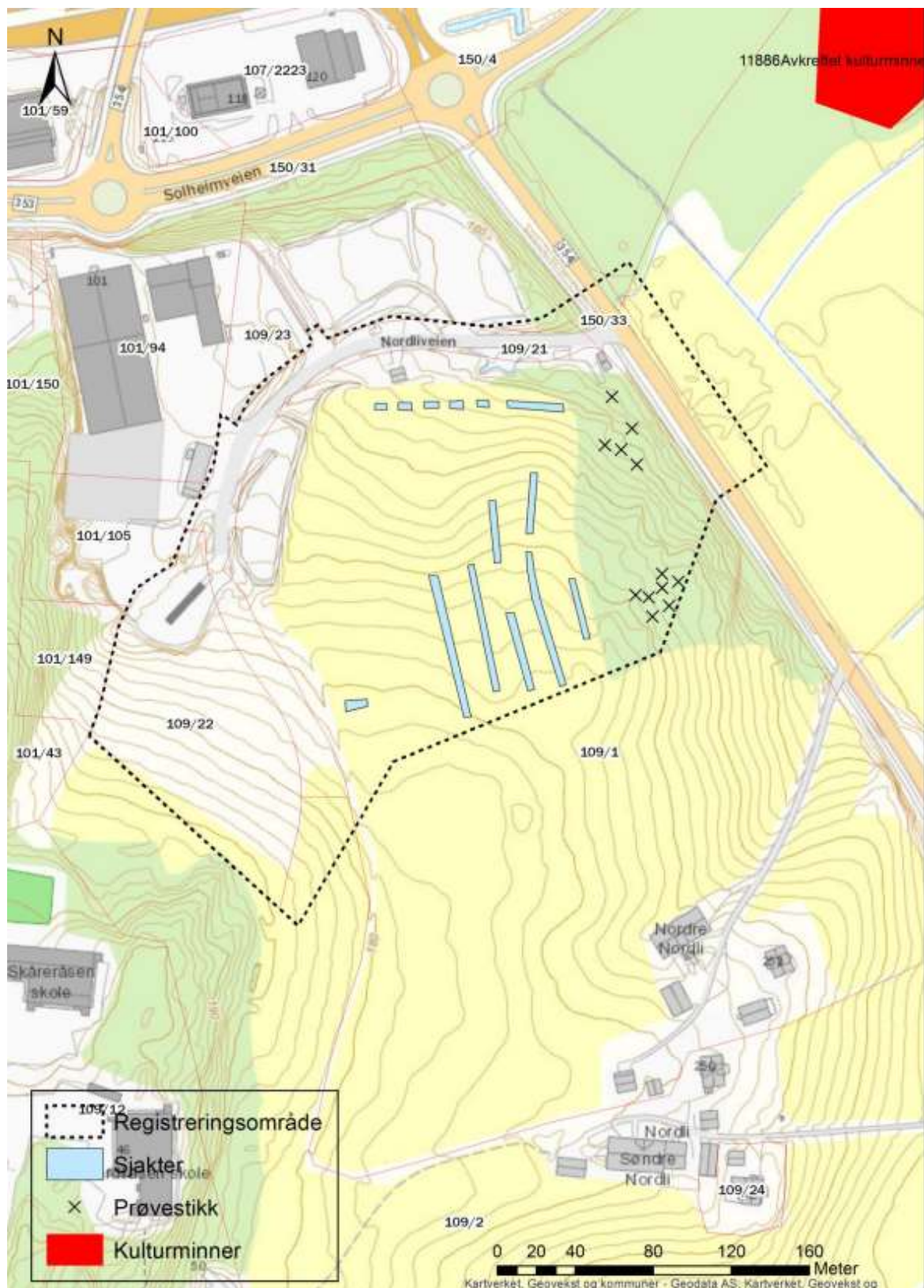
Kulturminneplanen er en kommunedelplan. Planen er ikke et juridisk bindende dokument, men den er et styringsdokument som skal fungere som retningsgivende i arbeid med områder hvor kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap inngår.

Figur 2 Utklipp fra kommunens kulturminneplan. Planområdet vist med sort stiptet strek.

Detaljreguleringsplan Lørenskog gjenvinningsstasjon, arkeologisk registrering

I forbindelse med detaljreguleringsplanen for «Lørenskog gjenvinningsstasjon», med nasjonal plan-id: 3029_2022006, vedtatt 12.12.2018, ble det gjennomført en arkeologisk registrering av Akershus fylkeskommune. Deler av det registrerte området er sammenfallende med planavgrensningen til Åsen og Løkenåsen skoler. Registreringen ble gjennomført av Maria Spitalen Valum i perioden 17.8.-19.8.2015. Det ble ikke gjort funn av kulturminner av automatisk fredete kulturminner eller nyere tids kulturminner i forbindelse med registreringen, jf. registreringsrapport 12/6850, 17.12.2015.

Figur 3 Kartet viser registreringsområdet med sjakter og prøvestikk som ble undersøkt i 2015. Kilde: arealplaner.no / Akershus fylkeskommune.

Metode

Om fagteamet

Hovedmålet med utredningen for fagtema kulturmiljø er å skaffe kunnskap om viktige kulturhistoriske verdier i plan- og influensområdet, slik at dette kan legges til grunn ved utvikling og valg av alternativer.

Fagtemaet omfatter spor etter menneskers virksomhet gjennom historien knyttet til kulturminner, kulturmiljøer og kulturhistoriske landskap.

Metodikk for verdisetting

Kulturminneloven gir en bred definisjon av hva som er kulturminner og kulturmiljø. Dette betyr at ikke alle kulturminner eller kulturmiljø kan eller skal vernes. I forvaltningen av kulturminner blir det lagt vekt på at mangfoldet av kulturmiljø og kulturminner skal tas vare på, og at et representativt utvalg skal prioriteres for vern. Det skal legges vekt på kulturhistoriske sammenhenger fremfor enkeltobjekt.

Verdisettingen av kulturminner og landskap er rangert etter følgende skala:

Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltningsprioritet	Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet
------------------	-----------	---	--	--

Figur 4: M-1941 sin verdiskala. Kilde: Miljødirektoratet/Riksantikvaren.

Grunnlaget for å verne kulturminner og kulturmiljø er at de har verdi som kilde til kunnskap, som grunnlag for opplevelse og som ressurs for bruk. De ulike kriteriene tilknyttet vurderingen av kunnskaps- og opplevelsesverdier kan overlappe hverandre. Metoden har beskrevet ett sett med vernekategorier som sammen med predefinerte verdivurderinger legges til grunn for verdivurderingene. Hvilke kriterier som blir lagt mest vekt på, er avhengig av de aktuelle kulturminnene eller kulturmiljøene.

Kulturmiljøer med ubetydelig verdi, og som ikke anses å være beslutningsrelevante, omtales i liten grad.

Kriterier for påvirkning

Påvirkning er et uttrykk for endringer som tiltaket vil medføre på det berørte kulturmiljøet. Vurderinger av påvirkning relateres til den ferdig etablerte situasjonen. Det er kun områder som blir varig påvirket, som vurderes. Påvirkning kan være direkte eller indirekte, reversibel eller irreversibel, kvantitativt og/eller kvalitativt og positiv eller negativ. Vurderingene tar utgangspunkt i direkte inngrep/arealbeslag, nærvirkninger (fysiske og visuelle), visuelle fjernvirkning og tiltakets utforming (se tabell 3-1). Skalaen for påvirkning er inndelt i fem trinn, og går fra sterkt forringet til forbedret. Skalaen utgjør y-aksen i konsekvensvifta. Vurdering av påvirkning gjøres i forhold til situasjonen i referansesituasjonen (0-alternativet). Ubetydelig endring utgjør 0-punktet på skalaen.

Tabell 0-1 Tabell for vurdering av planen eller tiltakets påvirkning på kulturmiljø og kulturminne, M-1941:

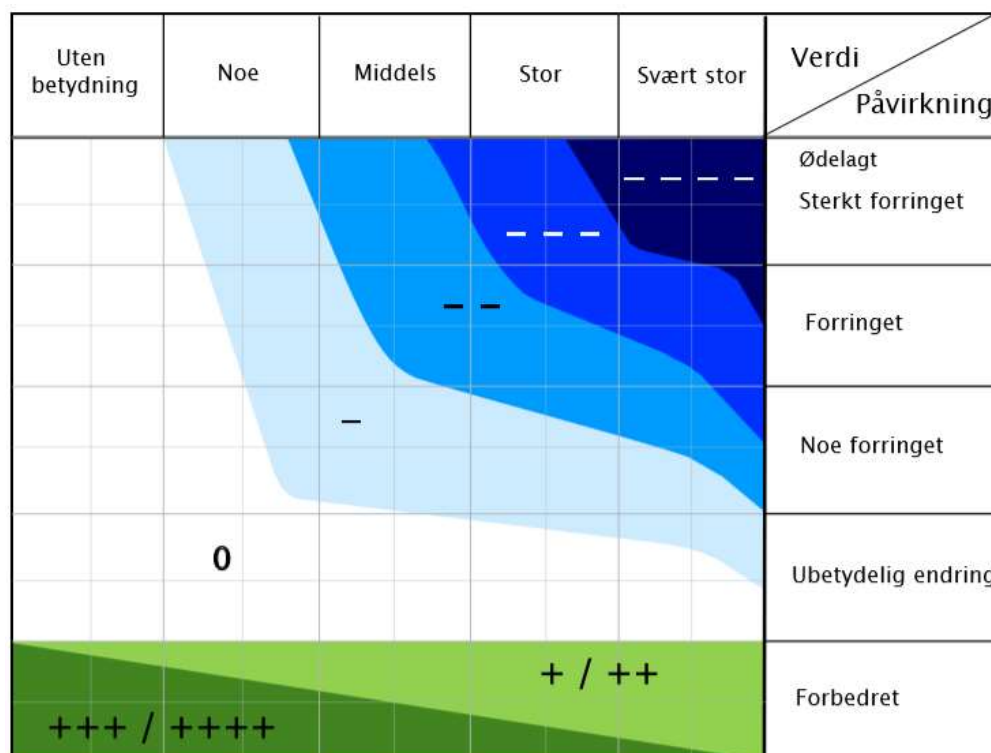
Tiltakets påvirkning	Direkte inngrep/ arealbeslag	Nærvirkninger (fysiske og visuelle)	Visuell fjernvirkning	Tiltakets utforming
Forbedret	Bedrer tilstanden vesentlig ved at eksisterende negative inngrep tilbakeføres. Bidrar til at det blir mulig å restaurere kulturmiljøet eller kulturminner.	Bedrer den visuelle kontakten innad i kulturmiljøet. Fjerner barrierer. Bedrer innsyn/utsyn fra nærområdet til/fra kulturmiljøet. Bidrar til reduksjon i støy og/eller støv. Reduserer faren for flom, fukt i kulturmiljøet eller erosjon.	Utsynet fra kulturmiljøet bedres/ gjenopprettes fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet bedres/gjenopprettes	Enkeltkulturminner som er laget for å være svært synlige får bedret utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammenhenger styrkes.
Ubetydelig endring	Ingen direkte inngrep/arealbeslag	Ingen eller ubetydelig visuell nærvirkning eller andre nærvirkninger	Ingen eller ubetydelig visuell fjernvirkning.	Tiltaket framstår som en konstruktiv helhet med god volumoppbygging og god sammenheng med omgivelsene.
Noe forringet	Berører en mindre viktig del av kulturmiljøet med direkte inngrep/arealbeslag, tap av mindre viktige enkeltkulturminner.	Endrer i noen grad den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kulturmiljøet, bryter i noen grad opp kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet reduseres noe fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil i noen grad påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til noe redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet negativt ved nedbør. Bidrar til noe fuktigere forhold og seinere opptørking innenfor kulturmiljøet. Bidrar til noe økt eller endret erosjon som vil påvirke kulturmiljøet negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.	Utsynet fra kulturmiljøet blir noe endret fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet vanskeliggjøres i noen grad. Enkeltkulturminner som er laget for å være svært synlige får noe redusert eller endret utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammenhenger svekkes i noen grad.	Tiltaket framstår i noen grad som en konstruktiv helhet, har noe dominerende volumoppbygging og noe dårlig sammenheng med omgivelsene.
Forringet	Deler av kulturmiljøet går tapt gjennom direkte inngrep/arealbeslag. Viktige enkeltkulturminner går tapt. Videre bruk av kulturmiljøet vanskeliggjøres	Endrer den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kulturmiljøet, bryter opp kulturmiljøet og skaper barrierer. Innsynet til kulturmiljøet reduseres vesentlig fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet negativt ved nedbør. Bidrar til fuktigere forhold og seinere opptørking innenfor kulturmiljøet. Bidrar til økt eller endret erosjon som vil gi fare for skade eller påvirke kulturmiljøet negativt. Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.	Utsynet fra kulturmiljøet blir sterkt endret fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet vanskeliggjøres. Enkeltkulturminner som er laget for å være svært synlige får sterkt endret eller redusert utsyn/innsyn. Kulturhistorisk viktige sammenhenger svekkes.	Tiltaket framstår i liten grad som en konstruktiv helhet, har dominerende volumoppbygging og dårlig sammenheng med omgivelsene.
Sterkt forringet	Ødelegger hele eller størstedelen av kulturmiljøet gjennom direkte inngrep/arealbeslag. Ødelegger den mest verdifulle delen av miljøet. Ødelegger videre bruk av kulturmiljøet. Svært viktige enkeltkulturminner går tapt.	Blokkerer eller endrer sterkt den visuelle kontakten mellom viktige kulturminner innad i kulturmiljøet, bryter i stor grad opp kulturmiljøet og skaper barrierer. Innsynet til kulturmiljøet blokkeres fra viktige standpunkter. Kulturmiljøet vil i stor grad påvirkes av støy og/eller støv. Bidrar til svært redusert naturlig drenering som vil påvirke kulturmiljøet sterkt negativt ved nedbør. Bidrar til svært mye fuktigere forhold og seinere opptørking innenfor kulturmiljøet. Bidrar til svært økt eller endret erosjon som vil skade eller påvirke kulturmiljøet sterkt negativt.	Utsynet fra kulturmiljøet blir blokkert eller sterkt endret fra kulturhistorisk viktige utsynspunkter i kulturmiljøet. Innsynet til kulturmiljøet blokkeres. Enkeltkulturminner som er laget for å være svært synlige mister, eller får sterkt endret utsyn/innsyn.	Tiltaket framstår helt uten konstruktiv helhet, har svært dominerende volumoppbygging og svært dårlig sammenheng med omgivelsene.

		Klimaendringene vil kunne forsterke disse forholdene.	Kulturhistorisk viktige sammenhenger svekkes vesentlig.	
--	--	---	---	--

Konsekvenser

Med utgangspunkt i verdi og påvirkning fastsettes konsekvensen for det enkelte kulturmiljø ved hjelp av konsekvensvifta (se under, fig. 3-1). Konsekvensen for hvert kulturmiljø framkommer ved å sammenholde verdivurderingen med vurderingen av tiltakets påvirkning.

Hva som vektlegges i hvert enkelt prosjekt, gjøres på grunnlag av en faglig vurdering. I tillegg gis en vurdering av relativ forskjell i rang, der det gjøres tydelig hvilke alternativer som er relativt like og hvilke som er alternativer som er vesentlig bedre eller dårlige. Alle konsekvensvurderinger av kulturmiljøer begrunnes av fagutredere, og eventuell beslutningsrelevant usikkerhet beskrives.

Figur 5 Illustrasjonen viser konsekvensvifta for konsekvensvurdering av delområder. Kilde: M-1941

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / ++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Figur 6 Illustrasjonen viser tabell med skala og veiledning for konsekvensvurdering av delområder. Kilde: M-1941

Vurdere samlet konsekvens av planen

Til slutt skal det fastsettes samlet konsekvensgrad som begrunnes. Det skal framgå tydelig hva som har vært utslagsgivende for den samlede konsekvensen for kulturmiljø. Alternativene rangeres.

Definisjon av utrednings-, plan og influensområdet og planlagte tiltak

Tiltaks- og planområdet omfatter alle områder som blir direkte påvirket av arealbeslag fra den planlagte utbyggingen som er kjent på dette tidspunktet.

Influensområdet utgjør det området som vil bli berørt av tiltaket utenfor planområdet. Med berørt menes her påvirkning/endring som i vesentlig grad påvirker forståelsen og opplevelsen av kulturminner, tiltakets lokalisering og utforming, visuelle sammenhenger, vegetasjon og bylandskap. Disse områdene er omtalt for å kunne se helheten i det kulturhistoriske (by)landskapet, og i bevarte kulturmiljø i en større sammenheng.

Datagrunnlag

Denne utredningen er en sammenfatning av offentlig kjente opplysninger om kulturminner og kulturmiljø i planområdet. Som grunnlag for utredningen er det hentet inn kjent grunnlag/ dokumentasjon av kulturminner og kulturmiljø. Dokumentasjonen er basert på tilgjengelige kilder og litteratur, deriblant Askeladden og SEFRAX-registret.

Konsekvensutredningen er gjennomført i henhold til planprogrammet og metodikk etter Miljødirektorates veileder M-1941 «Konsekvensutredninger for klima og miljø» (2020).

Planområdet er metodisk inndelt i to romlige nivåer: kulturlandskapsnivå og kulturmiljønivå. Det er definert ett landskapsområde, og tre kulturmiljøer. Landskapsnivå ser (sammenhenger mellom kulturmiljøer og landskapet) og disse er vurdert hver for seg med hensyn til verdi, påvirkning og konsekvens. Kriterier for utvelgelse av kulturmiljøene følger Riksantikvarens anbefalinger om at kulturminner har størst verdi i en større sammenheng og tidsdybde. Inndelingen av kulturmiljøene synliggjør at kulturminner som enkeltobjekt inngår i større kulturhistoriske strukturer som må sees i sammenheng med, og som står i en nær relasjon til, kulturlandskapet de er en del av. Gjenkjenning og avgrensning av kulturminner er basert på en faglig begrunnet vurdering og tolkning av landskap og kulturhistoriske spor.

Temaomtale

Før 1850: Jordbrukslandskap med gårder og husmenn

For rundt 20 000 år siden lå Norge under en tykk iskappe. I tida etter år 10 000 f.Kr. trakk den store innlandsisen seg tilbake i etapper med mindre tilbakeslag. De tidligste menneskene i Norge var fangstfolk som drev med jakt, fiske og sanking.

Tabell 2. Tidstabell med perioder og dateringer (etter Indrelid, 2009).

9000 - 4000 f.Kr.	ELDRE STEINALDER (MESOLITICUM – MESOLITTISK TID)
9000 - 8200 f.Kr.	Tidligmesolitikum (TM)
8200 - 6300 f.Kr.	Mellommесolitikum (MM)
6300 - 4000 f.Kr.	Senmesolitikum (SM)
4000 - 1750 f.Kr.	YNGRE STEINALDER (NEOLITICUM – NEOLITTISK TID)
4000 - 3400 f.Kr.	Tidligneolitikum (TN)
3400 - 2700 f.Kr.	Mellomneolitikum A (MN A)
2700 - 2400 f.Kr.	Mellomneolitikum B (MN B)
2400 - 1750 f.Kr.	Senneolitikum (SN)
1750 - 500 f.Kr.	BRONSEALDER (BRA)
1750 - 1100 f.Kr.	Eldre bronsealder (EBRA)
1100 - 500 f.Kr.	Yngre bronsealder (YBRA)
500 f.Kr. - 1000 e.Kr.	JERNALDER (JA)
500 f.Kr. - 570 e.Kr.	Eldre jernalder (EJA)
500 f.Kr. - Kr.f.	Førromersk jernalder (Keltertid)
Kr.f. - 400 e.Kr.	Romersk jernalder (Romertid)
Kr.f - 200 e.Kr.	Eldre romertid
200 - 400 e.Kr.	Yngre romertid
400 - 570 e.Kr.	Folkevandringstid
570 - 1000 e.Kr.	Yngre jernalder (YJA)
570 - 800 e.Kr.	Merovingertid
800 - 1000 e.Kr.	Vikingtid
1000 - 1537 e.Kr.	MIDDELALDER (MA)
1537 e.Kr. –	NYERE TID (ETTERREFORMATORISK TID)

Den første faste bosetningen i Lørenskog ser man i bronsealderen. De bosatt seg ved Hammersberget, og det er blant annet funnet rester av steinøkser og gravrøser. De dyrket korn, og lot husdyrene beite i distriktene rundt (Foss 1958: 3). Rundt år 500 f.Kr. ble jern tatt i bruk som bruksmetall, og folk flest fikk rikelig tilgang til jern som de lagde våpen og redskaper av. Jernalderen var en oppgangstid for Norge. Mange og rike gravfunn, økende bosetning og nyrydding av gårder gjør at man kan tegne et bilde av et samfunn i vekst og endring. Folketallet økte, og det ble behov for mer åkerareal. Landskapet endret karakter fra et skoglandskap til et åpent jordbrukslandskap. Gårder med inngjerdet åker og fast bosetting ble den vanligste boformen. I jernalderen lå bygdesenteret i Lørenskog rundt Lørenskog kirke, og gården Hammer er trolig bygdas

eldste gård. Oldtidsveien gikk gjennom området, og den gamle kongeveien passerte Hammer og fortsatte forbi Hovelsrud til Rælingen. Området har vært et viktig passområde mellom Oslodalen og Romeriksslettene siden folkevandringstiden (ca. 400–600 e.Kr.). Av bygdas gårder har cirka halvparten navn som viser at de er fra hedensk tid, hvorav en del av disse kan være fra før vikingtiden.

Midt på 1300-tallet stagnerte samfunnet i Norge. Mye av forklaringen var Svartedauden. Dette ga store konsekvenser, også i Lørenskog. Mer enn to tredjedeler av gårdene ble lagt øde, og enkelte forsvant for godt. Folketallet sank drastisk.

I løpet av 1500- og 1600-tallet økte befolkningen, og på slutten av 1600-tallet var folketallet og det dyrka arealet på omtrent samme nivå som før Svartedauden. Befolkningsveksten fortsatte utover 1700-tallet og første halvdel av 1800-tallet. Veksten i folketallet har en sammenheng med økt produksjon og import av matvarer. Fremveksten av et nytt næringsliv (sagbruk, bergverk o.l.) ga Norge økonomiske ressurser som tillot en omfattende import av korn og andre matvarer. En del nyridding foregikk, og åkerarealet på de gamle gårdene økte kraftig. Nyridding foregikk hovedsakelig ved hjelp av husmenn, en samfunnsklasse som var i kraftig vekst. Husmannsplassene var leid og aldri eid, de var små i forhold til bruket og ofte opprettet i utmarka slik at gårdbrukeren slapp å avstå dyrket mark. I Lørenskog har det vært et utbredt husmannsvesen fra og med midten av 1600-tallet. Noen av husmennene dyrket bare jorda på gården, mens andre var sagbruksarbeidere. Husmannsstanden vokste sterkt, og omkring år 1800 var nesten halvparten så mange husmenn som bønder. Husmannsvesenet nådde sitt høydepunkt på midten av 1800-tallet, ca. 1870, da var det rundt 118 husmannsplasser med omtrent 500 beboere i Lørenskog (Foss 1958: 5). En del husmannsplasser er i dag omgjort til moderne boliger.

Skogbruk med oppgangssagene fikk etter hvert større betydning. Skogsdrift og jordbruk har dominert som næringsgrunnlag gjennom lange tider, noe som har preget utviklingen av kulturlandskapet. Nyere tids kulturminner frem til 1900-tallet knytter seg derfor i hovedsak til disse driftsformene. På gårdene er det især våningshus, men også stabbur og driftsbygninger, som dominerer. Typisk for gårdene i Lørenskog er hvite våningshus i en og en halv etasje, røde driftsbygninger og et stabbur som danner et firkanttun med åpning i en side. Enkelte tun er også strukket mer ut i lengden. Gårdenes beliggenhet og form var et resultat av både terreng og tradisjon. Gårdsplassen burde ligge så tørt som mulig, men det måtte også være tilgang til vann. Mange av gårdstunene ligger derfor på små høydedrag i terrenget.

1850 – 1950: Industrialisering og jernbanens utvikling

Fra omkring 1850 ble bondesamfunnet gradvis avløst av et «nytt samfunn» med bakgrunn i industrialismen, mekanisering og utvandring. På 1800-tallet var det en kraftig befolkningstilvekst her i landet. Befolkningsøkningen på landsbygda var forholdsvis beskjeden. Større frihet for enkeltmennesker og flere valgmuligheter medførte at mange unge mennesker reiste fra bygdene inn til nye muligheter i byene, eller til Amerika. Modernisering av jordbruket, industrialisering og stor tilflytting til byene var gjensidig avhengige prosesser. Sterk vekst i bybefolkningen var avhengig av mer rasjonell og økt

matproduksjon i de bynære jordbruksområdene. Fra å produsere stort sett for eget konsum, ble gårdsdriften tidlig innrettet på å produsere for et marked i byen. Omlegging av jordbruket medførte også vekselbruk og allsidig drift med vekt på husdyrproduksjon og produkter som var innrettet på et marked. Korn kunne importeres fra utlandet, men ikke kjøtt og melkeprodukter. Derfor var det særlig husdyrholdet som ble modernisert, mens kornproduksjonen fikk en mer underordnet betydning.

Figur 7 Kart fra 1874. Kartet viser gårdsbebyggelse og eldre veifar i utredningsområdet, men ingen bebyggelse i planområdet. Jernbanetraseen passerer området fra sør til nord i vest. Kilde: 1881.no

Jernbanen førte til at det kom ny industri til Lørenskog. I 1854 åpnet offisielt «Hovedbanen» mellom Kristiania og Eidsvoll. Hovedbanen overtok det meste av trelasttransporten på Romerike. Den hadde tidligere foregått med hest langs Strømsveien til Kristiania. I 1861 ble det også anlagt privat jernbanespor fra Losby til nåværende Fjellhamar stasjon. I 1857 ble det opprettet et stoppested med navn Robsrud på «Hovedbanen». Først i 1891 ble det et stoppested for reisende, men toget stoppet kun hvis det samtidig var godsekspedisjon for Excelsior limfabrikk. I 1898 ble Robsrud et ordinært stoppested for passasjerer. Noen år senere fikk stoppestedet status som stasjon. Navnet ble endret til Lørenskog stasjon i 1909, etter at Lørenskog ble egen kommune i 1908.

De første nye bedriftene i kommunen var Excelsior Limfabrikk (1883) og Fjeldhammer Brug (1895). Denne industrien ble starten på en utvikling med tilflytting fra hovedstaden til Lørenskog. Hyttene som vokste frem langs jernbanen og i områder langs Gamleveien

vest for Skårer, var utgangspunkt for mange som ville slå rot i Lørenskog. En viktig næringskilde som knytter seg til vinterens kulturlandskap, var arbeid med is. Mot slutten av 1800-tallet var det en enorm etterspørsel etter is, og i Lørenskog var det særlig fra Langvannet og Mønevann det ble skåret is.

Figur 8 Flyfoto fra 1946. Fotografier viser et åpent jordbrukslandskap, med lite boligbebyggelse. Kilde: 1881.no

1950 – i dag: Bolig- og samferdselsutbygging

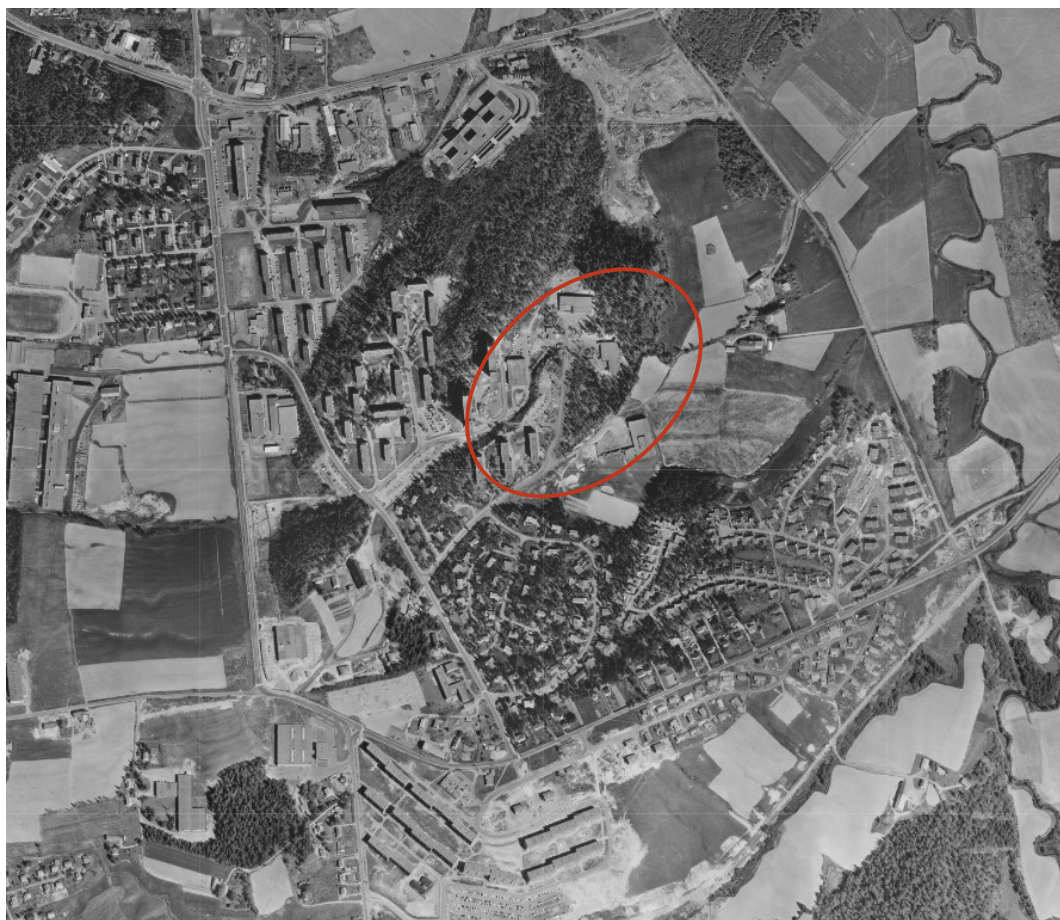
Gjenoppbyggingen etter siste verdenskrig gikk fort, og industrien ble raskt satt i gang. Industrialiseringen gjorde at folk begynte å flytte til byene, og Norge ble mer urbanisert. Urbanisering og god arbeidstilgang ga folk flest mer penger og muligheten til å kjøpe bolig og bil. Antallet biler i Norge steg massivt i etterkrigstiden. Dette var nøkterne boliger for folk flest, og boligområder som tilrettela for sosial samhandling. Kommunene var aktive i planlegging og tilrettelegging for ny boligbygging. Husbanken ble opprettet i 1946 og ble en viktig premissgiver i boligutbyggingen.

Lørenskogs nordre del er preget av tett bebyggelse og har gjennomgått en kontinuerlig utbygging siden slutten av 1800-tallet. Mellom 1900 og 1930 vokste nybyggerområdene frem langs jernbanen, og endret lokalsamfunnet fra bondebygd til mer å kunne karakteriseres som forstad til Oslo. På slutten av 1920-tallet ble det også foretatt en betydelig utparsellering av deler av Vallerud, og Thurmannskogen.

Fra slutten av andre verdenskrig og frem til ca. 1960 ble Lørenskog Boligbyggelag (LBBL) opprettet blant annet for å bekjempe bolignøden som økte i kommunen etter krigen. Firemannsboligene ble forstadium til blokkene og arkitekturen i kommunen ble utviklet i en mer urban retning.

Etter kommunedelingen i 1908 har Lørenskog gjennomgått en rivende utvikling. Bygda ligger nærme Oslo, og det ble ganske naturlig at mange mennesket flyttet dit og slo seg ned. Folketallet steg betydelig i 1920, og frem til 1946. Mens Lørenskog frem til kommunedelingen var en utpreget jordbruksbygd, utviklet den seg i løpet av noen få tiår til å bli en forstadskommune. Utviklingen har fortsatt siden (Foss 1958: 7).

Etablering av nye bolig- og hytteområder, samt veiutbygging, har medført at den stedegne eldre bebyggelsen i området har forsvunnet over tid, eller mistet sin opprinnelige kontekst.

Figur 9 Flyfoto fra 1977. Fotografiet viser at området har gjennomgått en eksplosiv boligvekst, innenfor planområdet ser vi de tre skolene Skåreråsen, Nordliåsen og Løkenåsen. Kilde: 1881.no

Resultater og verdier

Utredningsområdet

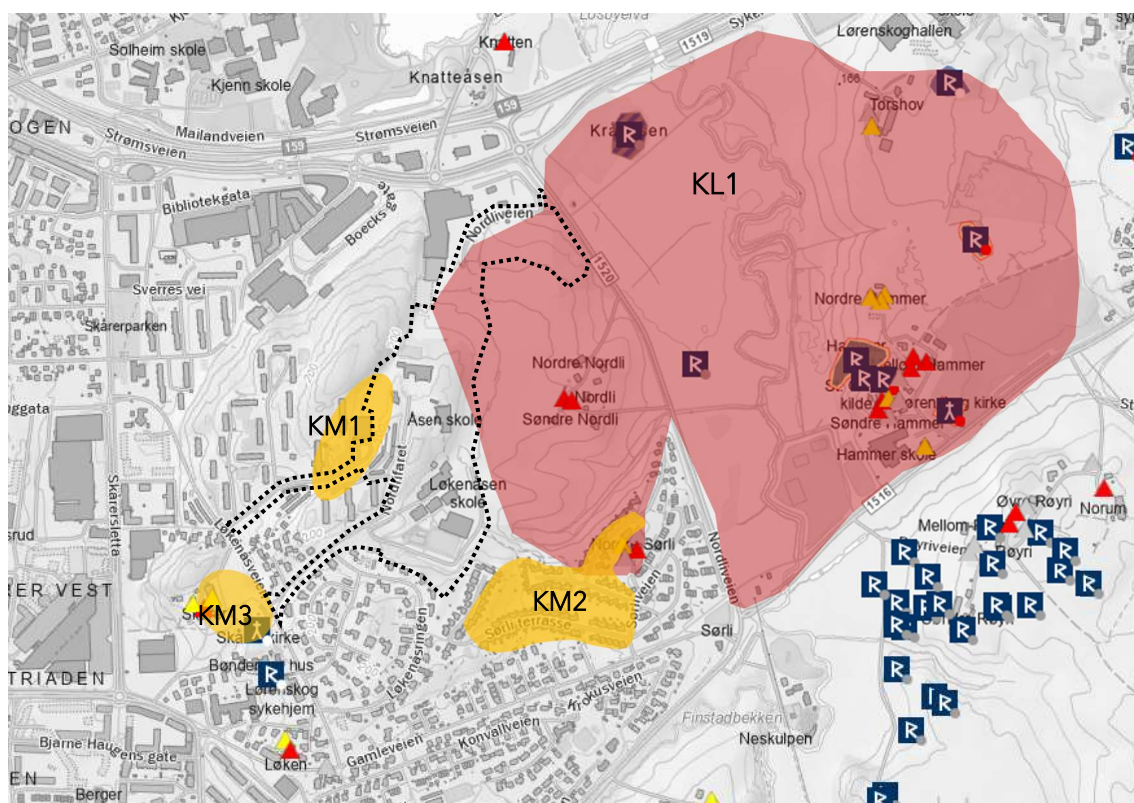
Plan- og influensområdet er delt inn i ett helhetlig kulturlandskap og tre kulturmiljøer ut fra funksjoner, og delområdenes innbyrdes kulturhistoriske sammenhenger. Det er utarbeidet enkle kartillustrasjoner som viser inndelingen av kulturmiljøer og deres verdi. Delområdene gis en verdisetting i henhold til metodikken i M-1941, 2021. Den påfølgende teksten i dette kapitlet utdyper verdikartene.

Landskapsnivå (KL):

- > KL1: Åpent jordbruk- og ravinelandskap Hammer/Torshov/Nordli – *Stor verdi*.

Kulturmiljønivå (KM):

- > KM1: Høyblokkene på Skåreråsen – *Middels verdi*.
- > KM2: Atriumhus Sørli – *Middels verdi*.
- > KM3: Skårer gård – *Middels verdi*.

Figur 10 Kart som viser plan- og influensområdet. Avgrensingen av de fire kulturmiljøene (KM) som utredes med nummer som følger beskrivelsene av delområdene. Gul farge angir noe verdi, oransje farge angir middels verdi og rød farge angir stor verdi. Utredningsområdet har et definert landskapsnivå (KL). Bakgrunnskart: Askeladden.

KL1 – Åpent jordbrukslandskap Hammer/Torshov/Nordli

Kulturlandskapet ligger dels i planområdet, dels i influensområdet.

Fredete kulturminner

Innenfor kulturlandskapet ligger det flere automatisk fredete kulturminner. Følgende lokaliteter er registrert i Askeladden:

Kulturminne ID: BygningID:	Beskrivelse	Datering	Vernetype
ID247254-0	Løsfunn. Flatt og rundt blylodd eller spillebrikke	Før-reformatorisk tid	Uavklart. Arkeologisk kulturminne
ID76296-2	Bosetning-aktivitetsområde	Steinalder	Automatisk fredet
ID76296-1	Hulvei	Før-reformatorisk tid	Automatisk fredet
ID110052-1	Hammer, bosetning-aktivitetsområde	Etter-reformatorisk tid	Ikke fredet

ID110048	Hammer, bosetning-aktivitetsområde	Jernalder og vikingtid	Automatisk fredet
ID79827-1	Hammersberget, Olavskilden	Før-reformatorisk tid	Automatisk fredet
ID84364	Lørenskog kirkested	Middelalder	Automatisk fredet
ID110049	Torshov, bosetning-aktivitetsområde	Yngre bronsealder og 1600-tallet andre og tredje kvartal	Automatisk fredet
ID110051	Torshov, dyrkingsspor	Etter-reformatorisk tid	Ikke fredet
ID11886-1	Nordli, oval haug som er stadfestet som naturdannelse.	Ukjent	Avkrefet som kulturminne

Området er viktig historisk sett, da det tydelig knytter seg til tro og religion både i hedensk og i kristen tid. I området ligger lokalt viktige kulturminner slik som Lørenskog kirke og Olavskilden, begge automatisk fredete (Kulturminneplan 2021: 50-52).

Figur 12 Elveparken (Losbyelva) med utsikt utover kulturlandskapet. Kilde: Google Maps, 2022. Fotograf: Atle Røen

På Hammer er det registrert en hulvei. Veien ble nyregistrert i forbindelse med regulering av «Lørenskog grønne sentrum» og den har siden forrige kulturminneplan fått statusen automatisk fredet. Her ble det også funnet spor etter en steinalderlokalitet i form av flintfunn. Det ble også gjort to nye funn med automatisk fredede bosetningsspor på Hammer og Torshov. På Hammer ble det funnet tre stolpehull, to staurhull og en kokegrop innenfor et område på ca. 800 km². Funnet er datert til yngre

jernalder/vikingtid. Deler av kulturminnet gikk tapt i forbindelse med utvidelsen av kirkegården. På Torshov ble det funnet bosetningsspor fra både bronsealderen og nyere tid (Ibid: 50-52).

Til Olavskilden knytter det seg et sagn fra 1200-tallet om den hedenske guden Tor som i raseri kastet hammeren Mjølner mot murene av det nye, kristne gudshuset (Lørenskog kirke) som var under oppføring. Olav den helliges kraft var ifølge sagnet større enn Tors, og hammeren ble ledet utenfor og traff toppen av Hammersberget i stedet. Da sprang kilden ut på Hammersberget. Ifølge sagnet går kilden aldri tom for vann. Olavskilden har vært populær for pilegrimer som en av ca. 200 Olavskilder i landet, men som etter all sannsynlighet er en naturdannelse.

Stedet har videre vært et viktig sentrum for trosdyrkelse, noe som navnet Torshov vitner om. Det er også i dette området at man finner den høyeste konsentrasjonen av stein- og bronsealderfunn i Lørenskog.

Andre kulturhistoriske verdier

I kulturlandskapet inngår det flere eldre gårder med ulike gårdsbygninger. Sentralt plassert i landskapet ligger gården Søndre Hammer. På gården står det flere SEFRAK-registrerte bygg, et redskapsskjul (0230-0005-032), et stabbur (0230-0005-033) og en melkebu/drengestue (0230-0005-034). Samtlige er datert til 1800-tallet.

Figur 13 Søndre Hammer gård. Kilde: Google Maps street view, september 2022.

På gården Mellom-Hammer finnes det tre SEFRAK-registrerte bygg: våningshuset (0230-0005-023) som er datert til 1700-tallet første kvartal, en drengestue (0230-0005-025, og en låve (0230-0005-024), begge datert til 1800-tallet.

Figur 14 Mellom-Hammer gård til venstre og Nordre Hammer til høyre. Kilde: 1881-no, skråfoto

Like nord for disse gårdene ligger Nordre Hammer. Plassen består av tre SERAK-registrerte bygg: våningshuset (0230-0005-027, et uthus (0230-0005-029) og et stabbur (0230-0005-028). Samtlige bygg er datert til 1800-tallet, tredje kvartal.

Langs Gamleveien, sør for Hammergårdene ligger gamle Hammer skole. Skolebygningen er oppført i sveitserstil og datert til 1900-tallet første kvartal (0230-0005-060).

Figur 15 Hammer skole, eldre skolebygning. Kilde: Google Maps street view, september 2022.

Nordvest for Hammer ligger Torshov gård. I dag er det kun ett bygg på gården som er SEFRAK-registrert, og dette er drengestua (0230-0005-043). Denne er datert til 1800-tallet, fjerde kvartal.

Figur 16 Torshov gård. Kilde: 1881.no, skråfoto.

Vest for Nordliveien ligger Nordli gård. Plassen ble trolig ryddet i eldre jernalder. Gården hadde sammen med Sørli Lisetra i Losbyskogen. Det har vært husmenn på gården siden tidlig på 1700-tallet. I 1751 ble gården delt i Nordre- og Søndre Nordli. Av husene på Nordre Nordli er, ifølge Foss, våningshuset bygd 1921, stabbur og drengestue ca. 1870, mens uthusene ellers består av en gammel tømmerbygning som det er bygd yngre reisverk rundt (k-plan, underlagsdokument).

Figur 17 Stabburet på Nordli til venstre, og drengestua til høyre. Kilde: Lørenskog kommune, underlag til kulturminneplan.

Plassen har to SEFRAK-registrerte bygg: et stabbur (0230-0006-012) og en drengestue (0230-0006-011). Stabburet er det eneste stabburet i Lørenskog som er bygget på grimer, og er i kulturminneplanen til Lørenskog kommune gitt bevaringskategori B. Drengestue er datert til slutten av 1700-tallet, og er gitt bevaringskategori C. Sammen med stabburet danner drengestua en mindre enhet som avgrenses av trær mot nord og nordvest, samt noe kratt mot sør. De to bygningene oppleves dermed som en egen bygningsgruppe, og tilhørighet til resten av plassen framkommer ikke av tunformen. Nordli ligger innenfor samme landskapsrom som kulturlandskap Hammer/Torshov, og endringer ved deler av landskapet vil kunne påvirke oppfattelsen av helheten.

Nordre Sørli (utledet av Suderlid) ble utskilt fra Li (Nordli) ved overgangen til kristen middelalder. Gården lå øde i senmiddelalderen, og var trolig et underbruk under Nordli. I 1859 ble gården delt i Sørli Nordre og Søndre. Gården har hatt flere husmannsplasser (Kulturminneplan 2021: 41).

Verdivurdering

Innenfor kulturlandskapet er det registrert flere automatisk fredete kulturminner, samt hulveier fra nyere tid. Bosetning- og aktivitetsområdet er automatisk fredete, og vitner om bosetning i dette området gjennom flere tusen år. Dette gir høy tidsdybde. De automatisk fredete kulturminnene er som hovedgruppe vurdert til å være av nasjonal verdi. Kulturminner er den eneste kilden til å forstå menneskenes liv i forhistorisk tid, og har derfor stor kunnskapsverdi. De er uerstattelige kilde til kunnskap om kulturhistorien. I landskapet ligger også Hammersberget, Olavkilden og Lørenskog kirke og kirkegård.

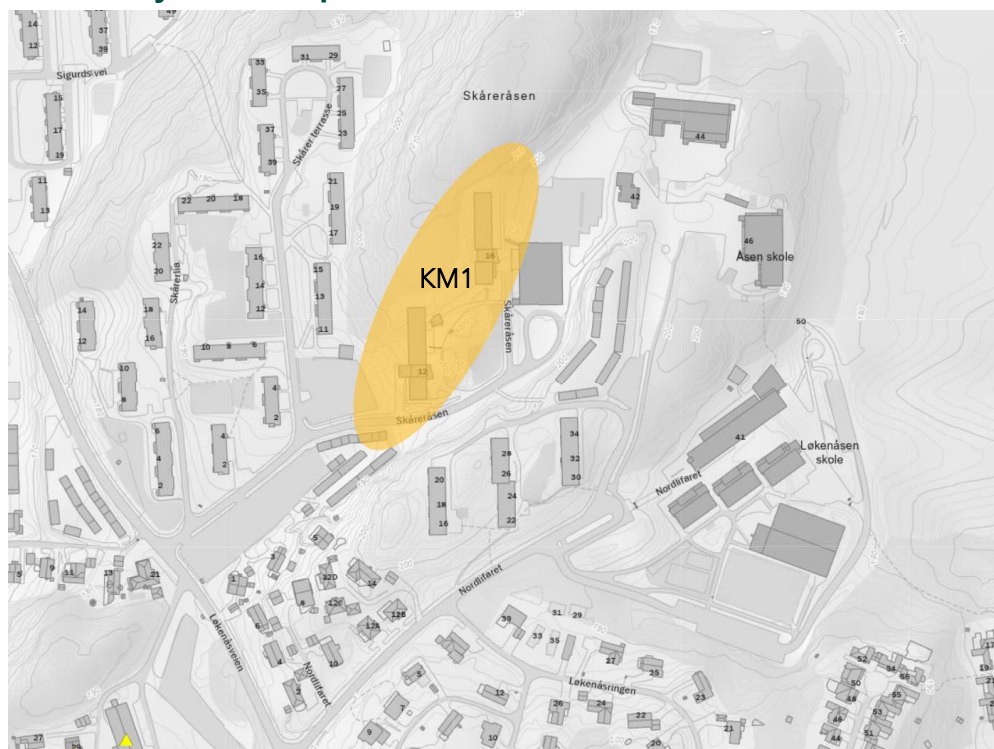
Bebyggelsen er alminnelig forekommende, og av lokal betydning. Gårdstunene har verdi som miljøskapende element som gjenværende gårdstun med eldre bygningsmasse fra før 1900 bevart. Dette gir opplevels- og kunnskapsverdi. Gårdsstrukturen vest i kulturmiljøet er noe fragmentert, og er delvis bygd inne av nyere bygg. Dette svekker både kunnskaps- og opplevelsverdien. Gårdsbebyggelsen, og strukturen i øst, er i større grad intakt, og er i mindre grad endret. De ligger fortsatt i sin opprinnelige sammenheng, også i sammenheng med Nordliveien, og utgjør viktige kulturhistoriske elementer i det kulturhistoriske landskapet. De eldre bygningene har aldersverdi, som sammen med veifaret utgjør fortsatt viktige verdier i nærområdet. Bygningene har bruksverdi som boliger, og gårdsbebyggelse.

Området inngår ikke i landskap av regional eller nasjonal interesse, og dette trekker verdien noe ned.

KL1 – Åpent jordbrukslandskap Hammer, Torshov/Nordli er vurdert til å ha stor kunnskapsverdi, middels opplevelsverdi og stor bruksverdi. Samlet vurdering blir **stor verdi**.

Kulturmiljønivå

KM1 – Høyblokkene på Skåreråsen

Figur 18 Verdikart Kulturmiljø 1. Bakgrunnskart: Askeladden.

Kulturmiljøet omfatter et mindre høyhusmiljø, avgrenset av veien i sør og Skåreråsen i nord. Kulturmiljøet ligger i rett utenfor planområdet, men inngår i influensområdet.

Kulturmiljøet er regulert og ligger innenfor planen «Skårertoppen» fra 1967. Byggene er ikke avsatt til hensynssone eller regulert til bevaring av kulturmiljø, men er kommunalt listeført som kategori B i gjeldende kulturminneplan. Kategori B tilsvarer «bevaringsverdig» og indikerer at kulturminner/miljøet er viktig i lokal og delvis regional sammenheng.

Kulturhistoriske verdier

Fredete kulturminner

Det finnes ingen kjente fredete eller automatisk fredete kulturminner innenfor kulturmiljøet.

Andre kulturhistoriske verdier

Kulturmiljøet omfatter eiendom med matrikelnr. gbnr. 101/42, og består av to høyblokker tilhørende Skårertoppen II borettslag. Blokkene ligger på den gamle grunnen til Skårer gård, som omtales i kulturmiljø 3.

Borettslaget ble bygd av Lørenskog Boligbyggelag i 1971, og er tegnet av arkitekt Ola-Petter Hjorth. Høyblokkene var omdiskuterte da de ble reist – dels på grunn av plasseringen og dels på grunn av størrelsen. Blokkene er oppført i 12- og 15 etasjer, med tilsammen 208 leiligheter. Blokkene er frittliggende og fremtredende i landskapsbildet. Hovedkroppene, gavler og trappehus er i betong. Bygningene har tilbaketrukkne langvegger i bindingsverk med fasadeplater. På den ene siden av bygningene har leilighetene innebygde balkonger, og på den andre siden er det svalganger (Kulturminneplan 2021: 44).

Figur 19 Foto fra 1971 viser blokkene da de var helt nye, Widerøesamlingen, MiA. Kilde: Digitalt museum

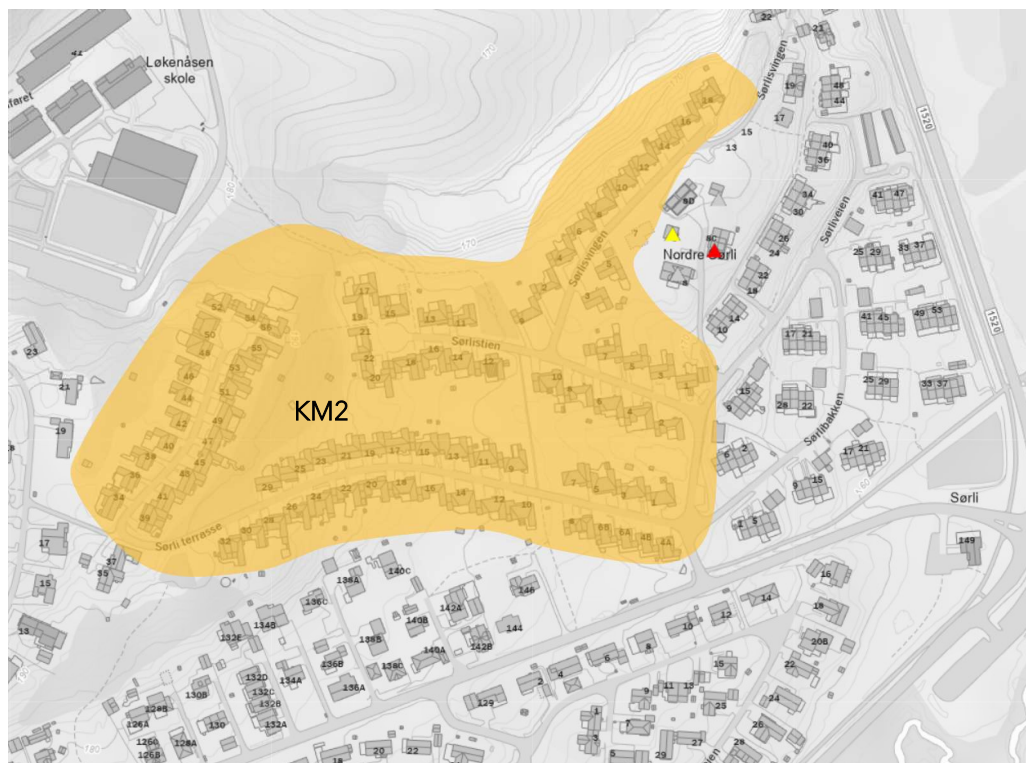
Verdivurdering

Blokkene er tidstypiske og forteller om utviklingen og utbyggingen av Lørenskog som drabantby til Oslo i etterkrigstiden. Opprinnelige bygningsformer er langt på vei bevart. Dette gir kunnskaps- og opplevelsesverdi. Bebyggelsen har generelt gjennomgått få fasademessige endringer, og dette hever opplevelsesverdien. Bygningene har bruksverdi som blokkbebyggelse.

I regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus er boligbebyggelse fra 1900-tallet blant de prioriterte kulturminner, og dette understreker verdien.

KM1 Høyblokkene på Skåreråsen er vurdert til å ha middels kunnskapsverdi, noe opplevelsesverdi og stor bruksverdi. Samlet vurdering blir **middels verdi**.

KM2 – Atriumhus Sørli

Figur 20 Verdikart Kulturmiljø 2. Bakgrunnskart: Askeladden.

Kulturmiljøet omfatter et bomiljø fra 1960-tallet avgrenset av Gamleveien i sør, Nordre Nordli gård og Sørli bakken i øst, Løkenåsringen i vest og jordbrukslandskap mot nord. Kulturmiljøet ligger utenfor planområdet, men inngår i influensområdet.

Kulturmiljøet er regulert og ligger innenfor planen «Sørlifeltet (del av Sørli, 110/1)» fra 1961. Byggene er avsatt til hensynssone bevaring av kulturmiljø (H570) i kommuneplanens arealdel og kommunalt listeført som kategori C i gjeldende kulturminneplan. Miljøet som helhet er gitt B-verd, hvilket tilsvarer «bevaringsverdig», og dermed viktig i lokal og delvis regional sammenheng. C-verdi forteller at kulturminnet i seg selv er sterkt endret, men som er del av ellers verdifullt miljø, eller på annen måte har interesse som del av et miljø.

Kulturhistoriske verdier

Fredete kulturminner

Det finnes ingen kjente fredete eller automatisk fredete kulturminner innenfor kulturmiljøet.

Andre kulturhistoriske verdier

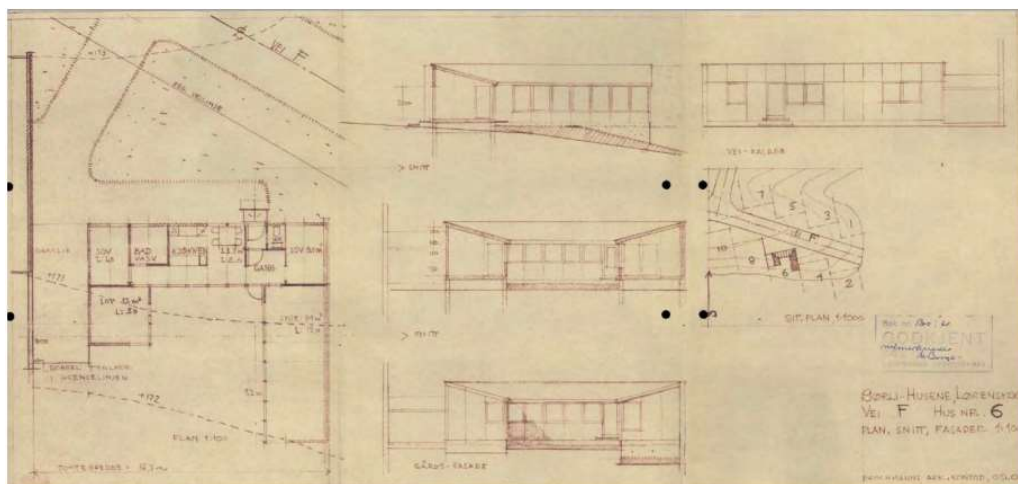
Kulturmiljøet består av eiendommene med matrikelnr. gbnr. 110/266 og 202/66-68 og består Sørli boligområde. I feltet ligger det småhusbebyggelse bestående av frittliggende

eller kjedede atriumhus. Boligene ligger forskjøvet i forhold til hverandre med innkjørsel, garasjer og små forhager mot veien.

Sørli er en matrikelgård i Lørenskog kommune (gnr. 110). Gårdsdrifta opphørte i begynnelsen av 1960-årene da arealene vest for Nordliveien ble utbygd med boliger. Atriumhusene ble oppført av Hawelbygg As i 1962, og ble tegnet av Brochmanns arkitektkontor som også hadde utarbeidet reguleringsplaner for området. Sørlifeltet ble bygd som et åpent grønt og luftig boligområde, og var en reaksjon mot trangboddheten fra før krigen.

Figur 21 Boligfeltet Sørli Terrasse med Matsenter. Foto fra 1965. I forgrunnen Gamleveien, i bakgrunnen skimtes eneboligene i Løkenåsen. Kilde: Digitalt Museum

Byggemeldingstegning for atriumhus, september 1961. Brochmanns Arkitektkontor. Kilde: Lørenskog kommune.

Brochmann eksperimenterte med hustyper bygd opp av fleksible elementer og med åpen planløsning, deriblant Hawel-huset i 1958. Av denne hustypen ble det bygd ca. 300 bygg, hvorav ca. 80 på Sørli. Husene består av to ulike varianter: en med pulttak og en variant hvor hovedvolumet har saltak og sidefløyene i bakkant har pulttak. Husene var i utgangspunktet identiske typehus, men har blitt endret gjennom årene.

I Sørli terrasse ble det bygd eneboliger med saltak på hovedkroppen og pulttak på sidefløyen.. Husene i Sørli-vingen, Sørlistien og nedre del av Sørli terrasse har pulttak og U-formet atrium. Byggene var opprinnelig malt i duse farger, men i dag er de fleste bygg med originalfarger blitt endret.

Verdivurdering

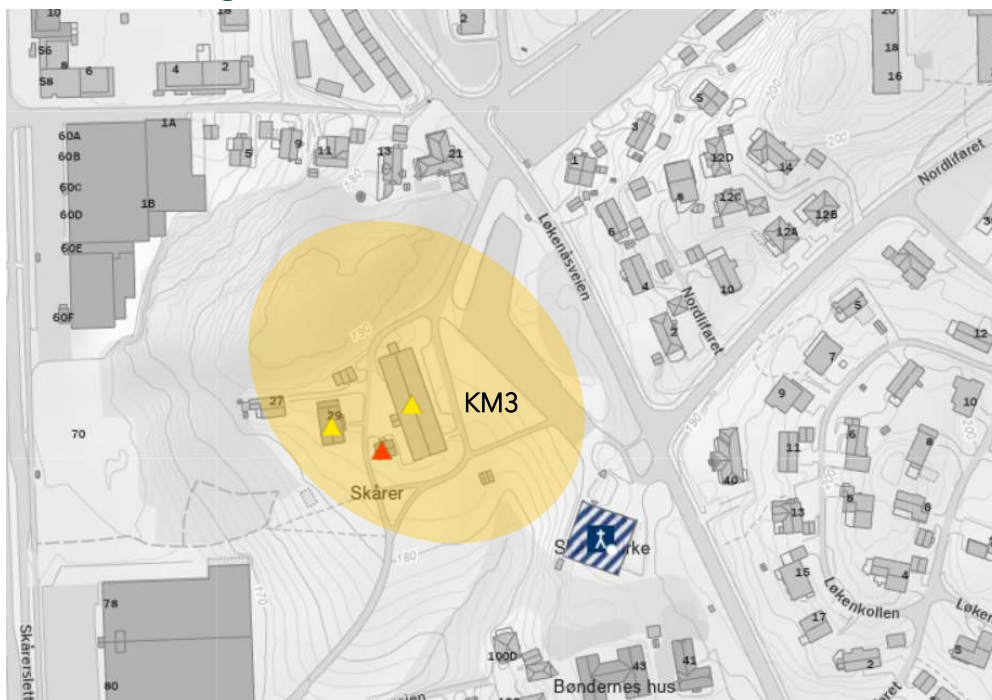
Kulturmiljøet er en referanse til boligutviklingen som skjøt fart i Lørenskog fra etterkrigstiden og utover, med særlig vekst på 1960- og 1970-tallet. Kulturmiljøet er et typisk boligstrøk fra etterkrigstiden, og er vanlig forekommende over store deler av landet. Bygningene har bruksverdi som boliger.

Kulturmiljøet er et godt eksempel på et område med boligbebyggelse som er organisert etter en helhetlig plan eller helhetlig utvikling, bygget ut over en kortere periode. Dette gir området en helhetlig karakter. Gatestrukturen inngår i kulturmiljøet, og fremstår lite endret fra byggeår. De fleste byggene har gjennomført endringer, men de opprinnelige volumene er likevel lesbare. Bebyggelsen fremstår som en helhet, og helheten er viktigere enn de enkeltvis bygningene.

Kulturmiljø 2 inngår i sin helhet i hensynssone for bevaring i kommuneplanens arealdel, og dette gir lokal verdi. I regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus er boligbebyggelse fra 1900-tallet blant de prioriterte kulturminner. Sørlifeltet er ikke spesifikt nevnt i planen, men indikerer likevel at de er av en regional verdi.

KM2 Atriumhus Sørli er vurdert til å ha middels kunnskapsverdi, middels opplevelsesverdi og stor bruksverdi. Samlet vurdering blir **middels verdi**.

KM3 – Skårer gård

Figur 22 Verdikart Kulturmiljø 3. Bakgrunnskart: Askeladden.

Kulturmiljøet omfatter gårdsbebyggelsen til Skårer gård. Kulturmiljøet ligger i utenfor planområdet, men i influensområdet.

Kulturmiljøet er uregulert og omfattes av gjeldende kommuneplanens arealdel. Ingen hensynssoner eller bygg som er regulert til bevaring.

Kulturhistoriske verdier

Fredete kulturminner

Det finnes ingen kjente fredete eller automatisk fredete kulturminner innenfor kulturmiljøet.

Andre kulturhistoriske verdier

Innenfor kulturmiljøet ligger det ett gårdsbruk med eldre bebyggelse. På eiendom med matrikelnr. gbnr. 141/5, ligger «Skårer», et bolighus (0237-0505-027) er registrert i SEFRAK, og datert til 1800-tallet.

Navnet «Skårer» er utledet av «Skorar» og ble trolig ryddet i slutten av vikingtiden. Gården lå øde i senmiddelalderen. I 1916 ble Skårås skylddelt fra den opprinnelige gården, og i 1957 ble ca. 150 daa av innmarka solgt til industritomter. Tidligere var det også kjøpt to parter fra Rolvsrud. Skårer har hatt seterrett på Feiringsetrene i Losbyskogen. Gården har hatt husmenn siden slutten av 1600-tallet. I 1971 kjøpte Lørenskog kommune gården til museum.

Figur 23 Fotografier av Skårer gård. Kilde: Asplan Viak, 2023.

Verdivurdering

Gården er i dag en del av Lørenskog bygdemuseum, og fungerer som møteplass for beboerne i området. Gården er viktig for områdets identitet, og den har høy opplevelsesverdi og kunnskapsverdi med tanke på en opplevelse av tilhørighet til området. Gårdsbebyggelsen har lokal identitet- og symbolverdi gjennom sin funksjon å være et samlingsted for hele kommunen. Bebyggelsen er «allmannseie» blant lokalbefolkningen.

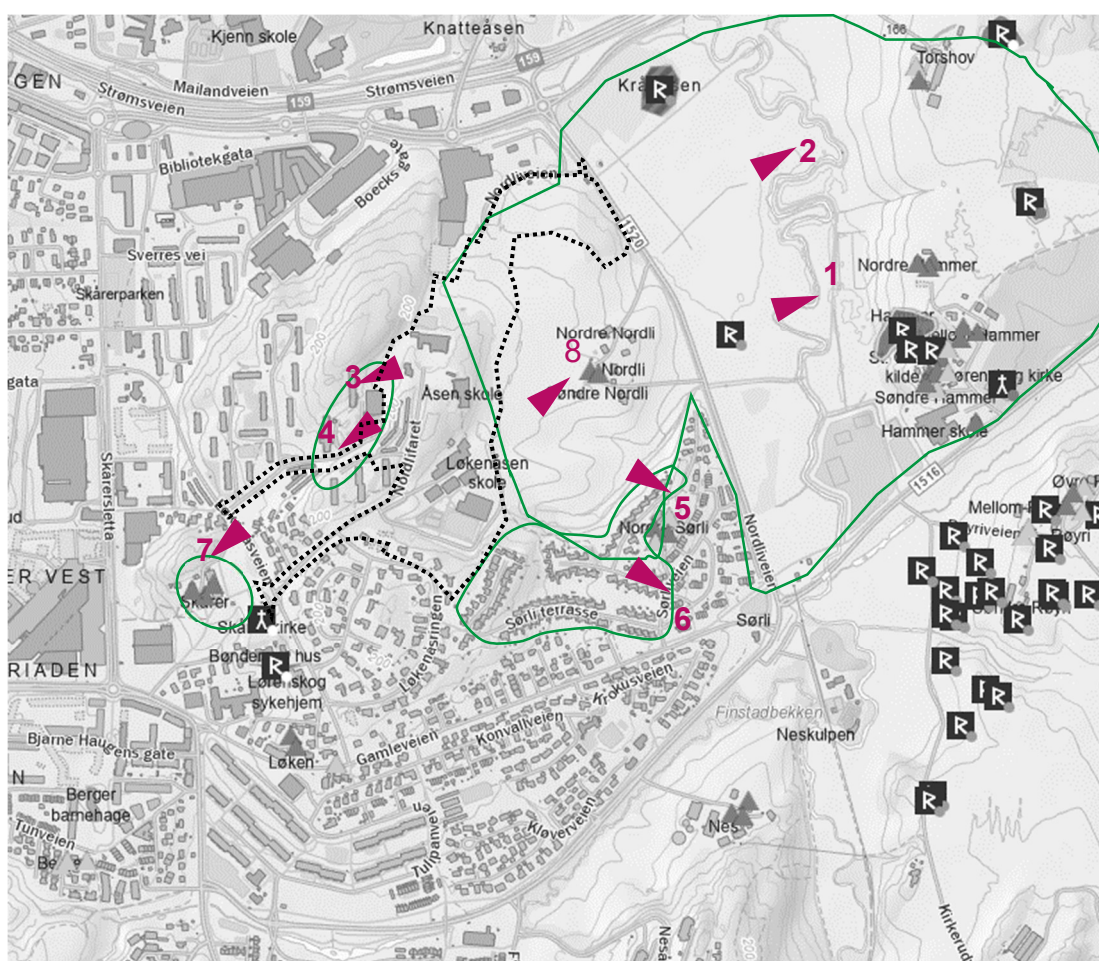
KM3 Skårer gård er vurdert til å ha middels kunnskapsverdi, middels opplevelsesverdi og stor bruksverdi. Samlet vurdering blir **middels verdi**.

Påvirkning- og konsekvensvurdering

Påvirkning og konsekvens er vurdert ut ifra fysisk og visuell virkning tiltaket har på kulturlandskapet og kulturmiljøene i omgivelsene. Påvirkningen er vurdert på to nivå: ut fra påvirkning i utredningsområdet for landskapsnivået (fjernvirkning) og for hvert enkelt kulturmiljø (nærvirkning).

Illustrasjonene i påfølgende teksten viser synligheten av nye bygg med vegetasjon.

Det er tatt utgangspunkt i 8 standpunkt for å vise nær- og fjernvirkningen innenfor hvert delområde (kulturlandskap/kulturmiljø).

Figur 24 Kart som viser nær- og fjernvirkningspunkt (standpunkt) innenfor kulturlandskapet og de ulike kulturmiljøene. Sort stiplet linje viser planområdet, grønne linjer viser delområdene og rosa piler viser standpunktene. Bakgrunnskart: Askeladden.

Landskapsnivå

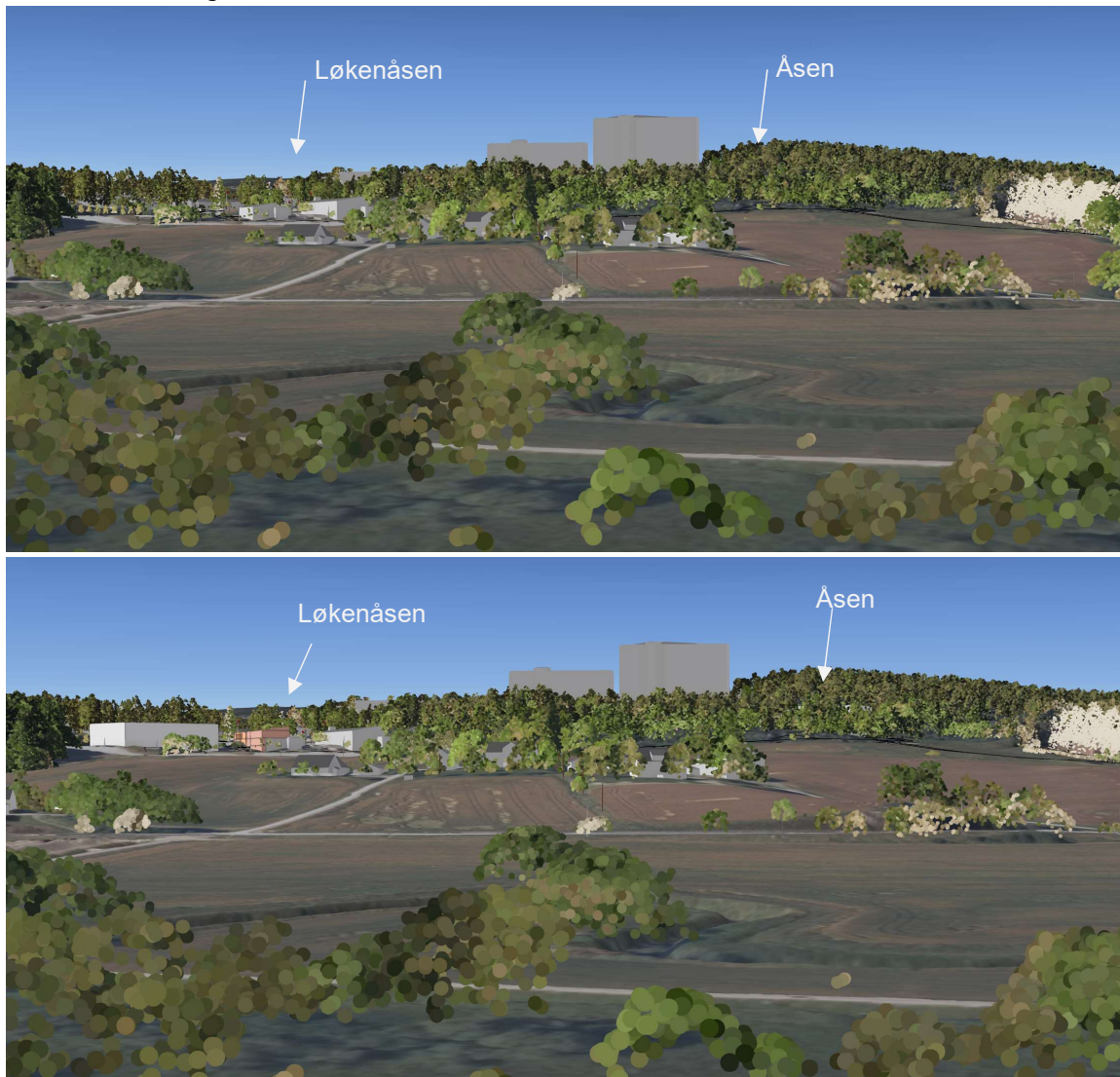
KL1 – Åpent jordbrukslandskap, Nordli/Hammer/Torshov

Alternativ 1a – utbyggingsalternativ med adkomst fra Løkenåsveien

Direkte virkning:

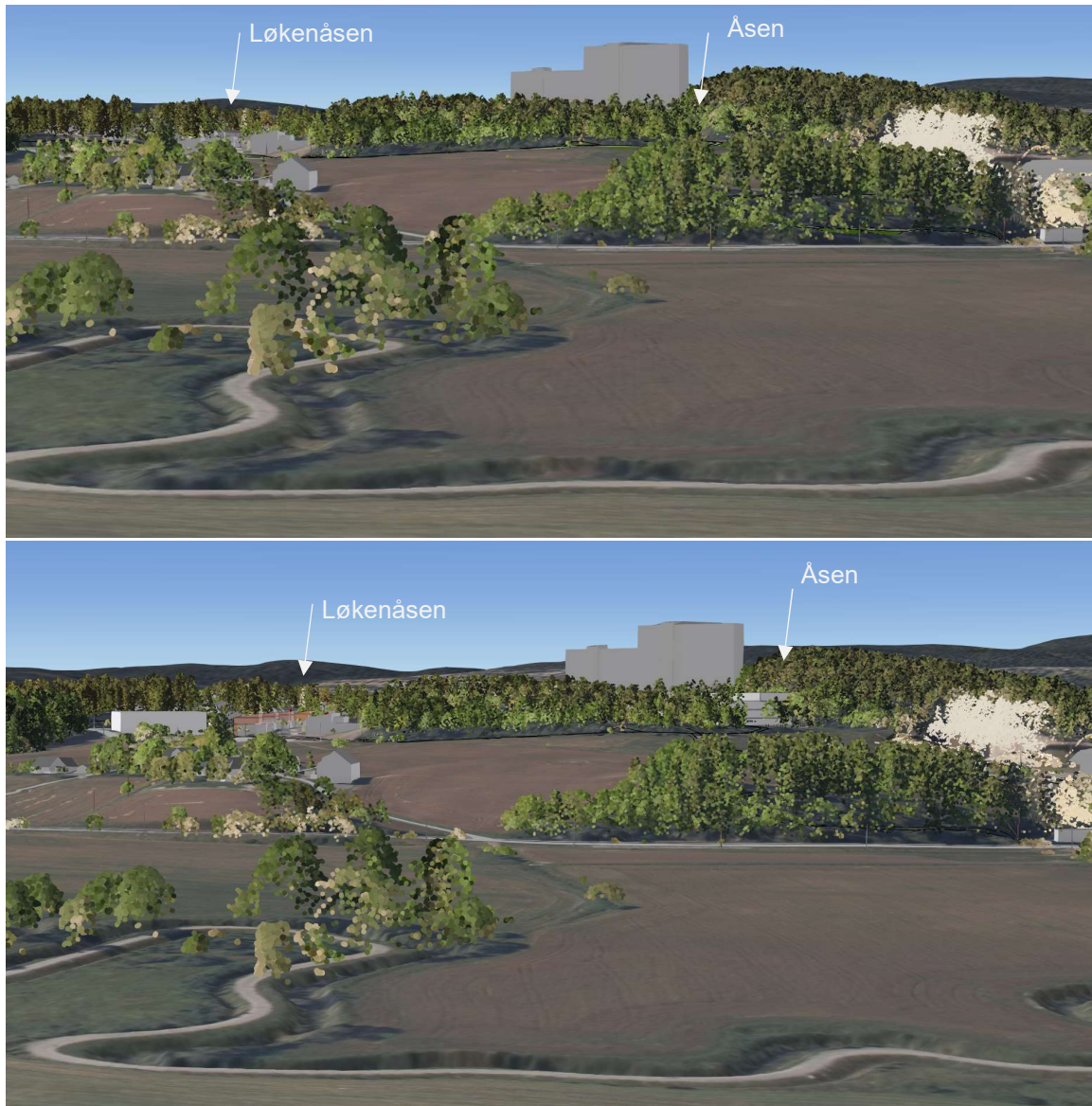
Kulturlandskapet blir ikke direkte berørt av planalternativet.

Indirekte virkning:

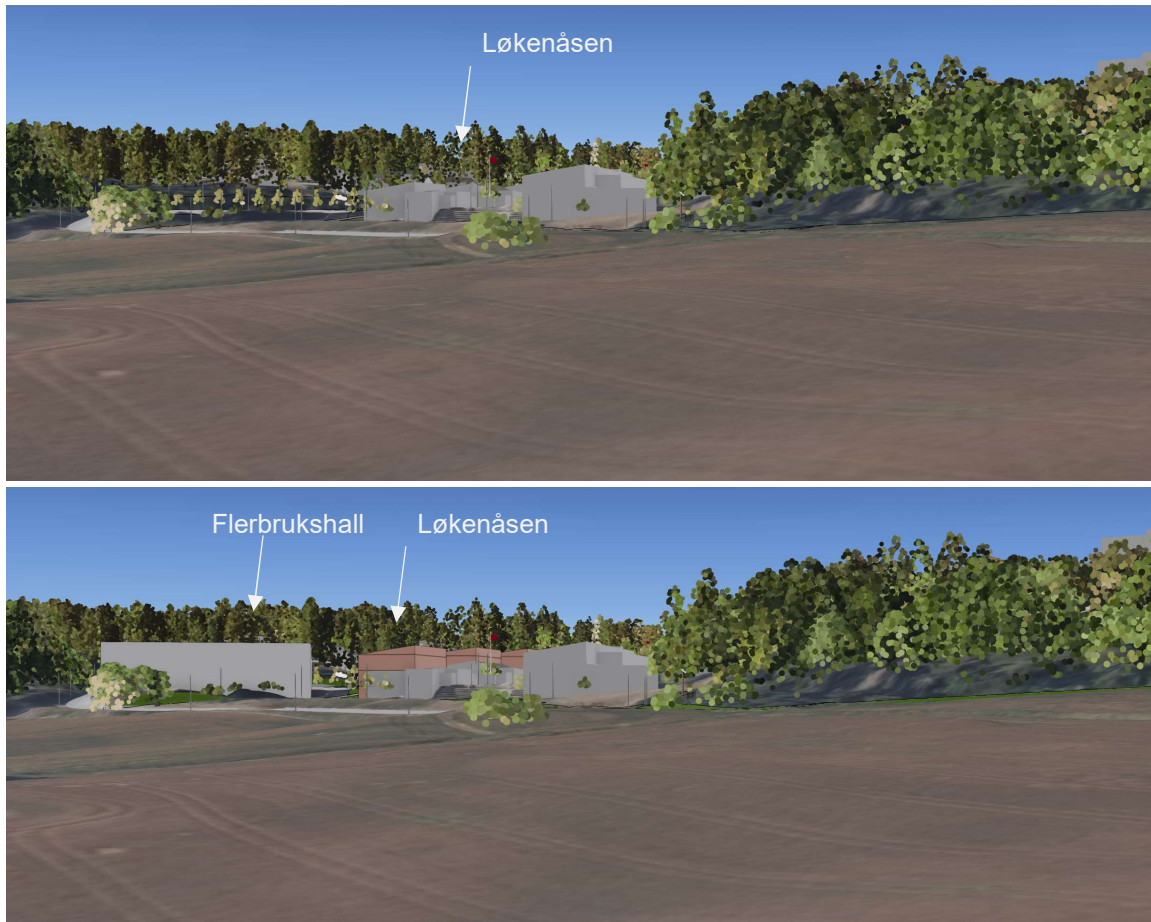
Figur 25 Illustrasjonen viser standpunkt 1. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 1 viser planområdet sett fra det åpne jordbrukslandskapet ved Hammerberget. Herfra vil utbyggingen ved Løkenåsen bli synlig i det kulturhistoriske landskapet, spesielt flerbrukshallen. Åsen skole blir noe mer synlig enn dagens skolebygg, men det er snakk om minimale forskjeller. Det må forventes at området vil være mindre synlig sommerstid enn vinterstid på grunn vegetasjon og løv på trærne som skjuler bebyggelsen i siktsonen.

Figur 26 Illustrasjonen viser standpunkt 2. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 2 viser planområdet sett fra det åpne jordbrukslandskapet ved Hammerberget, like nord for standpunkt 1. Herfra vil planområdet bli mer synlig, sammenlignet med dagens situasjon. Spesielt utbyggingen ved Åsen skole og den nye flerbrukshallen ved Løkenåsen skole fremstår som nye elementer i landskapet, sammenlignet med dagens situasjon. Ingen av disse bryter silhuetten, hvilket er positivt. Endringene av skolebyggene på Løkenåsen skole fremstår godt tilpasset terrenget, og legges i flukt med nabobebyggelsen.

Figur 27 Illustrasjonen viser standpunkt 8. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 8 viser planområdet sett fra Nordli gård. Herfra vil man kunne se utbyggingen ved Løkenåsen skole og flerbrukshallen. Flerbrukshallen bryter ikke silhuetten, sett herfra og dette er positivt. Utbyggingen fremstår skånsom og lite dominerende, men er likevel nye elementer i kulturlandskapet. Samlet vurderes påvirkningen til å være noe forringet.

Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturlandskapet vurderes samlet til: **noe forringet**. Dette begrunnes med større visuell fjernvirkning, spesielt som følge av oppføring av ny flerbrukshall og nytt bygg på Åsen skole. Planalternativet legger ikke opp til nye veier nordover, og alternativet er således likt som 0-alternativet her, men sammenlignet med en omregulering til dagens bruk (LNF) vil dette gi noe forringelse.

Konsekvens alternativ 1a

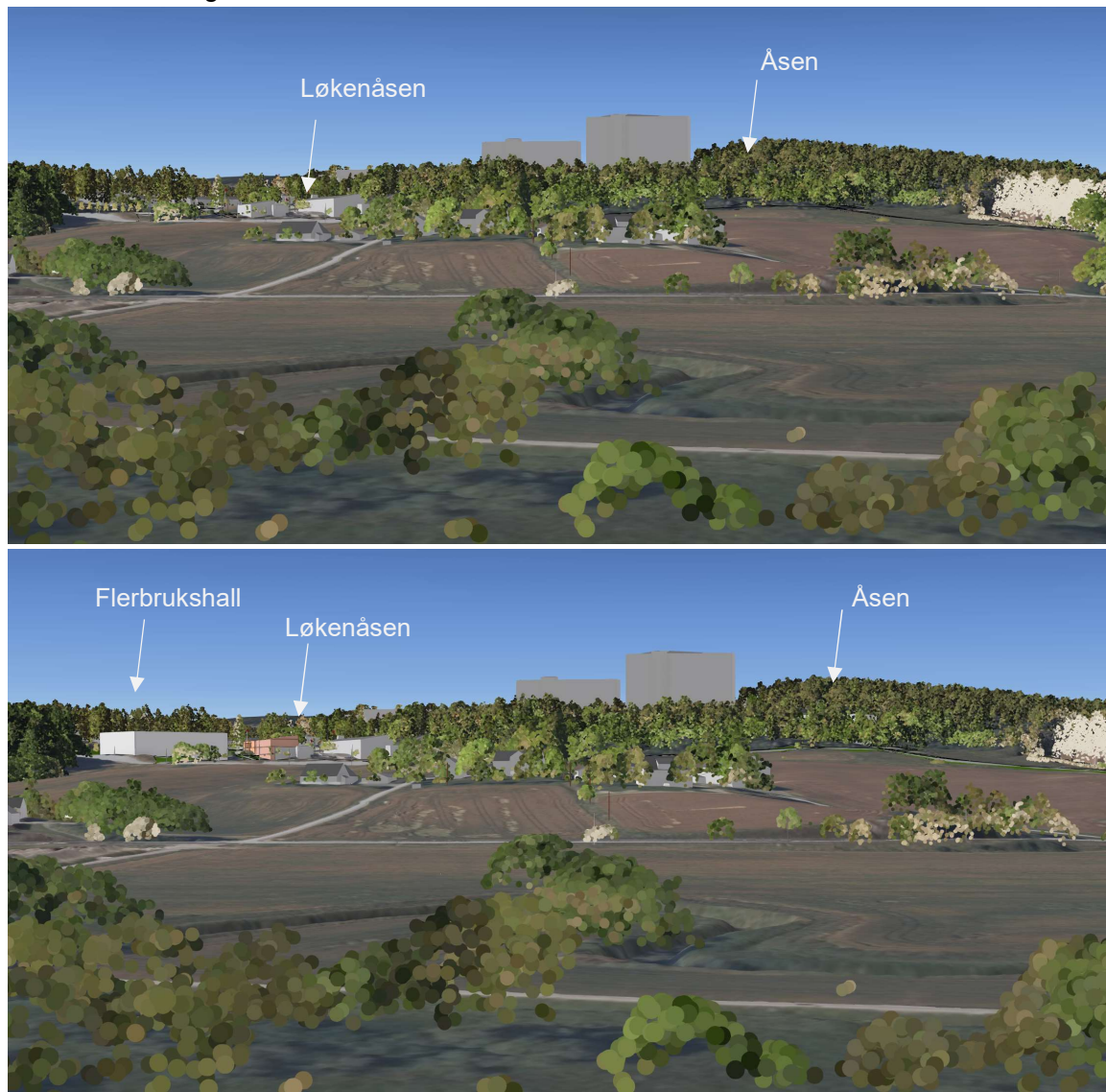
Ut fra at verdien er vurdert som stor og påvirkning er vurdert til **noe forringet**, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for KL1. Den visuelle fjernvirkningen som følge av de nye byggene vil være noe større enn 0-alternativet, til tross for at dette alternativet medfører gjennomføring av gjeldende regulering.

Alternativ 1b – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien, drop-off sone og parkering på Nordlimyra

Direkte virkning:

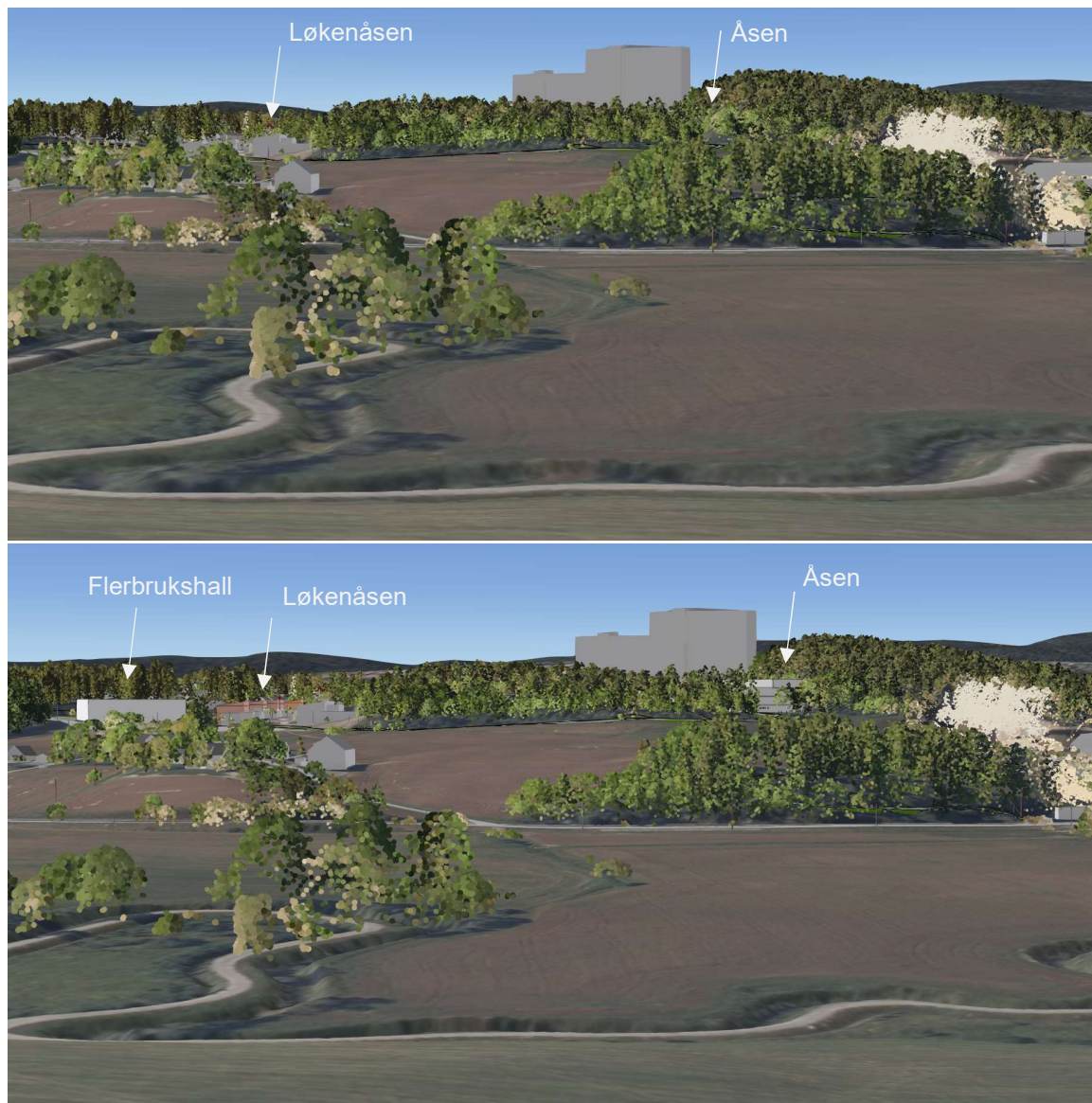
Kulturlandskapet vil bli direkte berørt av planalternativet gjennom at det legges til rette for ny gangadkomst fra nordøst, inkludert areal til midlertidig parkering og permanent drop-off sone. Turveien anlegges omtrent som den regulerte gang-/og sykkelveien.

Indirekte virkning:

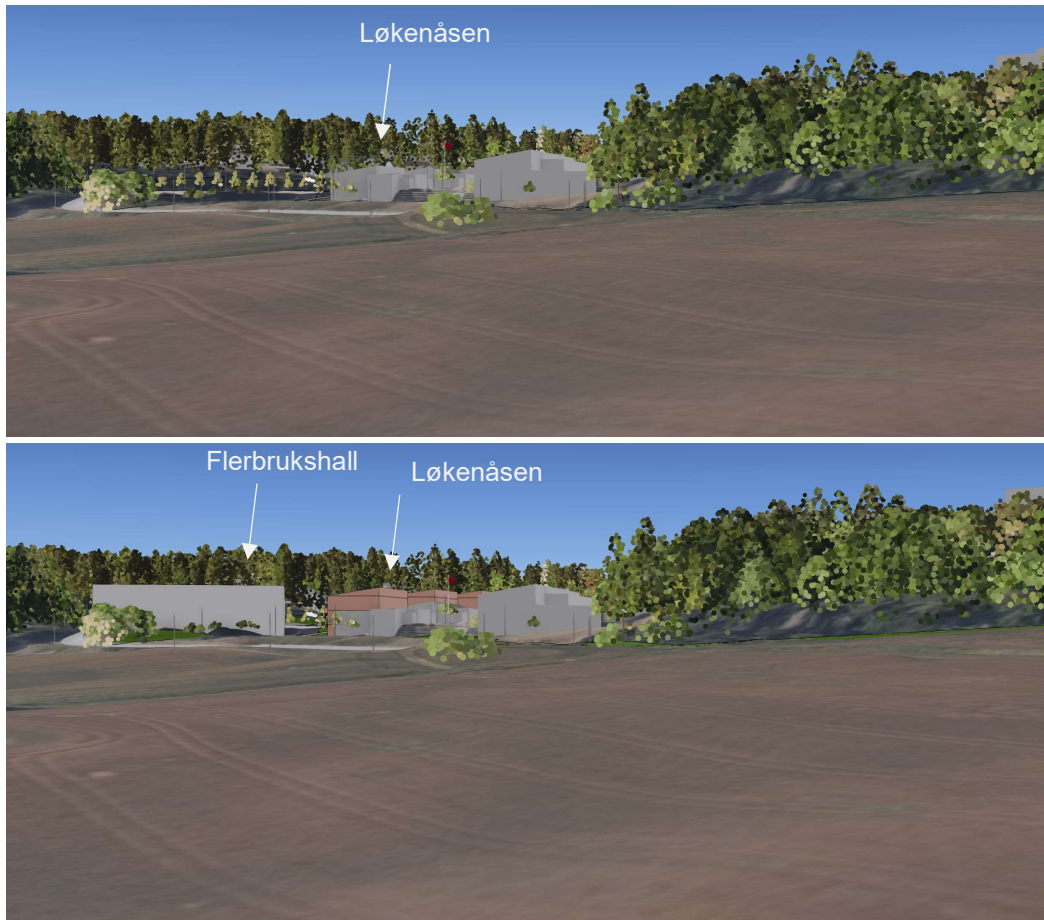
Figur 28 Illustrasjonen viser standpunkt 1. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 1 i alternativ 1a.

Figur 29 Illustrasjonen viser standpunkt 2. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst

Tilsvarende som standpunkt 2 i alternativ 1a.

Figur 30 Illustrasjonen viser standpunkt 8. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 8 i alternativ 1a.

Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturlandskapet vurderes samlet til: **noe forringet**. Dette begrunnes med direkte arealbeslag langs ny adkomstvei opp fra Nordliveien og etablering av ny turvei. Dette er i tråd med tiltakene som ligger inne i 0-alternativet, men sammenlignet med en omregulering til dagens bruk (LNF) vil dette gi noe forringelse. Flerbrukshall og nytt skolebygg på Åsen skole vil gi større visuell fjernvirkning, sammenlignet med dagens situasjon, 0-alternativet.

Den visuelle påvirkningen er likestilt med alternativ 1a, men den direkte påvirkningen vurderes større da det planlegges for ny gangadkomst fra nordøst, inkludert areal til midlertidig parkering og permanent drop-off sone.

Konsekvens alternativ 1b

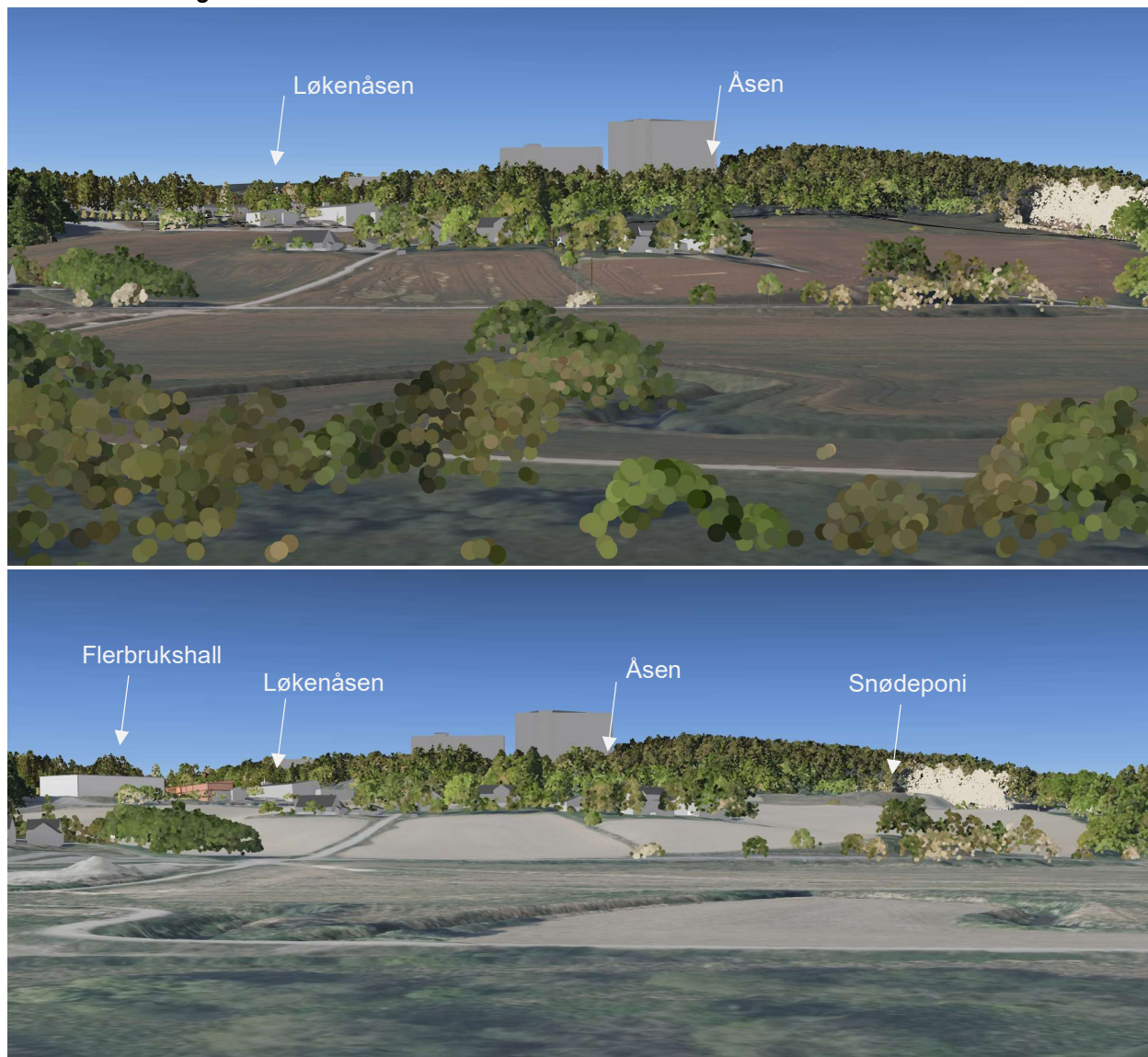
Ut fra at verdien er vurdert som stor og påvirkning er vurdert til **noe forringet**, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for KL1. Den visuelle fjernvirkningen som følge av de nye byggene vil være noe større enn 0-alternativet, til tross for at dette alternativet medfører gjennomføring av gjeldende regulering.

Alternativ 1c – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien og snødeponi

Direkte virkning:

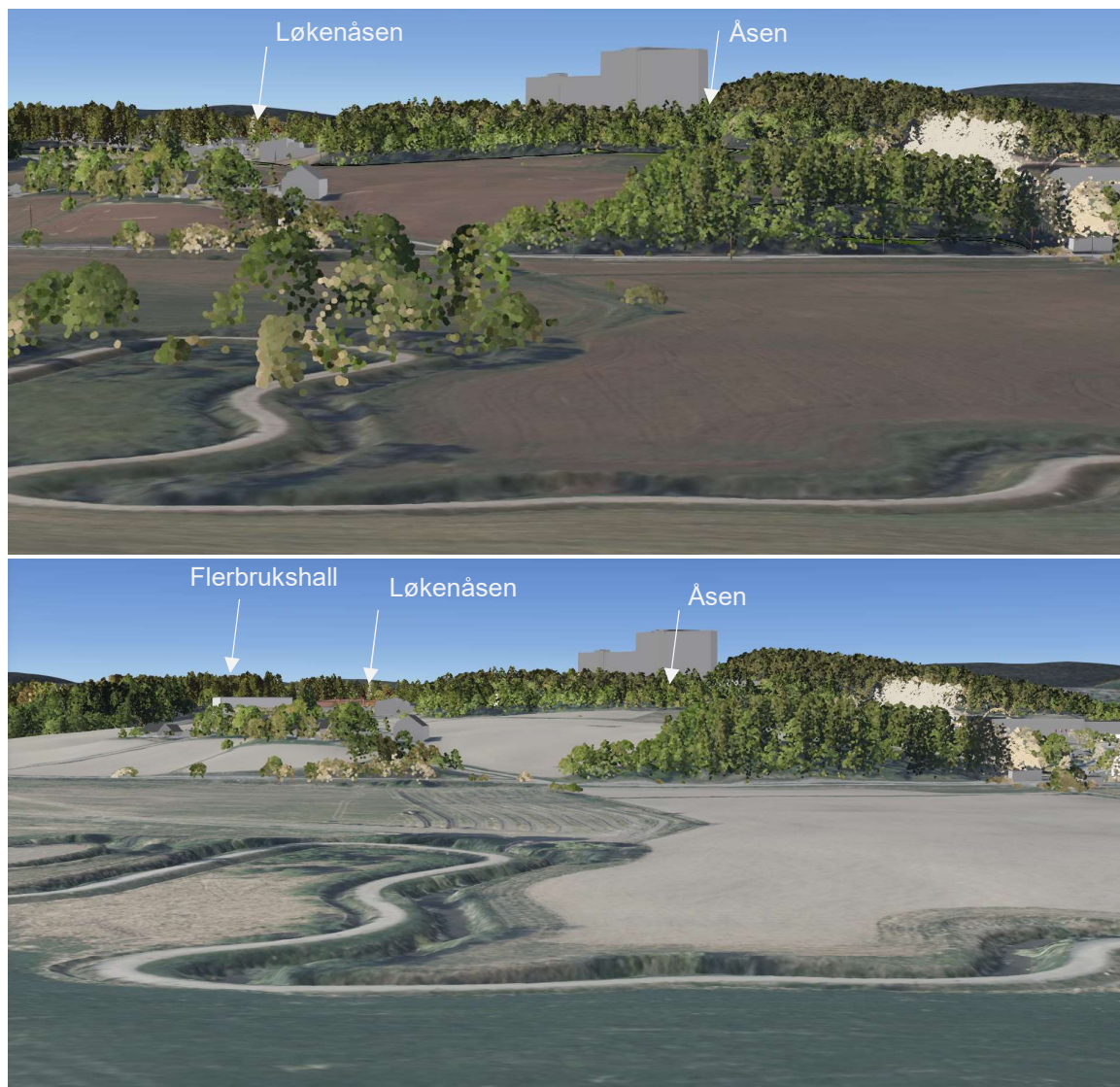
Kulturlandskapet vil bli direkte berørt av planalternativet gjennom at det legges til rette for ny gangadkomst fra nordøst, inkludert areal til midlertidig parkering og nytt snødeponi. Turveien går i dette alternativet inn på et fortau foran innkjøringen til NRVA sitt slammottak.

Indirekte virkning:

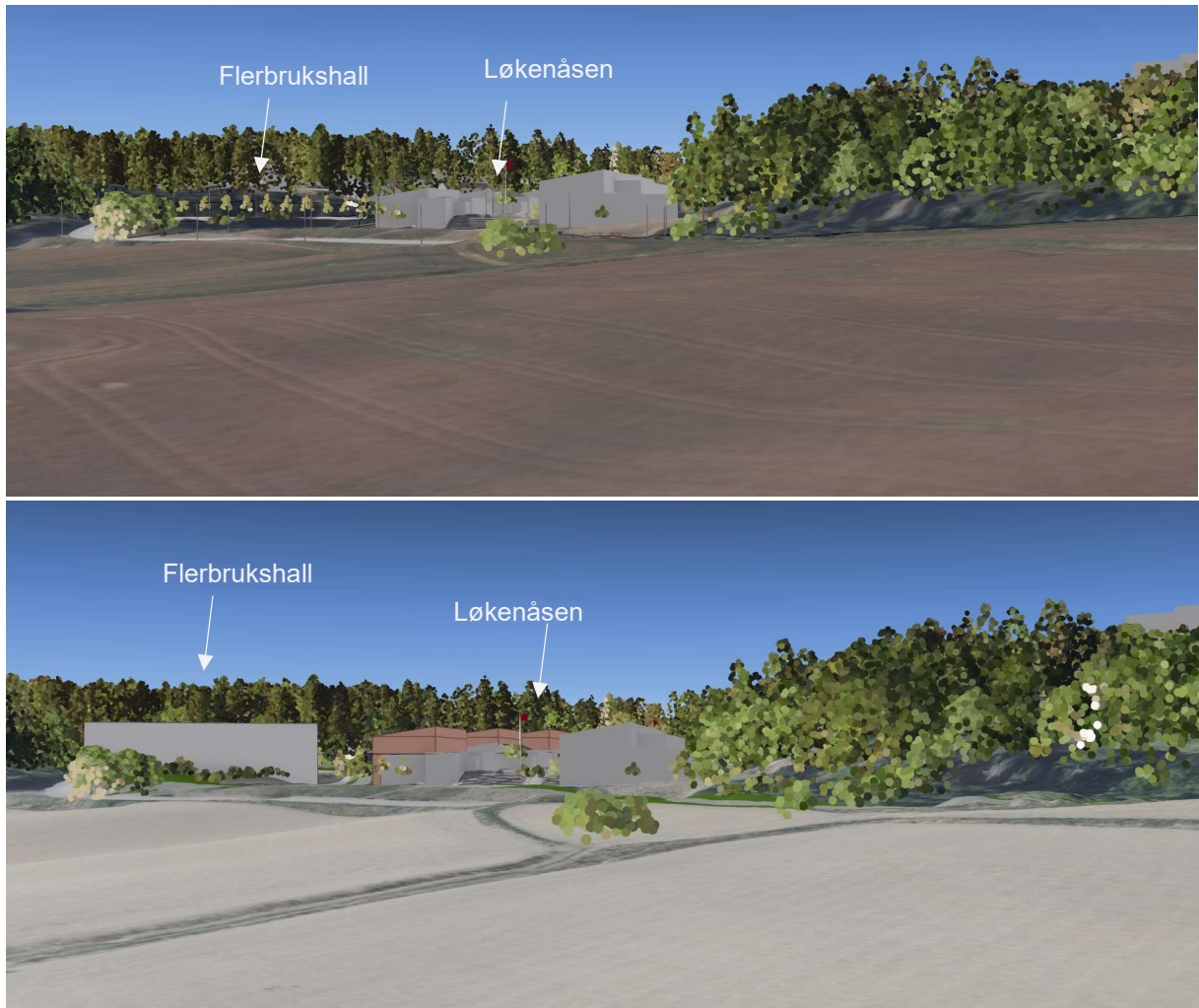
Figur 31 Illustrasjonen viser standpunkt 1. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 1 viser planområdet sett fra det åpne jordbrukslandskapet ved Hammerberget. Snødeponiet vil bli synlig sett fra standpunktet, men ikke på en måte som visuelt reduserer viktige kulturhistoriske sammenhenger i kulturlandskapet. De øvrige tiltakene som foreslås, gang- og sykkelveg og midlertidig parkering, likestilles med tiltakene som foreslås i alternativ 1b når det kommer til visuell påvirkning.

Figur 32 Illustrasjonen viser standpunkt 2. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 2 i alternativ 1a og 1b.

Figur 33 Illustrasjonen viser standpunkt 8. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 8 i alternativ 1a og 1b.

Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturlandskapet vurderes samlet til: **noe forringet**. Dette begrunnes med direkte arealbeslag langs ny adkomstvei opp fra Nordliveien og etablering av ny turvei. Dette er i tråd med tiltakene som ligger inne i 0-alternativet, men sammenlignet med en omregulering til dagens bruk (LNF) vil dette gi noe forringelse. Flerbrukshall og nytt skolebygg på Åsen skole vil gi større visuell fjernvirkning, sammenlignet med dagens situasjon og 0-alternativet. Det samme gjelder snødeponiet.

Den visuelle påvirkningen er likestilt med alternativ 1a og 1b, og den direkte påvirkningen er likestilt med alternativ 1b.

Konsekvens alternativ 1c

Ut fra at verdien er vurdert som stor og påvirkning er vurdert til **noe forringet**, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for KL1. Den visuelle

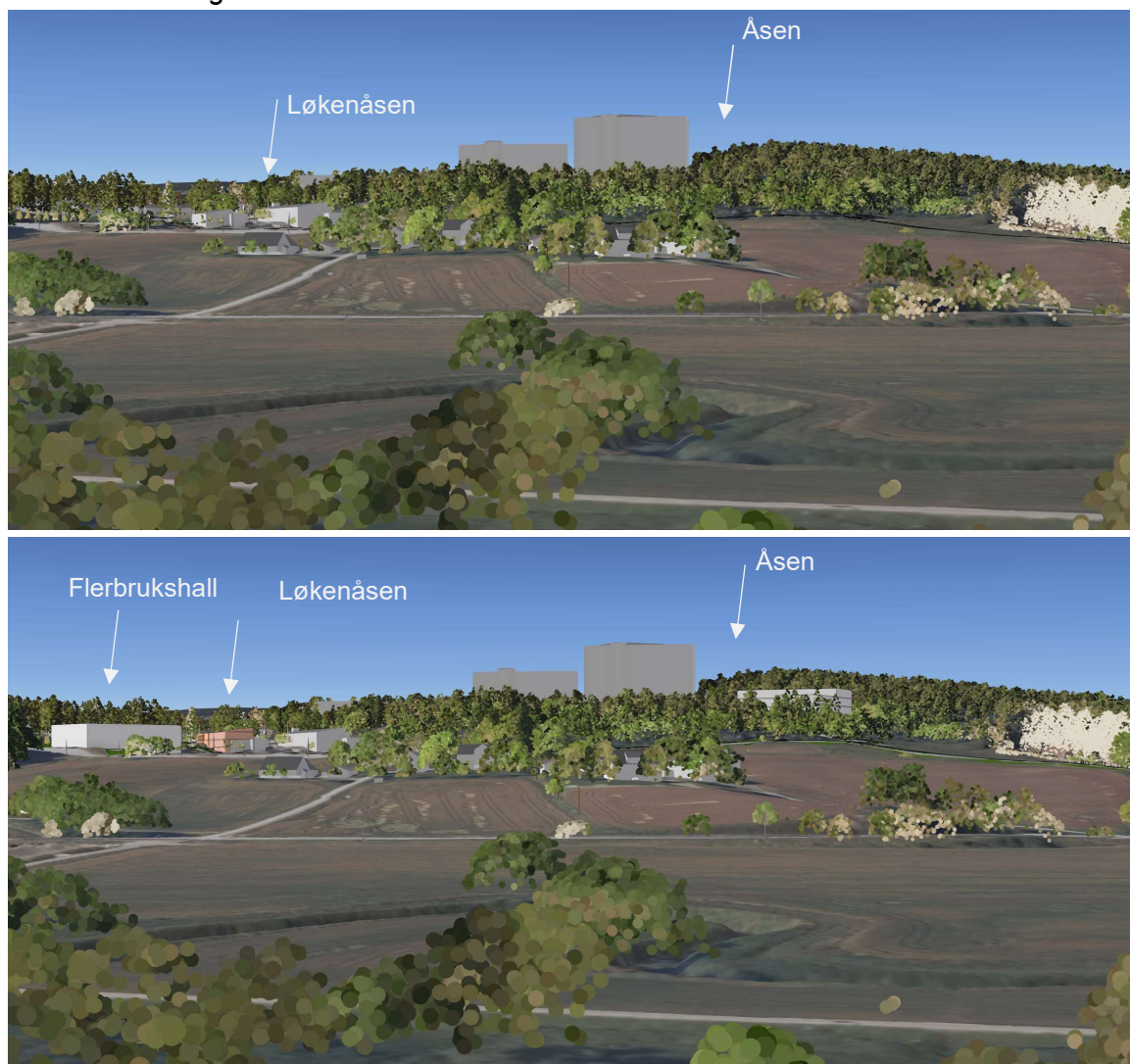
fjernvirkningen som følge av de nye byggene vil være noe større enn 0-alternativet, til tross for at dette alternativet medfører gjennomføring av gjeldende regulering.

Alternativ 2 – stor utvidelse Åsen skole i høyden, kjøre- og gangadkomst fra Nordliveien

Direkte virkning:

Kulturlandskapet vil bli direkte berørt av planalternativet gjennom at det legges til rette for ny kjøre og gangadkomst fra nordøst, inkludert areal til permanent drop-off sone, og alternativet viser at nytt skolebygg ved Åsen skole blir påbygd i høyden.

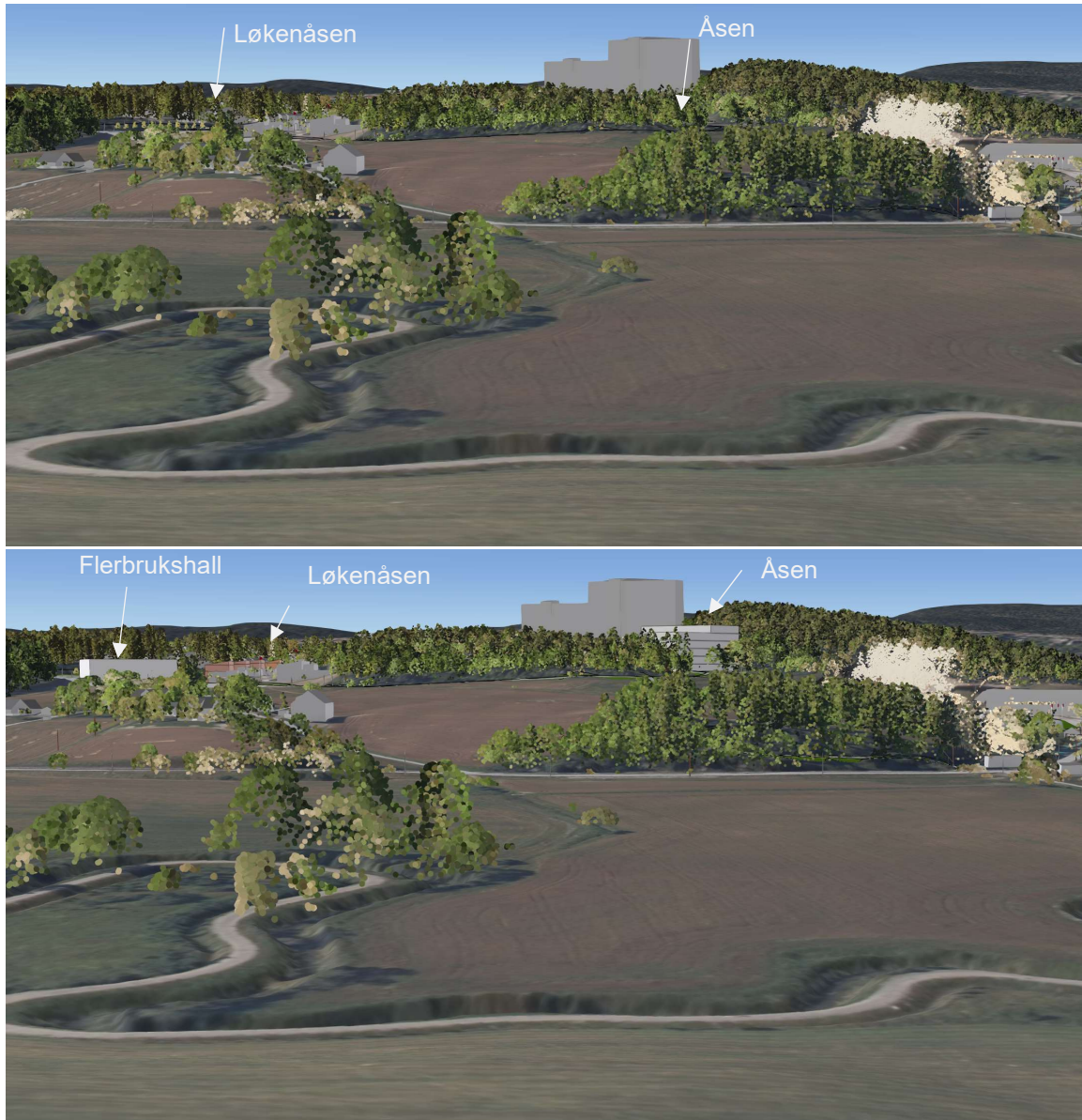
Indirekte virkning:

Figur 34 Illustrasjonen viser standpunkt 1. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst

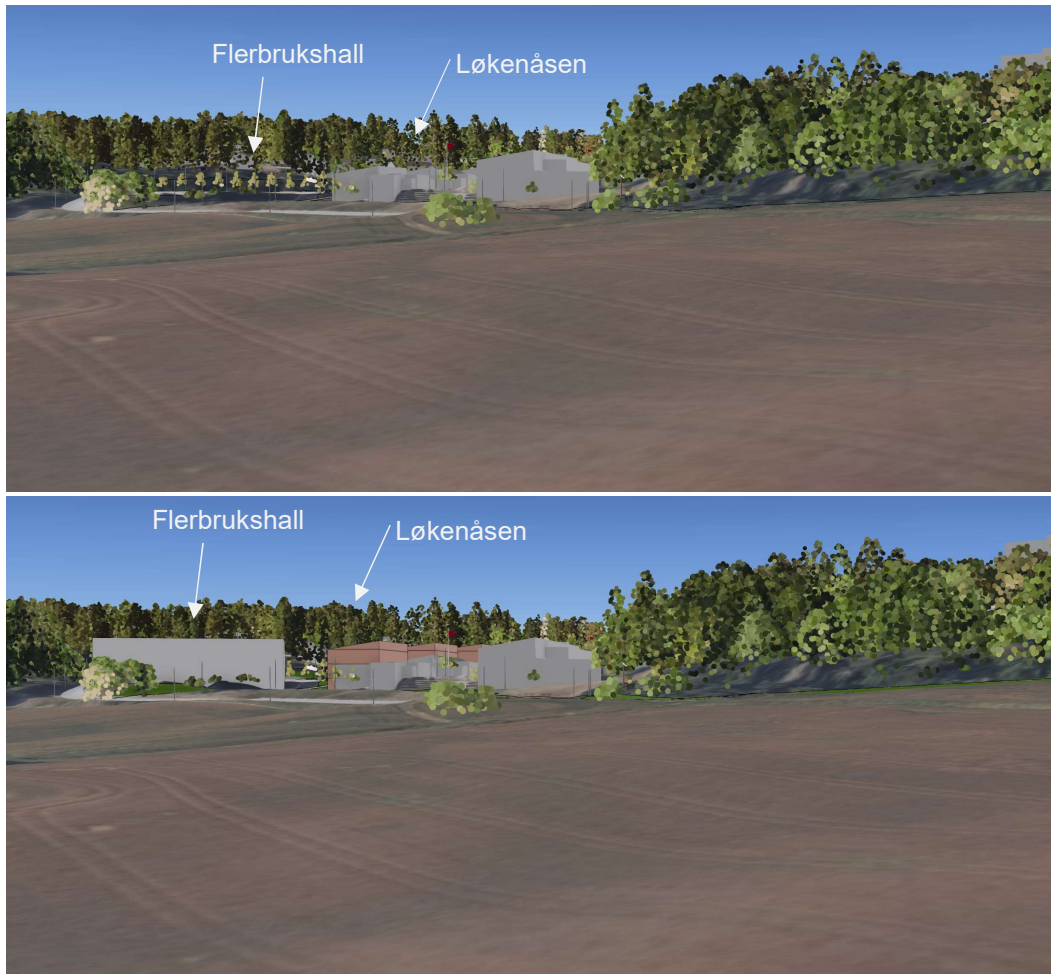
Standpunkt 1 viser planområdet sett fra det åpne jordlandskapet ved Hammerberget. Herfra vil utbyggingen ved Løkenåsen skole bli noe synlig. Herfra vil planområdet bli noe synlig i det kulturhistoriske landskapet, spesielt bygget på Åsen skole og den nye

flerbrukshallen blir mer fremtredende enn i 0-alternativet. Åsen skole stikker så vidt opp over trekronene. Høyhusene bak vil ta det meste av oppmerksomheten sett herfra, og dette reduserer den negative fjernvirkningen. Den visuelle påvirkningen vurderes som noe mer forringet i dette alternativet enn i alternativ 1a og 1b.

Figur 35 Illustrasjonen viser standpunkt 2. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst

Standpunkt 2 viser planområdet sett fra det åpne jordlandskapet ved Hammerberget, nord for standpunkt 1. Herfra vil planområdet bli noe mer synlig i det kulturhistoriske landskapet, sammenlignet med dagens situasjon. På tilsvarende måte som fra standpunkt 1 er det spesielt bygget på Åsen skole som blir mer dominerende. Skolen stikker opp over trekronene, og dette gjør at bygget blir synlig fra kulturlandskapet. Høyhusene i bakkant vil fortsatt være dominerende i synsfeltet, og dette vil dempe noe av den negative fjernvirkningen. Den visuelle påvirkningen vurderes som noe mer forringet i dette alternativet enn i alternativ 1a og 1b.

Figur 36 Illustrasjonen viser standpunkt 8. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst

Standpunkt 8 viser planområdet sett fra Nordli gård. Herfra vil man kunne se utbyggingen ved Løkenåsen skole og flerbrukshallen. Utbyggingen fremstår skånsom og lite dominerende. Flerbrukshallen bryter ikke silhuetten i bakkant, og dette er positivt. Den visuelle påvirkningen vurderes lik som i alternativ 1a og 1b.

Påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturlandskapet vurderes samlet til: **noe forringet**.

Det nye skolebygget ved Åsen skole strekker seg over trekronene og blir mer synlig i det åpne kulturlandskapet øst for planområdet enn dagens tre skolebygg. I tillegg medfører planlagt drop off sone og adkomstvei fra nord at kulturlandskapet blir direkte berørt. Drop off sonen foreslås lagt i terreng, og dette vurderes som en bedre løsning med tanke på fjernvirkning enn på terreng slik som i alternativ 1b.

Konsekvens alternativ 2

Ut fra at verdien er vurdert som stor og påvirkning er vurdert til **noe forringet**, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for KL1.

Kulturmiljønivå

Planforslaget berører ingen kulturminneverdier direkte. Påvirkning og konsekvens er derfor begrenset til visuell virkning av tiltaket på kulturminnene i omgivelsene.

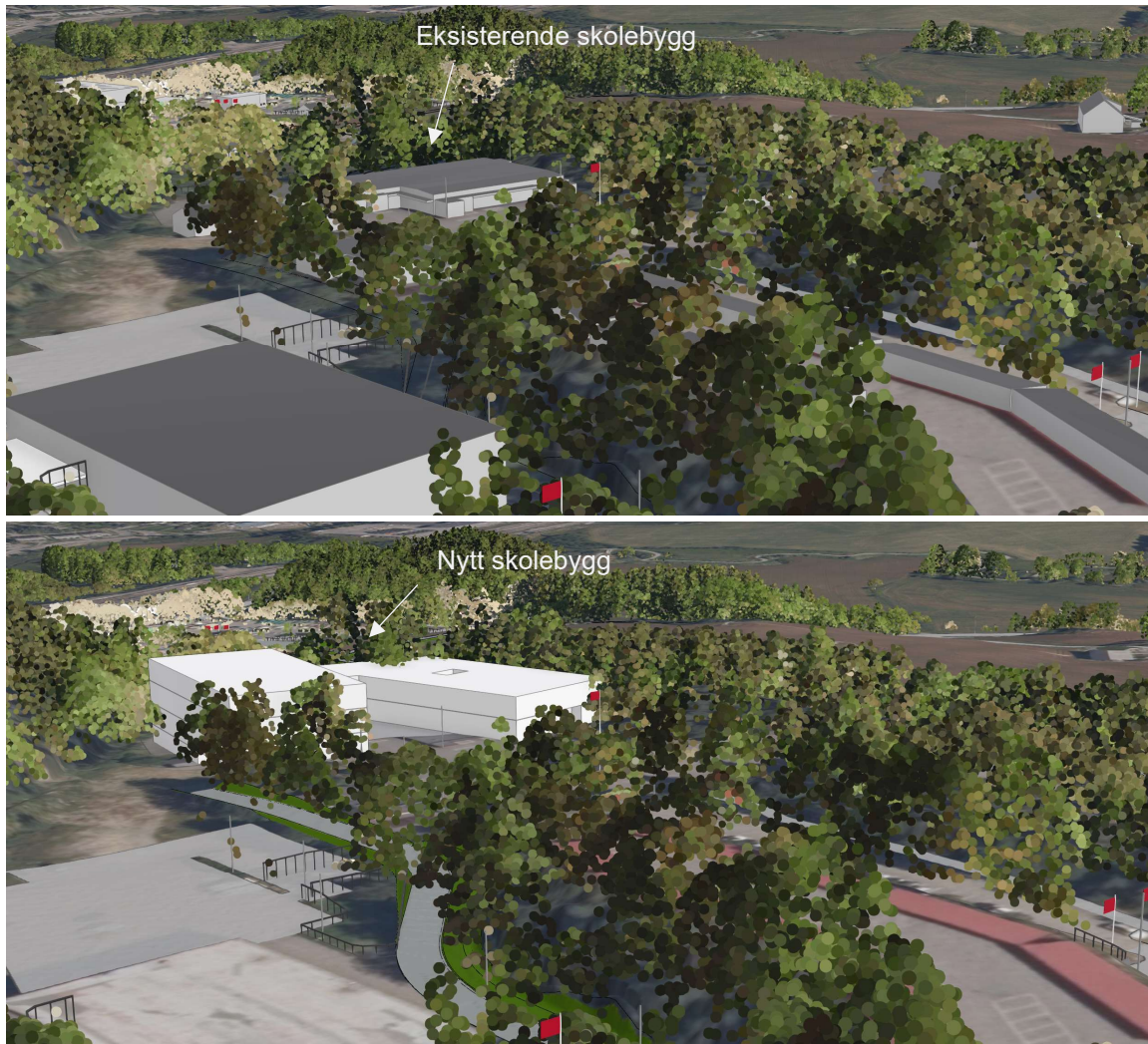
KM1 – Høyhusblokkene på Skåreråsen

Alternativ 1a – utbyggingsalternativ med adkomst fra Løkenåsveien

Figur 37 Illustrasjonen viser standpunkt 3. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 3 viser planområdet sett i forkant av høyblokka nærmest Åsen skole. Standpunktet viser situasjonen fra bakkeplan. Eksisterende skolebygg (3 stk.) rives og det bygges ett nytt bygg til erstatning for disse. Planlagt utbygging vil oppleves noe mer dominerende nærmest standpunktet sammenlignet med 0-alternativet, men medfører likevel ubetydelig endring etter metodikken.

Figur 38 Illustrasjonen viser standpunkt 4. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 4 viser planområdet sett høyblokka lengst unna Åsen skole. Standpunktet viser situasjonen sett fra de øverste etasjene av blokka. Eksisterende skolebygg (3 stk.) rives og det bygges ett nytt bygg til erstatning for disse. Det nye skolebygget vil fremstå noe mer dominerende i siktlinjen mot kulturlandskapet i øst, sammenlignet med 0-alternativet. Samtidig medfører en samling av dagens tre skolebygg til et nytt skolebygg at man frigjør areal som kan brukes til grøntområde. Dette er positivt.

Påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturlandskapet vurderes til: **ubetydelig**.

Konsekvens alternativ 1a

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til ubetydelig, vil konsekvensgraden være 0, **ubetydelig miljøskade** for kulturmiljø 1.

Alternativ 1b – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien

Figur 39 Illustrasjonen viser standpunkt 3. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 3 i alternativ 1a.

Figur 40 Illustrasjonen viser standpunkt 4. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 4 i alternativ 1a.

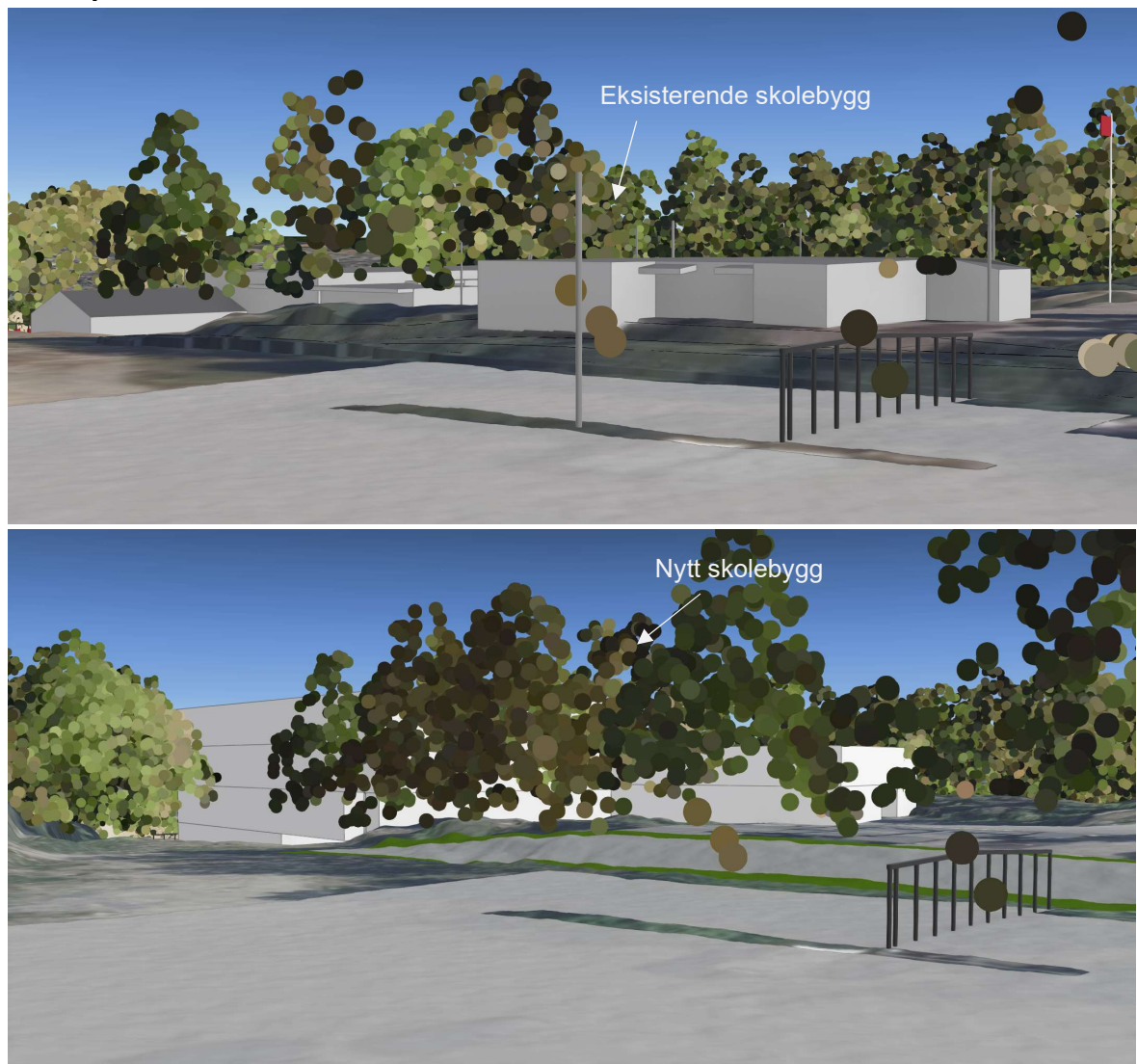
Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **ubetydelig**.

Konsekvens alternativ 1b

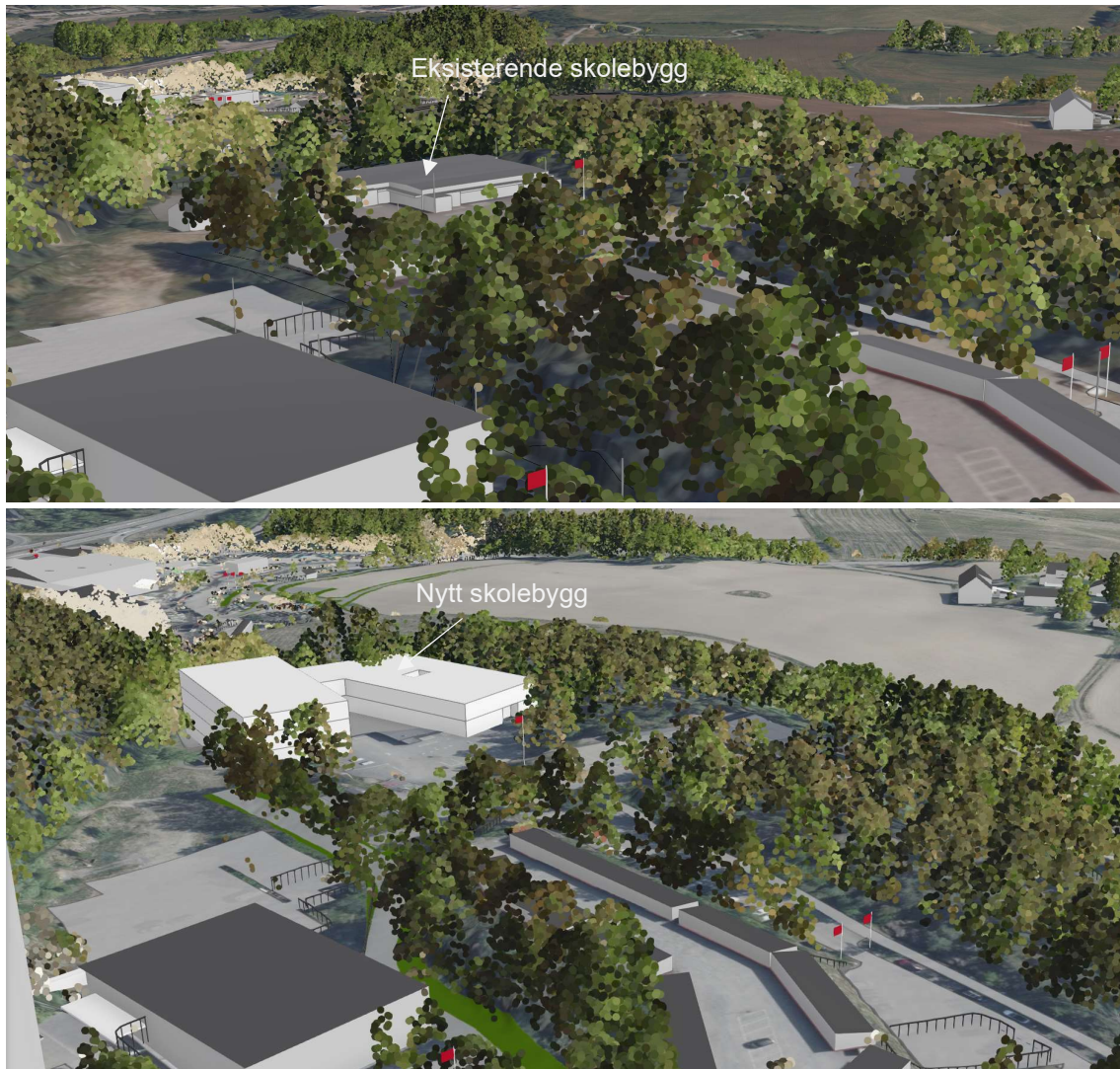
Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til ubetydelig, vil konsekvensgraden være 0, **ubetydelig miljøskade** for kulturmiljø 1.

Alternativ 1c – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien og snødeponi

Figur 41 Illustrasjonen viser standpunkt 3. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 3 i alternativ 1a og 1b.

Figur 42 Illustrasjonen viser standpunkt 4. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 4 i alternativ 1a og 1b.

Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **ubetydelig**.

Konsekvens alternativ 1c

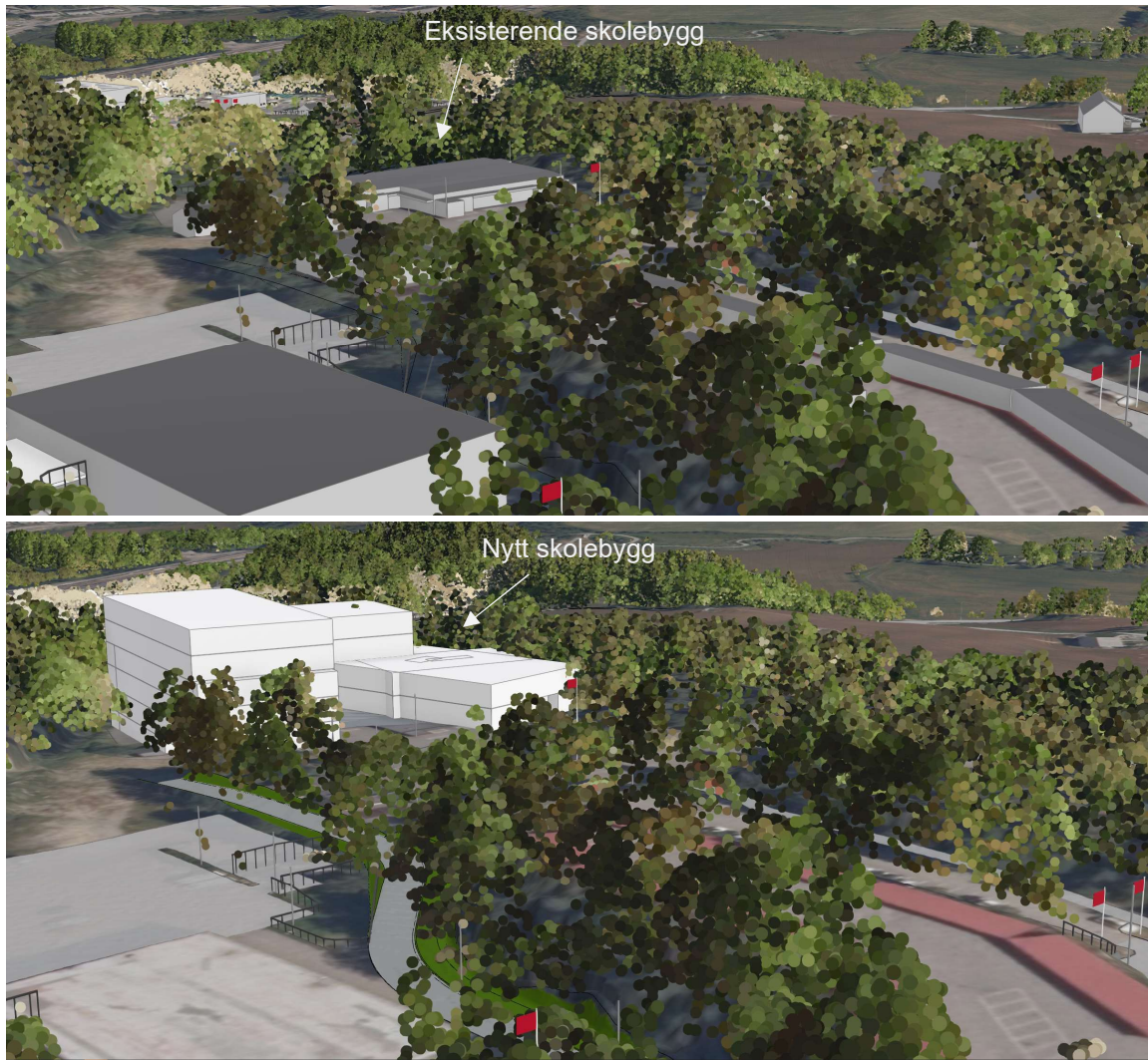
Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til ubetydelig, vil konsekvensgraden være 0, **ubetydelig miljøskade** for kulturmiljø 1.

Alternativ 2 – stor utvidelse Åsen skole i høyden

Figur 43 Illustrasjonen viser standpunkt 3. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 3 viser planområdet sett i forkant av høyblokka nærmest Åsen skole. Standpunktet viser situasjonen fra bakkeplan. Alternativet legger opp til en økning av skolen med to etasjer. Volumer blir større og bygget noe høyere. De nye byggehøydene medfører at de øverste etasjene strekker seg opp over trekronene, sammenlignet med 0-alternativet. Dette medfører større grad av synlighet mot omgivelsene, og vil oppta mer himmelareal.

Figur 44 Illustrasjonen viser standpunkt 4. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 4 viser planområdet sett høyblokka lengst unna Åsen skole. Standpunktet viser situasjonen sett fra de øverste etasjene av blokka. Fra dette standpunktet viser planlagt utbygging av påbygget vil strekke seg opp over trekronene. Det må antas at bygget blir mer synlig vinterstid når det er ikke er løv på trærne. Høyden medfører at man mister noe av siktlinjen ut mot kulturlandskapet (KL1) i nordøst, men påvirkningen vurderes likevel som lite betydelig.

Samlet vurdering av påvirkning

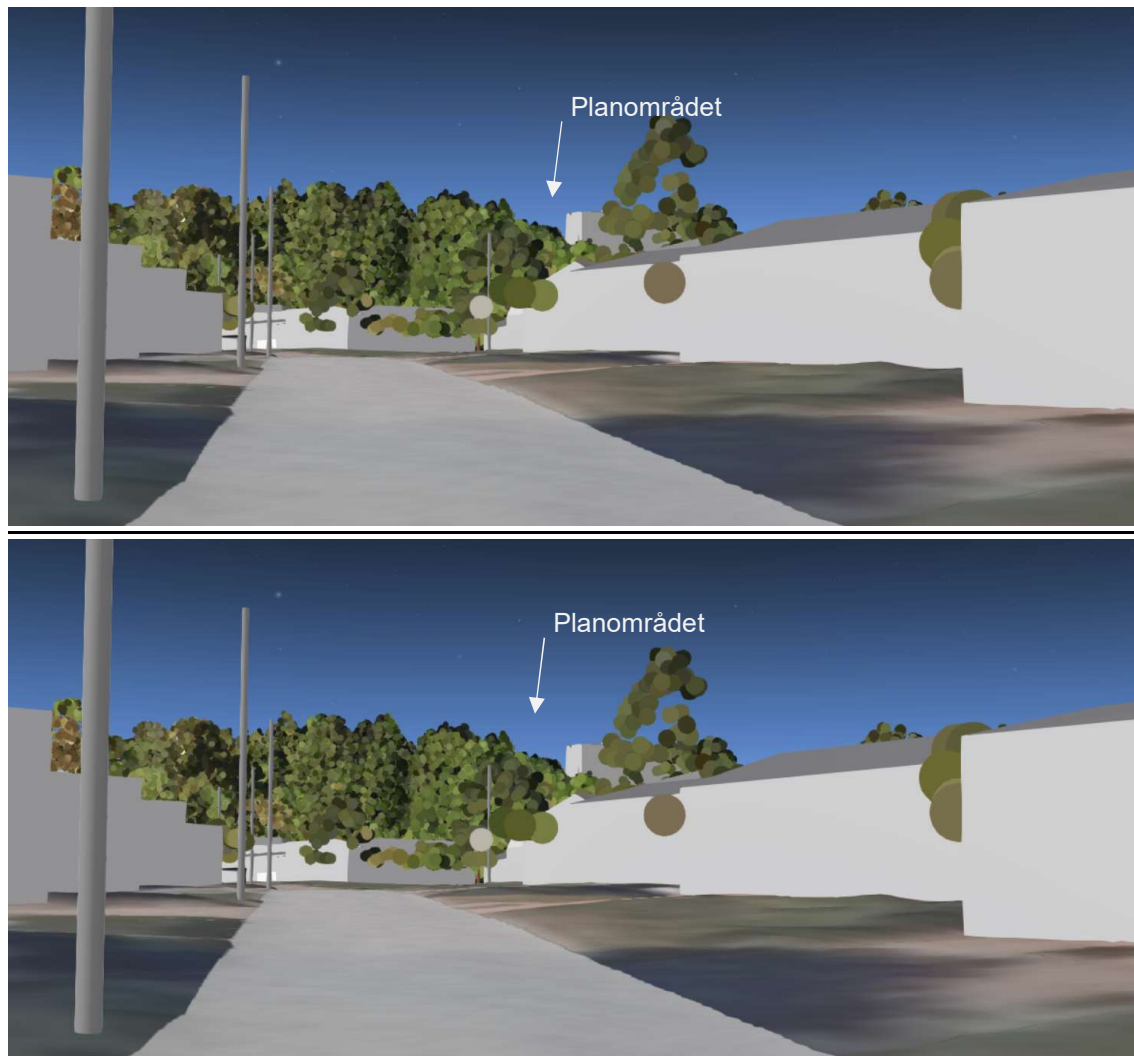
Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **noe forringet**.

Konsekvens alternativ 2

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til noe forringet, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for kulturmiljø 1.

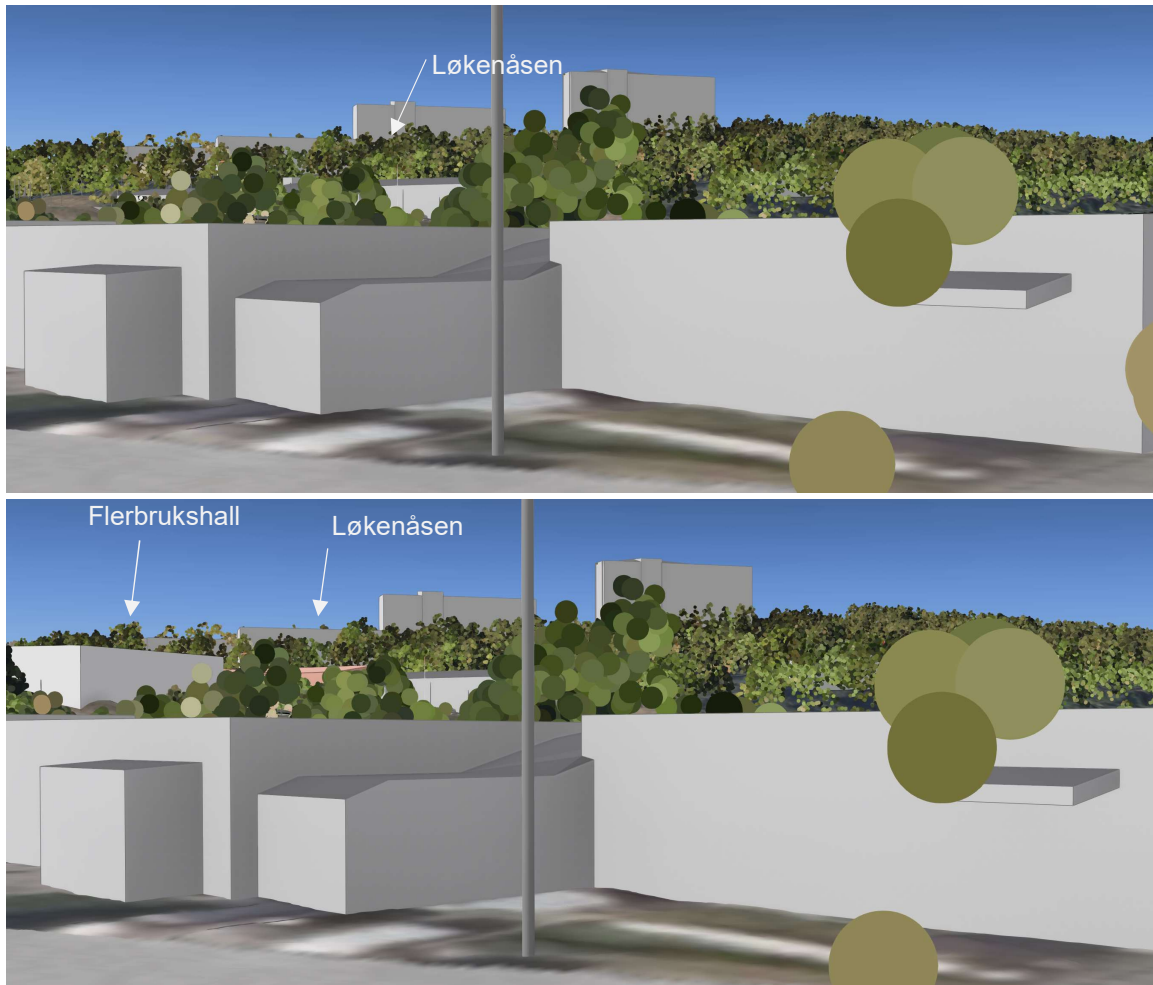
KM2 – Atriumhus Sørli

Alternativ 1a – utbyggingsalternativ med adkomst fra Løkenåsveien

Figur 45 Illustrasjonen viser standpunkt 5. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 5 viser planområdet sett fra Sørli terrasse. Fra standpunktet vil planlagt utbygging ved Åsen og Løkenåsen skoler ikke bli synlig.

Figur 46 Illustrasjonen viser standpunkt 6. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 6 viser planområdet sett fra Sørlisvingen. Fra standpunktet vil planlagt flerbrukshall bli et nytt og synlig element, sett fra kulturmiljøet. Bygget ligger plassert så vidt under de øverste trekronene. Påbygget på Løkenåsen bli mer synlig enn i dagens situasjon, men det er snakk om marginale forskjeller. Åsen skole blir ikke synlig sett herfra.

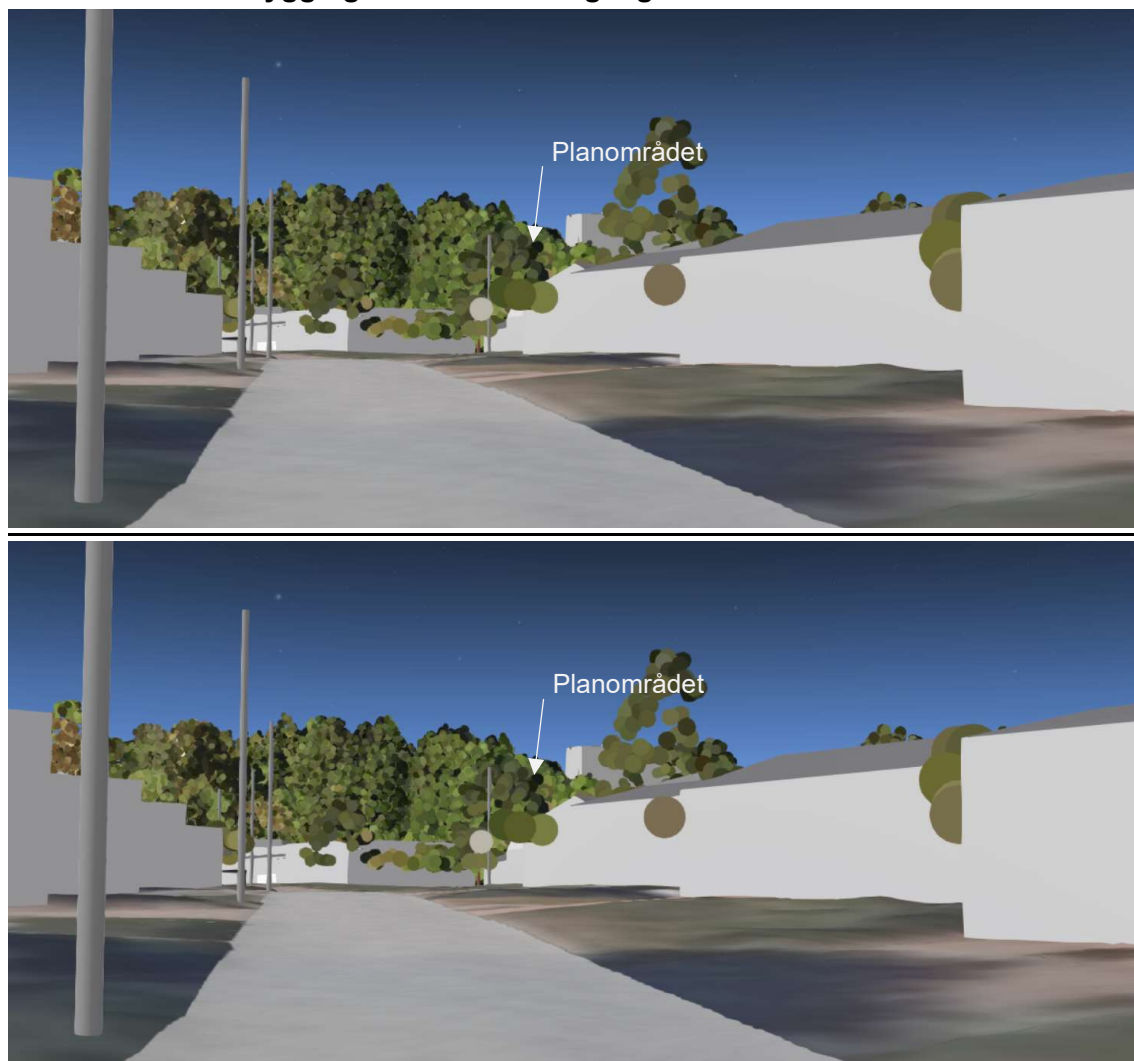
Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **noe forringet**.

Konsekvens alternativ 1a

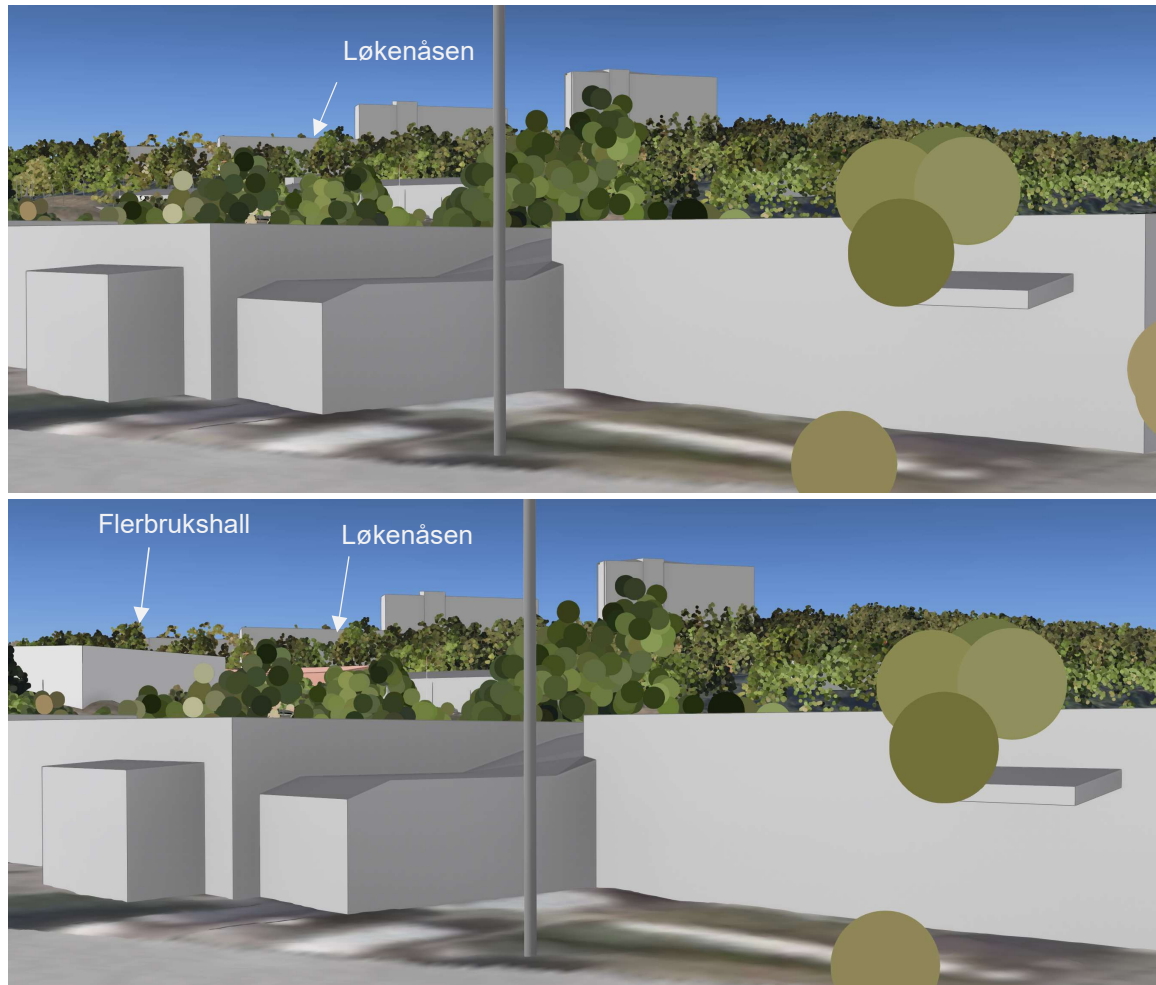
Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til noe forringet, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for kulturmiljø 2.

Alternativ 1b – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien

Figur 47 Illustrasjonen viser standpunkt 5. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 5 i alternativ 1a.

Figur 48 Illustrasjonen viser standpunkt 6. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 6 i alternativ 1a.

Samlet vurdering av påvirkning

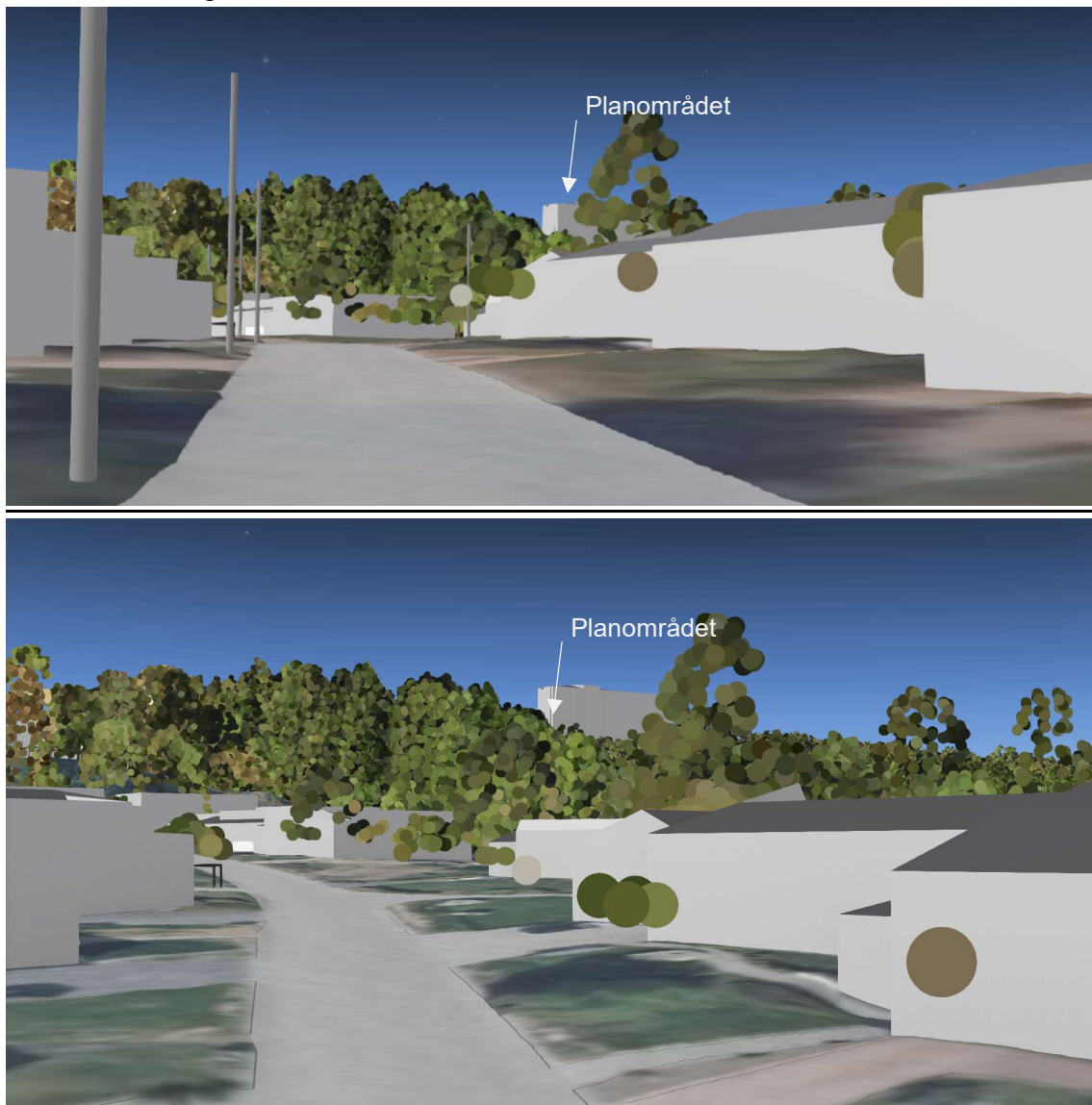
Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **noe forringet**.

Konsekvens alternativ 1b

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til noe forringet, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for kulturmiljø 2.

Alternativ 1c – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien og snødeponi

Indirekte virkning:

Figur 49 Illustrasjonen viser standpunkt 5. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 5 i alternativ 1a og 1b.

Figur 50 Illustrasjonen viser standpunkt 6. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 5 i alternativ 1a og 1b.

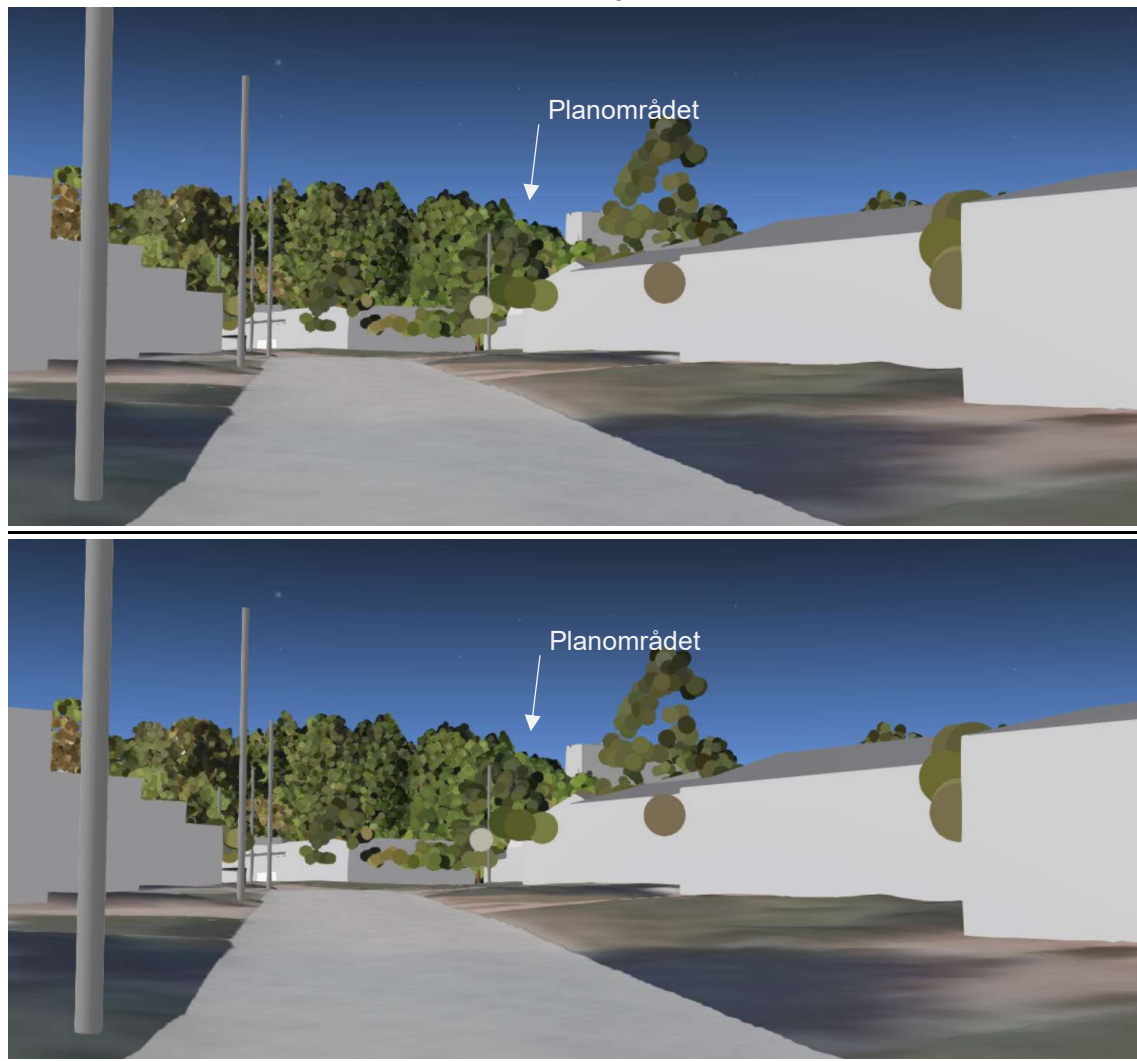
Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **noe forringet**.

Konsekvens alternativ 1c

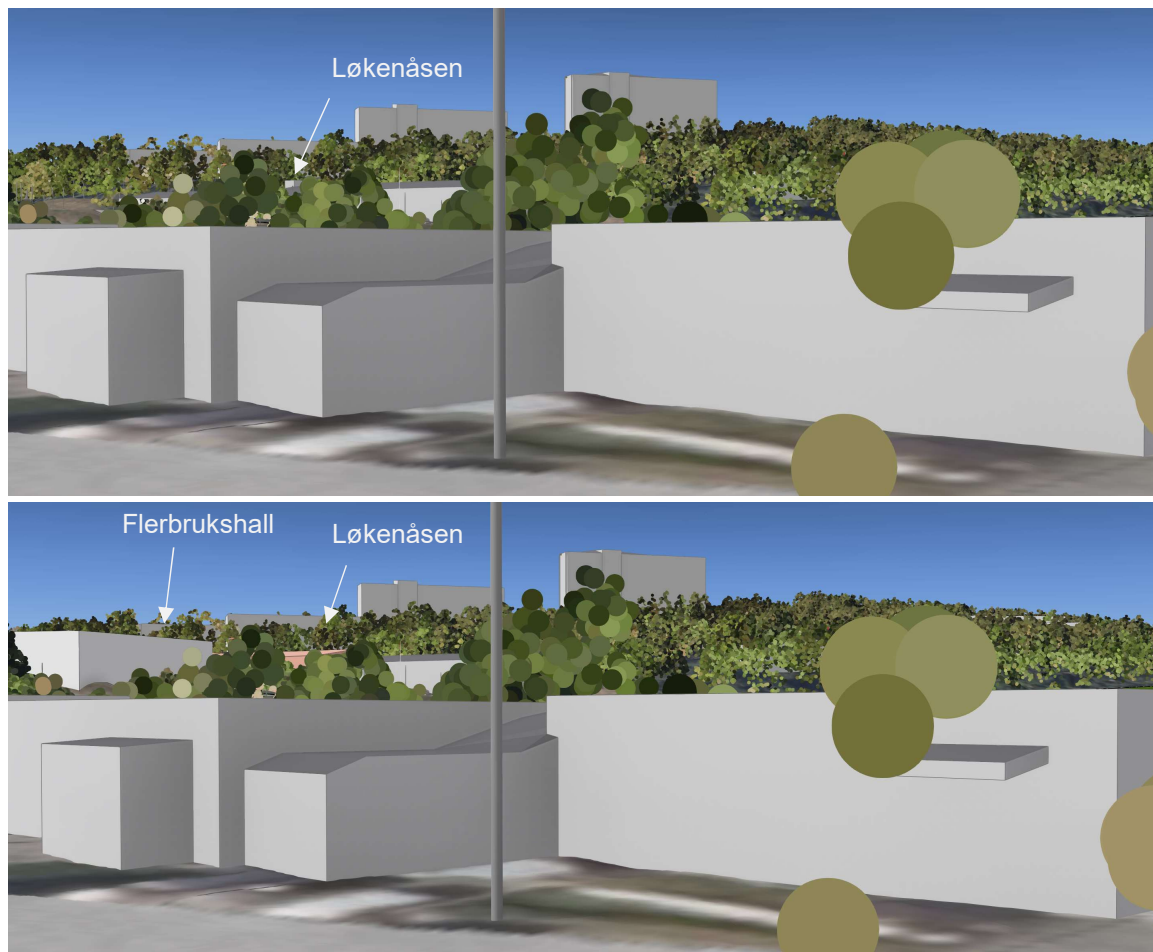
Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til noe forringet, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for kulturmiljø 2.

Alternativ 2 – stor utvidelse Åsen skole i høyden

Figur 51 Illustrasjonen viser standpunkt 5. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 5 i alternativ 1a, 1b og 1c.

Figur 52 Illustrasjonen viser standpunkt 6. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 6 i alternativ 1a, 1b og 1c.

Samlet vurdering av påvirkning

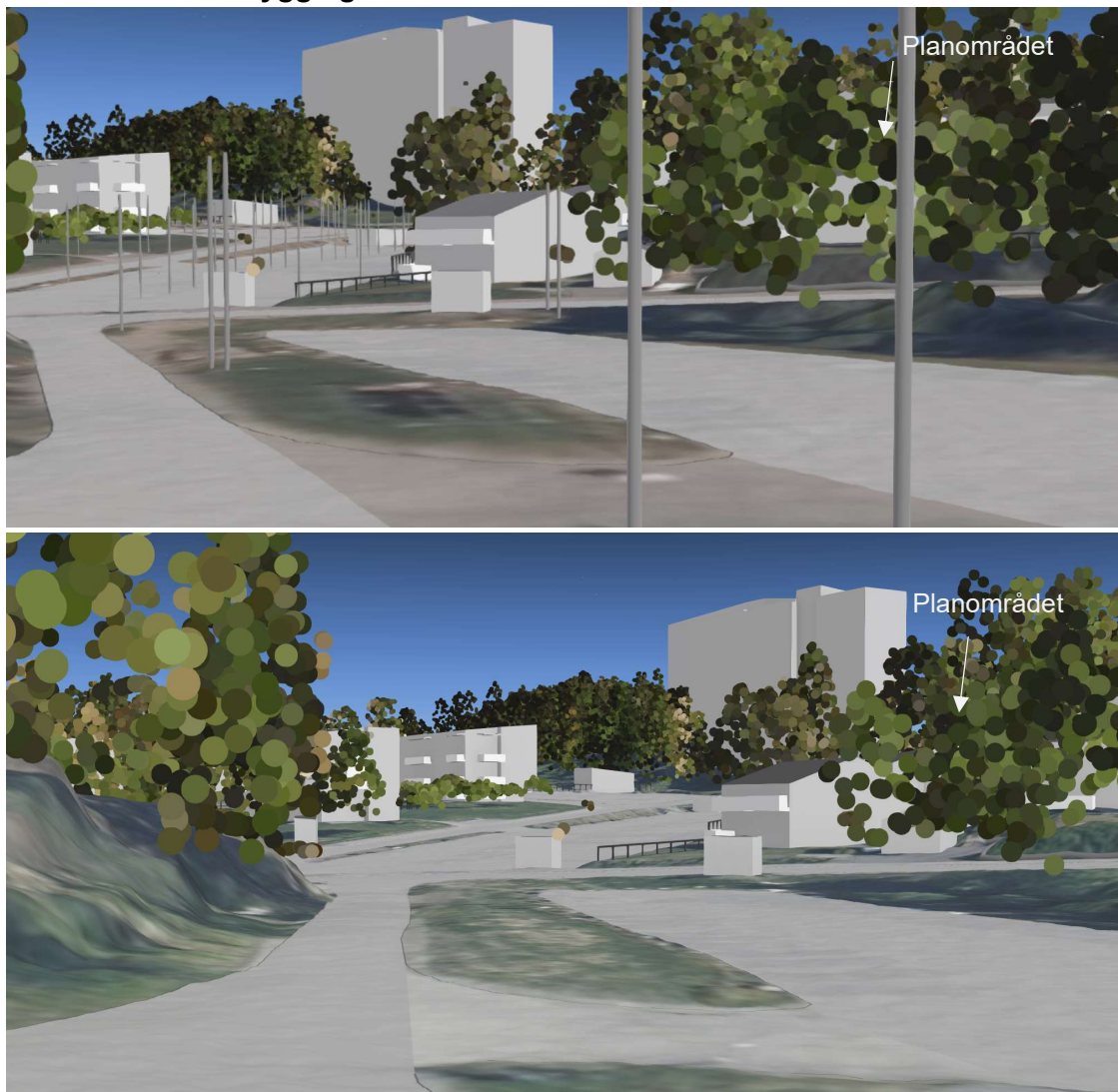
Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **noe forringet**.

Konsekvens alternativ 2

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til noe forringet, vil konsekvensgraden være 1 minus (-), **noe miljøskade** for kulturmiljø 2.

KM3 – Skårer gård

Alternativ 1a – utbyggingsalternativ med adkomst fra Løkenåsveien

Figur 53 Illustrasjonen viser standpunkt 7. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Standpunkt 7 viser planområdet sett fra låven ved Skårer gård. Fra standpunktet vil planlagt utbygging ikke bli synlig.

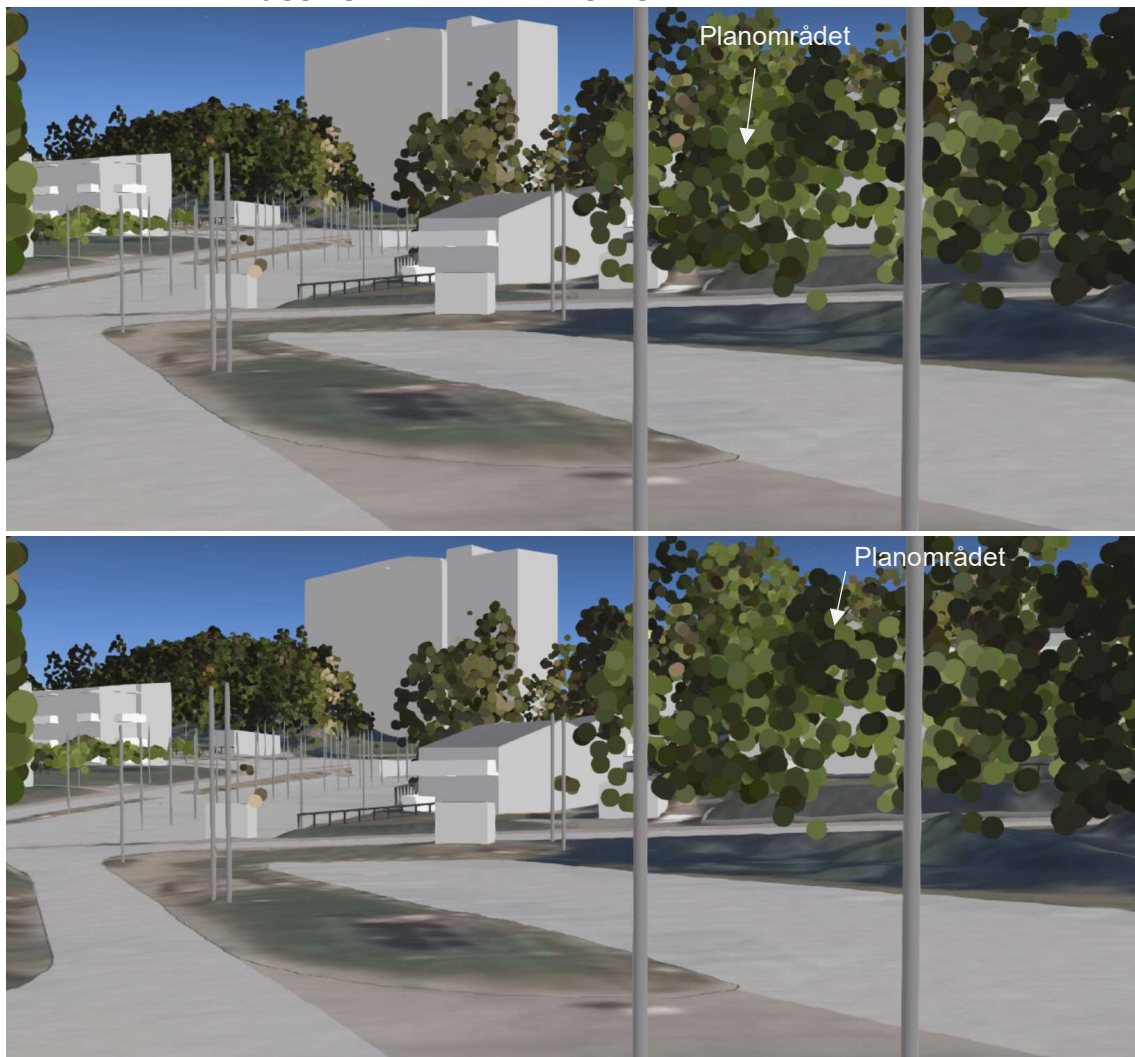
Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **ubetydelig**.

Konsekvens alternativ 1a

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til ubetydelig, vil konsekvensgraden være 0, **ubetydelig miljøskade** for kulturmiljø 3.

Alternativ 1b – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien

Figur 54 Illustrasjonen viser standpunkt 7. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 7 i alternativ 1a.

Samlet vurdering av påvirkning

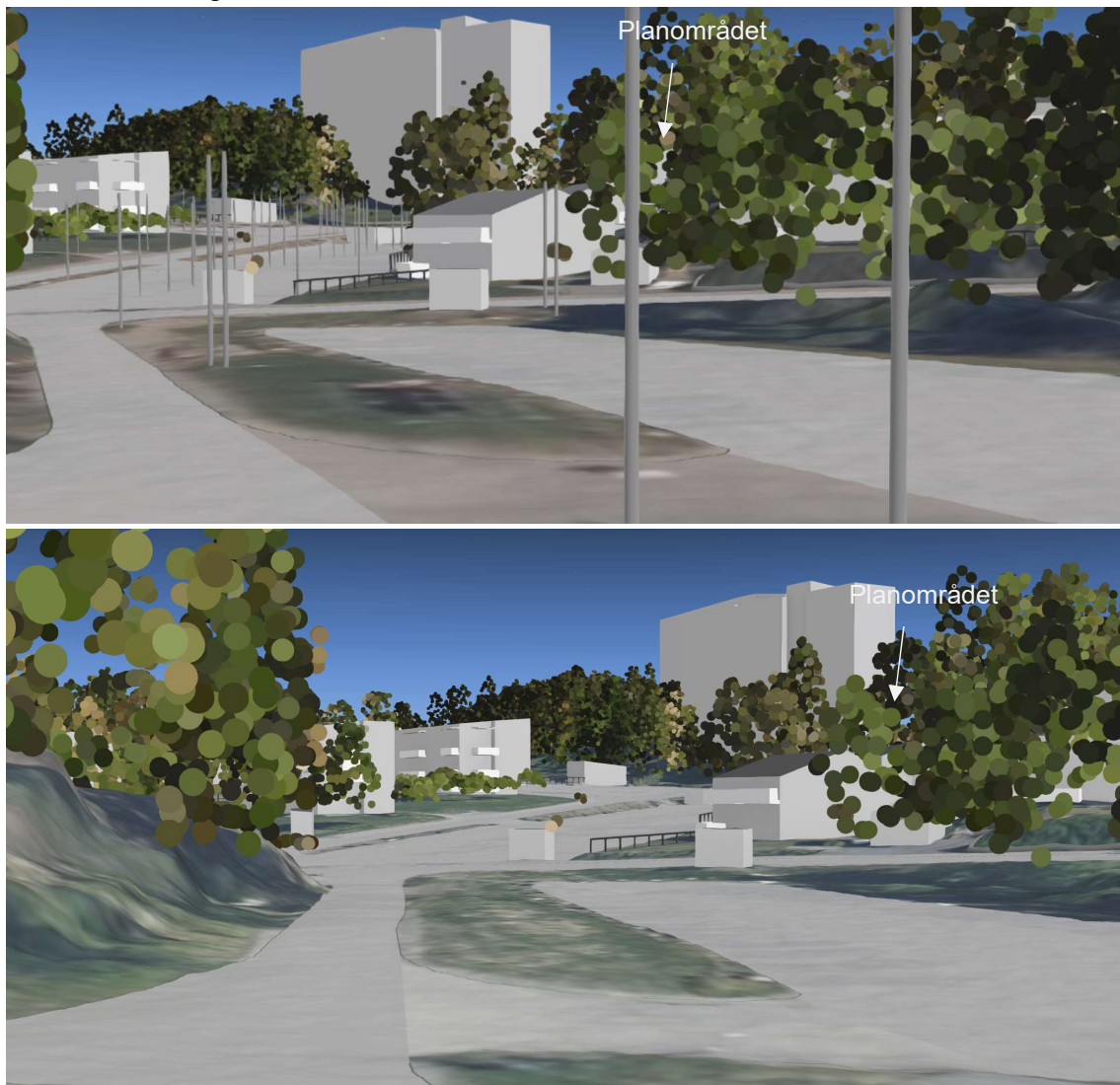
Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **ubetydelig**.

Konsekvens alternativ 1b

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til ubetydelig, vil konsekvensgraden være 0, **ubetydelig miljøskade** for kulturmiljø 3.

Alternativ 1c – utbyggingsalternativ med gangadkomst fra Nordliveien og snødeponi

Indirekte virkning:

Figur 55 Illustrasjonen viser standpunkt 7. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 7 i alternativ 1a og 1b.

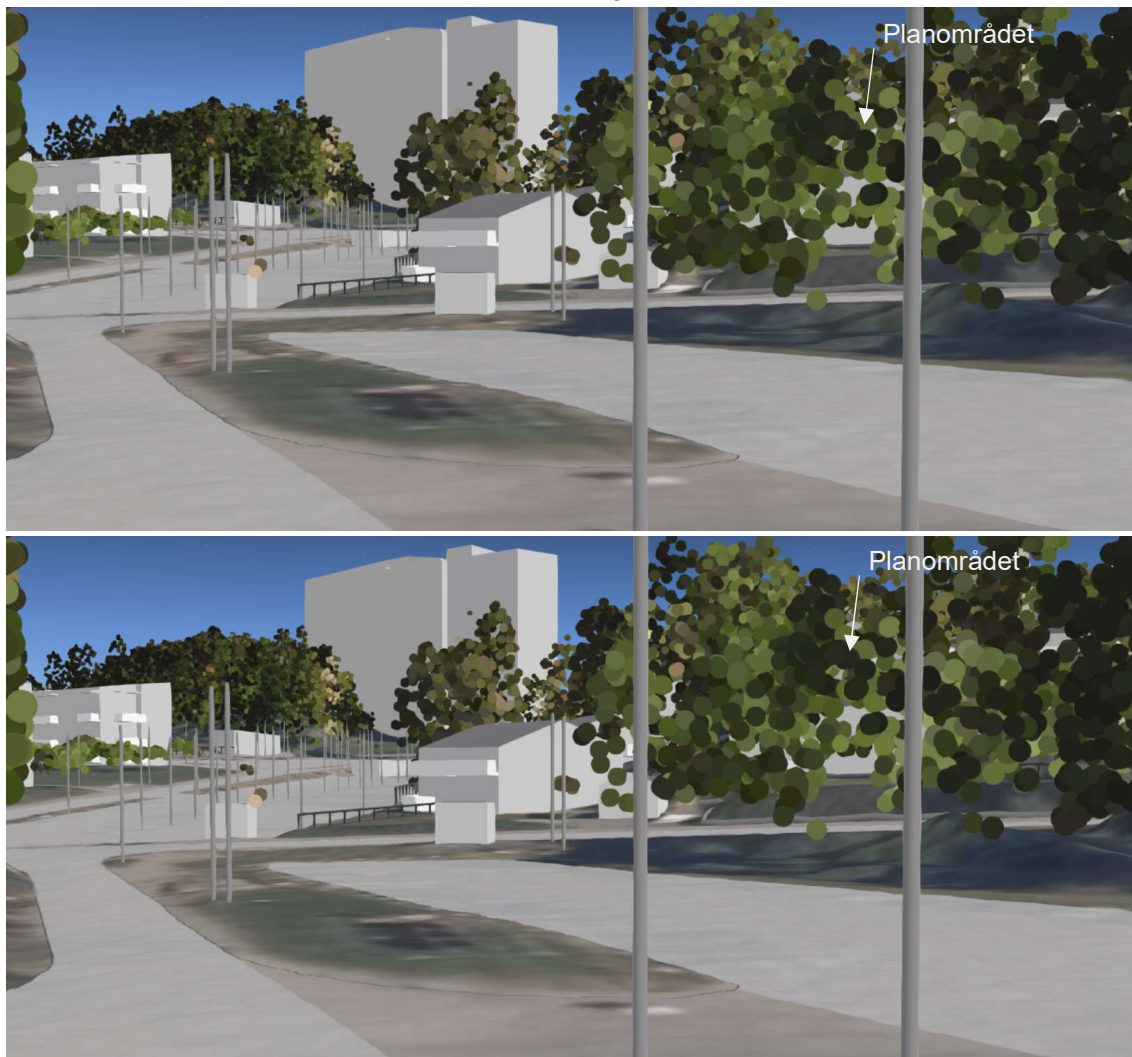
Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **ubetydelig**.

Konsekvens alternativ 1c

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til ubetydelig, vil konsekvensgraden være 0, **ubetydelig miljøskade** for kulturmiljø 3.

Alternativ 2 – stor utvidelse Åsen skole i høyden

Figur 56 Illustrasjonen viser standpunkt 7. Nåsituasjon øverst og fremtidig situasjon nederst.

Tilsvarende som standpunkt 7 i alternativ 1a, 1b og 1c.

Samlet vurdering av påvirkning

Alternativets påvirkning på kulturmiljøet vurderes til: **ubetydelig**.

Konsekvens alternativ 2

Ut fra at verdien er vurdert som middels og påvirkning er vurdert til ubetydelig, vil konsekvensgraden være 0, **ubetydelig miljøskade** for kulturmiljø 3.

Samlet vurdering

Landskapsnivå

Tabell 3 Samlet vurdering av konsekvens for kulturlandskap i utredningsområdet:

Alternativer		0-alternativet	Konsekvensgrad			
Vurderinger			Alternativ 1a	Alternativ 1b	Alternativ 1c	Alternativ 2
Kulturlandskap	KL1	Ubetydelig miljøskade (0)	Noe miljøskade (-)	Noe miljøskade (-)	Noe miljøskade (-)	Noe miljøskade (-)
		Kulturlandskapet blir direkte berørt dersom regulert gang- og sykkelvei blir anlagt.	Kulturlandskapet blir ikke direkte berørt av planalternativet. Planlagt nytt skolebygg ved Åsen skole vil fremstå noe mer visuelt fremtredende sett fra standpunkt 1 og 2, sammenlignet med 0-alternativet. Alternativet gir ingen vesentlig endringer sammenlignet med dagens situasjon og 0-alternativet (dersom GS-vei blir anlagt).	Kulturlandskapet blir direkte berørt av alternativet. Bebyggelsen er den samme som 1a, men med turvei fra Nordliveien (regulert i dag som GS-vei), drop off sone på terreng og areal opparbeidet til midlertidig parkering på Nordlimyra (regulert i dag til renovasjonsanlegg). Disse tiltakene gir både direkte arealbeslag innenfor et kulturlandskap med høy verdi, og økt visuell dominans, spesielt sett fra standpunkt 1 og 2.	Kulturlandskapet blir direkte berørt av alternativet. Bebyggelse og adkomst fra vest er som i planalternativ 1b, men med den juridiske endringen at Skåreråsen nå er tatt inn i reguleringsplanen. Adkomst fra nord er endret i forhold til de andre alternativene ved at drop-off sonen i nord er fjernet og turveien lagt om slik at hoveddelen dagens regulerede areal til renovasjonsstasjonen reguleres tilbake til jordbruksareal. Turveien går i dette alternativet inn på et fortau foran innkjøringen til NRVA sitt slammottak. I tillegg legges det inn et snødeponi mellom Åsen	Alternativet er vist med høyere toppkote på Åsen skole enn i alternativ 1a og 1b. Det nye skolebygget strekker seg over trekronene og blir synlig i det åpne kulturlandskapet øst for planområdet. I tillegg medfører planlagt, drop off sone og adkomstvei at kulturlandskapet blir direkte berørt. Drop off sonen foreslås lagt i terreng, og dette vurderes som en bedre løsning med tanke på fjernvirkning enn på terreng slik som i alternativ 1b.
	Samlede virkninger					

					skole og næringsområdet i nord. Den visuelle påvirkningen er likestilt med alternativ 1a og 1b, og den direkte påvirkningen er likestilt med alternativ 1b.	
Samlet konsekvens		Ubetydelig konsekvens (0)	Ubetydelig konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens (-)	Noe negativ konsekvens (-)	Noe negativ konsekvens (-)
Rangering		0	1	2	2	3
Begrunnelse for rangering Tiltaket medfører direkte arealinnpreg innenfor et kulturlandskap av høy verdi innenfor tre av planalternativene. 1b, 1c og 2. Alternativ 2 fremstår som det dårligste alternativet, der planlagt byggehøyde på Åsen skole trekker ned. Alternativ 1a fremstår marginalt bedre enn alternativ 1b og 1c siden det ikke legges opp til direkte påvirkning nordover. Alternativ 1a og 0-alternativet (dersom regulert gang- og sykkelvei blir realisert) fremstår som likeverdige alternativ. Rangering: 1. Alternativ 1a 2. Alternativ 1b og 1c – likestilte 3. Alternativ 2						

Kulturmiljønivå

Tabell 4 Samlet vurdering av konsekvens for kulturmiljøer i utredningsområdet:

Alternativer		0- alternativet	Konsekvensgrad			
Vurderinger			Alternativ 1a	Alternativ 1b	Alternativ 1c	Alternativ 2
Kulturmiljø/ delområder	KM1 Høyhusblokkene på Skåreråsen	Ubetydelig miljøskade (0)	Ubetydelig miljøskade (0)	Ubetydelig miljøskade (0)	Ubetydelig miljøskade (0)	Noe miljøskade (-)
	KM2 Atriumhus Sørli	Ubetydelig miljøskade (0)	Noe miljøskade (-)	Noe miljøskade (-)	Noe miljøskade (-)	Noe miljøskade (-)
	KM3 Skårer gård	Ubetydelig miljøskade (0)	Ubetydelig miljøskade (0)	Ubetydelig miljøskade (0)	Ubetydelig miljøskade (0)	Ubetydelig miljøskade (0)
Samlet konsekvens		Ubetydelig konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens (-)	Noe negativ konsekvens (-)	Noe negativ konsekvens (-)
Rangering		0	1	1	1	2
Begrunnelse for rangering Tiltaket medfører ingen direkte konflikter med kjente kulturminner innenfor plan- eller influensområdet. Utbyggingen vil i liten grad dominere eller endre viktige sammenhenger, redusere innsyn eller utsyn fra kulturmiljøer eller på annen måte gi negativ fjernvirkning fra ståstedet på avstand. Samtlige alternativ vil gi noe miljøskade innenfor kulturmiljø KM2 Atriumhus Sørli, sammenlignet med dagens situasjon og 0-alternativet. Mens alternativ 2 vil gi en forringet situasjon innenfor to kulturmiljø, sammenlignet med dagens situasjon og med 0-alternativet. Dette er innenfor KM1 Høyhusblokkene på Skåreråsen og KM2 Atriumhus Sørli. Dette trekker den samlede konsekvens ned, og medfører at den ikke kan defineres som «ubetydelig». Rangering: 1. Alternativ 1a, 1b og 1c – likestilte 2. Alternativ 2 vurderes som det dårligste.						

Etter en samlet vurdering av både påvirkning på landskapsnivå og kulturmiljønivå fremstår alternativ 1a som det beste alternativet av de fire foreslåtte. Alternativ 2 fremstår som det dårligste.

Forslag til avbøtende tiltak

- > For å unngå redusert inn- og utsyn bør bygget på Åsen skole gis en lavere maksimal toppkote i alternativ 2.
- > For å unngå redusert inn- og utsyn bør bygget på Åsen skole gis en farge som er stedstilpasset i alternativ 1a, 1b og 2.
- > Redusere arealinngrepet ved kjøreadkomsten til planområdet fra Nordliveien. Drop-off sone bør fortrinnsvis legges i terreng, ikke på terreng.

Kilder

- Foss, Olav (1958), «Utdrag av Lørenskog historie», Lørenskog kommune, [Utdrag av Lørenskog historie \(nb.no\)](#)
- Fylkesdelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus 2007-2018
- Lørenskog kommune, kartinnsyn
- Lørenskog kommune, [Microsoft Word - Skårer gård.docx \(gisline.no\)](#)
- Lørenskog kommune (2021) *Lørenskog kommune, kommunedelplan for kulturminner, kulturmiljøer og kulturlandskap 2022–2030*
- Lørenskog kommune (2018), Kommuneplanens arealdel/ Kommunedelplan,
- Miljødirektorates veileder, «Konsekvensutredninger for klima og miljø», M-1941, 2021.
- Riksantikvarens kulturminnedatabase «Askeladden»
- Regional plan for kulturminner og kulturmiljøer i Akershus, vedtatt av Fylkestinget i november 2019
- SEFRAK-registeret
- [www.1881.no](#)
- [www.digitaltmuseum.no](#)

Lørenskog
kommune

Lørenskog kommune

Hasselveien 6, Postboks 304, 1471 Lørenskog
Telefon: 67 93 40 00
postmottak@lorenskog.kommune.no
www.lorenskog.kommune.no